

Etnisitet og Assimilering

*i Norskamerikansk Migrasjonshistoriografi,
1900-2000.*

Kristoffer Eknes

Masteroppgave i Historie, ved Institutt for Arkeologi,
Historie, Kultur- og Religionsvitenskap

UNIVERSITETET I BERGEN

15.05.2018

Etnisitet og Assimilering – Norskamerikansk Migrasjonshistoriografi

© Kristoffer Eknes

2018

Etnisitet og Assimilering

Kristoffer Eknes

<https://bora.uib.no/>

Sammendrag

How did the Norwegian-American adapt to their new home in America, in the nineteenth and twentieth centuries? This question has been subject to several historical depictions and reveals a diversity of interpretations and understandings considering ethnicity, assimilation, and the event of the Norwegian-American migration. This study aims to present a variety of different understandings of ethnicity and assimilation, as represented in the Norwegian-American migration historiography 1900-2000. It identifies the essential changes within the general historiography and connects it with the variety of perspectives on ethnicity and assimilation.

Further, it presents the general evolution of assimilation theory and perspectives on ethnicity and sketches the development within the Norwegian-American migration historiography, from the filiopietistic tradition, thru the professionalization of historical writing, the establishing of the new social history's perspectives and the influence of the cultural turn. The study considers the essential publications related to the Norwegian-American migration and assimilation, based on findings from a Delphi Survey.

The argument is that Norwegian-American Historiography has tended to follow the new perspectives offered by the general development within the Historical research, but that it has demonstrated a surprisingly continuity in portraying Norwegian-American ethnicity as assimilated by the end of 1920s due to an emphasis on social variables as, e.g., Social mobility and the decline of ethnic institutions. Further, the field demonstrates a limited ability to present or reflect around new and existing theoretical formulation of ethnicity and assimilation, in addition to a general lack of pursuing what assimilation entails. The study reveals thus a lack of consideration within the selected literature, regarding what ethnicity or the ethnic group assimilated into, and what waited beyond assimilation.

Forord

Å skrive en masteroppgave er som livet ellers, fylt av oppturer og nedturer. Likevel har arbeidet med denne oppgaven vært en spennende reise, som har vært lærerik og inspirerende. Det hadde den ikke blitt om det ikke var for reisefølget.

Det er mange som fortjener takk for hjelpen på veien i masterarbeidet. Takk til fantastiske medstudenter ved Universitet i Bergen, med en særlig takk rettet til masterseminarets deltakere og veiledere. En stor takk går til Trond Espen Teigen Bjoland for gode samtaler, utveksling av ideer, togturer og godt vennskap. Jeg vil også takke mine medstudenter ved Universitetet i Mannheim for gode samtaler og refleksjoner under oppholdet der.

I arbeidet har jeg også møtt mange behjelpelige akademikere. En særlig takk rettes til Per Kristian Sebak, Henrik Olav Mathiesen, Kari G. Hempel, Terje Mikal Hasle Jorranger, Siv Ringdal, Dag Blanck, Peter Thaler, Odd S. Lovoll og Kenneth Brattland for oppmuntring, gode råd, veiledning og perspektiver under arbeidet. En særlig stor takk går til veileder Christhard Hoffmann som har oppmuntret og inspirert meg under arbeidet, og som gladelig deler av sin kunnskap og visdom.

Videre må jeg få rette en takk til venner og familie som har oppmuntret og huset meg når jeg har vært i Bergen for veiledning. Og til sist går en uendelig stor takk til min omsorgsfulle og støttende kone, Emilia M. B. Eknes. Takk for all hjelp med gjennomgang av tall og metode, korrekturlesing, etterlengtede avbrekk, humor og for å gjøre livet til en festreise.

Kristoffer Eknes

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjonskapittel	1
1.1	Begrepsavklaring.....	2
1.1.1	Etnisitet og etniske grupper	3
1.1.2	Assimilering og dissimilering	4
1.2	Problemstillingen	6
1.3	Litteratur	9
1.4	Kilde, Metode og Utvalg	12
1.4.1	Kildene.....	13
1.4.2	Metode.....	14
1.4.3	Utvalget	15
2	Assimileringsforståelser.....	19
2.1	Assimileringsforståelser 1880-1960.....	20
2.1.1	Anglo-Konformitet.....	20
2.1.2	Frontiertesen	22
2.1.3	Chicagoskolen - Assimilering som prosess eller resultat	24
2.1.4	Amerika som Smeltedigel og moderniseringskritikk.....	26
2.2	Assimileringskritikk 1960-1990.....	29
2.2.1	Smeltedigelen som uteble – Glazer & Moynihan	31
2.3	Fra etnisitet i sentrum til revitalisering av assimileringsteori, fra cirka 1990	32
2.4	Hvordan anvende assimileringsperspektiver	40
3	Fra tilhørighetsmyter til profesjonalisering.....	41
3.1	Historieskriving som <i>tilhørighet- og kontinuitetsmyter, 1900-1925</i>	42
3.1.1	Tilhørighetsmyter i møte med empiri.....	46
3.1.2	Filiopietismens generelle etnisitetsforståelse.....	48
3.2	Den profesjonaliserte historieskrivingen, 1925-1950	49
3.2.1	Theodore C. Blegen – profesjonalisering og assimileringforståelse	50
3.2.2	Ingrid Semmingsen – profesjonalisering av norsk utvandringshistorie	56
3.3	Oppsummering og Konklusjon	59
4	Sosialhistorie og etniske grupper	60
4.1	Profesjonalisering gjennom sosialhistorie	60
4.2	Norskamerikansk migrasjonshistoriografi og Chicagoskolen	62

4.2.1	Jonassens fire assimileringssvariabler	64
4.3	Norskamerikansk migrasjonshistoriografi og Turnerskolen.....	68
4.3.1	Blegens assimileringssforståelse	69
4.4	Rural sosiologi og norskamerikansk migrasjonshistoriografi	70
4.4.1	Sosiologien tilnærmet seg historieforskningen.....	71
4.4.2	1970-tallets fokusering på assimileringssdebatt.....	76
4.4.3	Kulturell pluralisme versus assimilering	77
4.5	Oppsummering og konklusjon	83
5	Den nye kulturhistorie og assimileringssforståelse	84
5.1	En kulturell vending	85
5.1.1	Segmentert assimilering og assimilering i endret mainstream	88
5.2	Norskamerikansk migrasjonshistoriografi under utvikling og kritikk.	90
5.2.1	Norskamerikanske holdninger til assimilering – Frank C. Nelson	90
5.2.2	Norskamerikansk identitet og tilpasning av uttrykk – April Schultz.	93
5.2.3	Det løfterike landet og sosial mobilitet – Odd S. Lovoll.....	98
5.2.4	Jon Gjerde – Amerikansk Immigrasjonshistorie.....	102
5.3	Oppsummering og konklusjon	105
6	Konklusjon.....	106
	Kilder og litteratur	109
	Vedlegg.....	115

1 Introduksjonskapittel

«Lad dem blive Amerikanere, som seg bør Beboerne av amerikansk Grund, men dette hindrer dem ikke at forblive norske en god Tid».¹ Slik formulerte diplomaten og forfatteren Ole Munch Ræder seg i et brev publisert i avisen Den Norske Rigstidene. Brevet ble formulert i en tid der det amerikanske samfunnet var i bevegelse, og der immigranter stod fritt til å krysse grenser. Det representerer en forestilling om at individer kunne få en ny nasjonaltilhørighet, og samtidig ta vare på en annen. Det store antallet immigranter hadde enda ikke meldt sin ankomst da brevet ble formulert, ei heller fra Norge. Med økt migrasjon og økt befolkningstetthet, skulle forestillingen om kunne ha to tilhørigheter bli utfordret.

Etter den store inntagelsen av frontieren på slutten av 1800-tallet ble regnet som unnagjort, begynte det amerikanske samfunnet i økende grad å stille spørsmål omkring innvandring. Hvem skulle slippes inn eller nektes innreise, og hva skulle det amerikanske samfunnet være? Ved begynnelsen av første verdenskrig førte det til mistenkeliggjøring av bindestreksamerikanerne.² Å tilhøre flere nasjoner harmoniserte ikke med samtidens populæropinion, noe som eksplisitt kom til uttrykk i uttalelsen til den tidligere presidenten Theodore Roosevelt; «*There is no room in this country for hyphenated Americans*».³ Utviklingen gjenspeiles i immigrasjonslovgivningen fra slutten av 1800-tallet og frem til kvoteringslovene fra 1921 og 1924. Videre demonstreres utviklingen i de ulike formuleringene av normative og deskriptive forståelser av assimilasjon og etnisitet. Stadig flere individer valgte å forlate deres hjem i Europa, og flere kulturer, religioner, 'raser' og tradisjoner ble synlige i det amerikanske samfunnet. Det oppstod spørsmål om hvordan de ulike immigrantgruppene skulle forholde seg til hverandre. Noen insisterte på at immigrantgruppene skulle gjøres lik den dominerende amerikanske gruppen.⁴ Andre hevdet at en tilslutning til en statlig enhet var premisset for en amerikansk tilhørighet og at de ulike immigrantgruppene stod fritt til å etablere sine egne etniske fellesskap innenfor landegrensene. Dette førte ikke bare til betydelige debatter i samtiden, men også til en rekke teorier, modeller og perspektiver.

¹ Ræder (1847)

² Viser til immigranter som hadde bosatt seg i Amerika og tilegnet seg amerikansk statsborgerskap (eksempelvis tysk-amerikanere, norsk-amerikanere, osv).

³ (1915); *The Cornell Daily Sun*, 13. Oktober

⁴ Viser til den angloamerikanske majoriteten og i noen tilfeller til grupper som tilhørte en 'hvit-protestantisk' gruppe (eksempelvis personer fra England, Tyskland, Holland, Sverige osv.).

Innen den norskamerikanske migrasjonshistoriografien har spørsmålene omkring forholdet mellom immigranter og det amerikanske samfunnet, ført historikere og samfunnsvitere til å undersøke hvordan norske immigranter gikk fra å være immigranter til å bli en etnisk gruppe i Amerika, og hvordan innholdet i den norskamerikanske etnisiteten endret, tilpasset eller bevarte seg selv. Historiografien har hatt ulike tilnærminger, og har i ulik grad presentert norskamerikanere som relativt raskt assimilert. Samtidig har historikerne forsket på og omtalt en norskamerikansk etnisitet. En nøye gjennomgang av historiografien vil kunne si hvordan akademikere har forsøkt å gjøre mening ut av det *norske* og det *amerikanske* blant norske immigranter og forholdet dem imellom. Gjennomgangen vil også kunne avdekke hvordan utviklingen av etnisitet- og assimileringforståelser har fulgt de generelle utviklingstrekkene innen forskningen.

I dette kapittelet skal jeg presentere oppgavens problemstilling. Videre skal den eksisterende litteraturen og bakgrunnen for denne studien presenteres. Jeg skal også tilby en begrepsavklaring, presentere utvalget og en kort skissering av utviklingstrekk som et strukturingsverktøy for studien. Videre skal jeg presentere metodene og kildene som blir anvendt i arbeidet med denne historiografiske fremstillingen.

1.1 Begrepsavklaring

Norske migranter til Amerika og deres etterkommere har blitt tildelt ulike betegnelser. Martin Ulvestad brukte begrepet 'Nordmænd', Ingrid Semmingsen snakket om 'Nordmennene i Amerika' og Theodore C. Blegen brukte begrepet 'Norske migranter' eller 'norskamerikanere'.⁵ I tillegg kunne begreper som 'norske utvandre', 'norske immigranter' eller 'etnisk norske' brukes. Et viktig moment med disse begrepene er at de ofte gjenspeiler hvilket perspektiv som ligger til grunn, men med henvisning til de samme individene. Den som utvandret fra Norge ville også kunne omtales som en innvandrer i Amerika. Samtidig kunne begrepet 'norsk' også vise til individer som aldri hadde vært i Norge, men som hadde en eller flere norske foreldre. Begrepene er brukt om hverandre i litteraturen, samtidig kan de demonstrere ulike perspektiv. For det *første* har en to geografiske områder å forholde seg til, både det norske og det amerikanske. I noen tilfeller søkte en å bygge et fellesskap på tvers av Atlanterhavet gjennom begreper som *nordmenn* eller *norske*. Andre ganger søkte en å erkjenne

⁵ Ulvestad (1907): *Nordmændene i Amerika: Deres historie og Rekord: Bidrag til og Bindeled mellem Norges Historie og Nord-Amerika - De Forenede Staters i Særdeleshed*; (Semmingsen 1941) *Veien mot Vest* ; Blegen (1940) *Norwegian Migration to America - The American Transition*

migrasjonen, men samtidig knytte individer og grupper til opprinnelseslandet gjennom begreper som *norske utvandrere* eller *norske immigranter*. Videre søkte noen å vise til den geografiske opprinnelsen, samtidig som en tok på alvor de nye omgivelsene gjennom begrepet *norskamerikaner*. Det siste begrepet illustrerer at en kunne se gruppen av norskfødte og norskættede som en etnisk gruppe istedenfor å omtale dem som immigranter. Denne vendingen førte også til en betydelig utvikling innen migrasjons- og etnisitetsstudier fra siste halvdel av 1960-tallet.⁶ I denne studien vil begrepene som anvendes, gjenspeile begrepsbruken i det verket som omtales. Dersom det ikke er et konkret verk som omtales, vil begrepet *norskamerikanere* brukes med henvisning til *norskfødte* og *norskættede*. Her er det for øvrig verdt å merke seg at en sjeldent snakker om individer, men at begrepene henviser til mennesker som blir regnet å tilhøre en *etnisk gruppe* i Amerika eller en norskamerikansk *etnisitet*.

1.1.1 Etnisitet og etniske grupper

I denne fremstillingen vil det være nyttig å gjøre et skille mellom etnisitet og etniske grupper. Milton J. Yinger forstod etniske grupper som;

« [...] a segment of a larger society whose members are thought, by themselves or others, to have a common origin and who, in addition, participate in shared activities in which the common origin and culture are significant ingredients».⁷

Denne definisjonen setter den etniske gruppen i sentrum og var derfor opptatt av strukturer, sosial mobilitet, og andre sosiale aspekter ved tilværelsen av etniske grupper. I den norskamerikanske migrasjonshistoriografien har dette perspektivet vært dominerende siden midten av 1900-tallet.

Etnisitet er et vanskeligere begrep å definere og henger gjerne sammen med kultur, tankesett og historie. Tradisjonelt har en forstått etnisitet ulikt. I den tidligste norskamerikanske historieskrivingen var kultur og etnisitet biologisk og geografisk betinget, og gjerne statisk.⁸ Senere så en at etnisitet var noe dynamisk, noe som kom til uttrykk gjennom omtale av det norskamerikanske som noe unikt, men som hadde både norske og amerikanske elementer.⁹ Enkelte har også satt likhetstegn mellom etnisitet og etniske grupper, og forstår dem som

⁶ Vecoli (1972) *European Americans: From Immigrants to Ethnic*

⁷ Yinger (1994) *Ethnicity : source of strength? source of conflict?*, s.3.

⁸ Se kapittel 3.2.

⁹ Se kapittel 3.3.1

interessegrupper.¹⁰ Andre utviste en forståelse hvor etnisitet var en kulturell konstruksjon eller en menneskelig oppfinnelse.¹¹ Flere har kritisert etnisitetsforståelse for å ikke ta høyde for at endringer av etnisitet ikke kan konstrueres uten en henvisning til noe. Conzen *et al* fremmer dette ved å hevde at «[...] *ethnicity is not a 'collective fiction', but rather a process of construction or invention which incorporates, adapts, and amplifies preexisting communal solidarities, cultural attributes, and historical memories*».¹² I denne fremstillingen forstås etnisitet i tråd med formuleringen av Conzen *et al*.

1.1.2 Assimilering og dissimilering

Assimilering har blitt tilført negativ assosiasjoner i dagens samfunn, ofte tilknyttet politiske tiltak rettet mot en urbefolkning. Samtidig har begrepet en lang tradisjon innenfor academia, særlig innenfor sosiologien, der en har forsøkt å undersøke dynamikken mellom ulike etniske grupper. I en artikkel fra 1997 fremmer Alba & Nee de positive sidene ved å revitalisere assimileringsteori som et sentralt begrep for studier av relasjoner mellom etniske grupper.¹³ De peker ikke bare på de problematiske sidene og de ulike intellektuelle syndene som også ble begått i relasjon til begrepet, men på en lang forskningstradisjon som befattet seg med spørsmål om hvordan immigranter og etniske grupper innlemmes i et større samfunn. Dette er et stort spørsmål og det har vokst frem ulike modeller, konsepter og forståelser av assimilasjon, noe som presenteres utfyllende i neste kapittel. I denne fremstillingen vil jeg nedlegge en forholdsvis vid forståelse av begrepet assimileringsteori, for å sikre bredden i hvordan historieskrivingen har forstått etnisitet og tverretniske relasjoner. Det skaper også muligheten for å se hvordan ulike publikasjoner fremstiller assimilering. Igjen vil jeg vise til Yinger, som definerer assimilering som, «... *a process of boundary reduction that can occur when members of two or more societies, ethnic groups, or smaller social groups meet*».¹⁴ Yingers fokus på prosessen i stedet for assimilering som resultatet, skiller seg fra mange ideologiske fremstillinger. Det interessante er at den presenterer en prosess som kan observeres, og som beveger seg langs et spekter. Han presenterer også begrepet *dissimilering* for å vise at etniske grupper kan markere ulikheter. I tillegg kan en observere underprosesser som beveger seg langs

¹⁰ Glazer and Moynihan (1970) 'Beyond the melting pot; the Negroes, Puerto Ricans, Jews, Italians, and Irish of New York City', s.17

¹¹ Sollors (1989) *Introduction: The Invention of Ethnicity*

¹² Conzen et al. (1992) *The Invention of Ethnicity: A Perspective from the U.S.A.*, s.4-5.

¹³ Alba and Nee (1997) *Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration*

¹⁴ Yinger (1994), s. 39.

samme spekter, som *akkulturering*, *amalgamering*, *indentifisering* og *integrering*.¹⁵ Med henvisning til etnisitet kan en også forestille seg samme spekter, der en ofte omtaler prosessen som akkulturasjon. I denne studien omfatter assimilering og dissimilering med henvisning til både etnisitet og etniske grupper, og det vil derfor bli gjort oppmerksom på hvilke variabler en fremmet i de ulike verkene.

I omtalen av assimilering vil det være nyttig å undersøke hvorvidt forfatterne fremmer en *normativ* eller *deskriptiv* fremstilling. En normativ fremstilling dreier seg om en forestilling om hvordan innlemmingsprosessen bør foregå, og er først og fremst ideologisk motivert. En deskriptiv fremstilling handler om analyse av prosessene med henvisning til empirien, og er først og fremst beskrivende. Disse kategoriene er likevel ikke helt adskilt, og fremstillinger har gjerne både normative og deskriptive komponenter. De er derfor et verktøy for å utforske skille mellom ulike forståelser.

Et annet aspekt ved assimilering begrepet er hvorvidt en ser tilegningen av en ny etnisitet som *additiv* eller *substituerende*. Dette gjelder særlig i omtalen av det kulturelle, der enkelte hevder at for å tilegne seg en kultur må den erstatte en annen (*substituerende*). Enkelte vil derimot hevde at en ikke må gi opp en kultur for å tilegne seg en annen, men at en kombinerer eller besitter to kulturer (*additiv*). Eksempelvis vil en ikke si at en erstatter et språk med et annet, når en lærer seg et nytt. Det byttes ikke ut, men legges til. Det benekter ikke en endring, men fremmer at denne endringen ikke kan forstås best som en erstatning.

Et annet sentralt begrep i denne fremstillingen er *norskamerikansk migrasjonshistoriografi*. Begrepet kan forstås på to måter. For det *første* kan den forstås som en henvisning til historieskriving som ble forfattet av individer som tilhørte den norskamerikanske gruppen. Det ville kunne lede til et spekter av tematiske fremstillinger, som ikke begrenser seg til å omhandle norskamerikansk migrasjon. Fokuset i en slik forståelse er på tilhørigheten til forfatteren. En *annen* måte å forstå begrepet er at det henviser til et konkret tema eller fenomen. Det innebærer at begrepet omhandler et historisk tema, der forfatterens tilhørighet eller tilholdssted er irrelevant. Det er denne siste forståelsen som anvendes i denne undersøkelsen. *Norskamerikansk migrasjonshistoriografi* forstås dermed som historiske fremstillinger som omhandler eller relaterer seg til den norskamerikanske migrasjonen, ca. 1825-1930.

¹⁵ Ibid. s. 68-69

«Every piece of historical writing has a theoretical basis on which evidence is selected, filtered and understood».¹⁶ Sitatet fremmer at historiske fremstillinger i ulik grad forholder seg til en forståelse av hvordan noe henger sammen. Teorier kan forstås ulikt. Innen assimileringsteori finnes det en rekke konseptualiseringer hvor en søker å forklare et fenomen i en begrenset periode over et begrenset geografisk område. Andre forsøker å isolere bestemte fenomen og undersøke de utover tid og rom. I denne sammenhengen har jeg valgt å bruke assimileringsteori fremfor assimileringsteori. Forklaringen ligger i et ønske om å også få frem implisitte og utydelige formuleringer av sammenhenger, fremfor å nedlegge et begrep som stiller strengere krav og som ville snevret inn fokuset for undersøkelsen.¹⁷

1.2 Problemstillingen

«Det kan likevel hevdest at her står mange forskningsoppgåver uløyste. Særleg gjeld dette når feltet etnisitet og identitet blir opna for vidare migrasjonshistorisk forskning».¹⁸ Slik formulerte Nils Olav Østrem seg i sin fremstilling med utsyn over fremtidens forskning. Flere har dedikert sin oppmerksomhet til spørsmål omkring etnisitet og tilhørighet. Få har likevel sett på etnisitetsforståelse, identitet og tilhørighet i norskamerikansk migrasjonshistoriografi. I undersøkelsen av hvordan disse begrepene og fenomenene ble fremstilt i litteraturen, ser en at forfatterne assimileringsteori- og etnisitetsforståelse var sentral for utarbeiding av studier.

Historieforskningen har sett et økt antall historiografiske publikasjoner. Innen den norske historiografien, her i betydningen av historikere med tilknytning til institusjoner geografisk tilhørende Norge, har det oppstått en større oppmerksomhet omkring vitenskapsteoretiske og historiografiske fremstillinger. Dette kan sees i lys av evalueringen av historiefaget fra 2008, som fant at «[...] erkjennelsesteoretiske, metodiske og historiografiske studier er svakt representert i Norge [...]».¹⁹ Siden den gang har flere historikere publisert historiografiske fremstillinger. Erkjennelsen om at en historisk kilde kan tolkes ulikt, har ført til en økt interesse for hvordan historikerne fremstiller en historisk hendelse eller et fenomen. En historiografisk fremstilling kan dermed si noe om hvordan en har fremstilt ulike fenomener og perioder, og det er en slik tradisjon denne fremstillingen inngår i.

¹⁶ Troup and Green (1999) *The Houses of history: a critical reader in twentieth-century history and theory*, s. vii

¹⁷ Andresen et al. (2015) *Å gripe fortida: innføring i historisk forståing og metode*, s. 113-130.

¹⁸ Østrem (2014) *Norsk Utvandringshistorie*, s. 118-119.

¹⁹ Stråth et al. (2008) *Evaluering av norsk historiefaglig forskning - Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning*, s.112.

Dersom en skal våge å fremme generelle trekk ved den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, har den ulike perioder som kan være nyttige å gjøre oppmerksom på som strukturingsverktøy. Den tidligste historieskrivingen kan omtales som en *'filiopietistic'* historieskriving. Denne retningen søkte å etablere en norsk etnisitet som kunne spores tilbake til vikingtiden og frem til deres egen samtid. Tradisjonen må sees i lys av den konteksten den oppstod i, der en søkte å argumentere for den norske immigrantgruppens tilhørighet i Amerika. Retningen kunne ta sikte på lesere både i og utenfor den etniske gruppen. Den tilfredsstilte i liten grad krav om etterprøvbarhet eller kildekritikk, men hevdet likevel å være troverdig. Den ble delvis avløst av en profesjonalisering av historieskrivingen, som gjerne dateres til 1925.

Å hevde at den tidlige historieskriving opphørte med profesjonaliseringen er trolig å overdrive. Likevel oppstod det noe nytt med etableringen av The Norwegian-American Historical Association (NAHA) i 1925. Med Theodore C. Blegen blant pådriverne, ble krav om kildekritikk, metode og etterprøvbarhet tilfredsstilt. I tillegg innførte han nye perspektiver og forsøkte å etablere en gressrots historie der fokuset var rettet mot immigrantenes hverdag og opplevelser. Blegen brukte særlig amerikabrev som ble sendt til venner, slekt og nabolag i Norge. I tillegg omtalte han ikke norske migranter som nordmenn. Han så på dem som en gruppe amerikanere som skilte seg fra andre amerikanere ved en norsk kultur og tradisjon, samtidig som de skilte seg fra nordmenn ved å være en del av Amerika. Derfor omtalte han dem gjerne som norskamerikanere eller norske migranter. Blegen satte videre fokus på både sosiale og kulturelle aspekter, gjerne med en kvalitativ tilnærming. Den senere sosialhistorien var i stor grad påvirket av Blegens forskning og sosiologi. Et fellestrekk for denne periodens assimileringforståelse var at det ble hevdet at norske migranter var forholdsvis dyktige til å innlemme seg i det amerikanske samfunnet, selv om det i noen grad varierer hva det innebar for den norskamerikanske etnisiteten.

Den nye sosialhistoriske tilnærmingen som vokste frem fra 1960-tallet førte til et økt fokus omkring etniske grupper, og var mindre interessert i etnisitet som kulturelle uttrykk. De så på sosiale strukturer, institusjoner og demografi. En brukte både kvalitative og kvantitative metoder for å se utviklingen av den norsk-etniske gruppen i Amerika. Historieforskningen fokuserte på utvikling av kirke, språk, bosetningsmønstre, sosial mobilitet, bygdelag, organisasjoner, presse og mye mer. Felles for mange av disse fremstillingene var at de så 1925 som starten på slutten av en norskamerikansk gruppe. Men det var også en periode der flere kritiserte den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, blant annet for å ikke se til andre

migrantgrupper. En generell tendens innen norskamerikansk migrasjonshistoriografi har vært å fokusere på aktører eller strukturer innenfor den norskamerikanske gruppen. Dette var lenge tilfellet innenfor amerikansk immigrasjonshistoriografi generelt. Perspektivet var inspirert av blant annet Nathan Glazer og Daniel P. Moynihans påstander om at USA aldri hadde bestått av ett folk, men av ulike etniske grupper.²⁰ I følge John Higham var dette et etterlengtet brudd med konsensus og smeltedigeltesen.²¹ Han hevdet videre at det frem til 1980-tallet var etniske grupper som ble undersøkt og at en i liten grad var interessert i forhold utenfor gruppen. På 1980-tallet ble det derimot viet mer oppmerksomhet til hvordan immigrantene påvirket det amerikanske samfunnet og hvordan ulike etnisiteter påvirket hverandre. I dette skiftet ble historikere som befattet seg med norskamerikansk migrasjonshistorie kritisert for å være fraværende, og for å utvise manglende interesse for å se den norskamerikanske gruppens historie i en større struktur. Kathleen Neils Conzen hevdet at den norskamerikanske historiografien var tilfreds med å henvende seg til sin egen gruppe og at svært få forsøkte å løfte blikket over den bestemte gruppens erfaringer:

*«Placing the Scandinavian experience within a more general context would enable Scandinavian-American historians to better avoid the danger of attributing causation to factors they feel are peculiar to the group when, in fact, others may have experienced similar processes».*²²

Arnold H. Barton fulgte opp kritikken. Han så på hvorvidt kritikken var berettiget og om den førte til noen endringer i historiografien. Det er verdt å merke seg, slik Barton gjorde, at Conzen ikke kritiserte det faglige nivået til den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Derimot var hovedpoenget å fremme ønsket om å inkludere den norskamerikanske historiografien i en større helhet.²³ Kritikken inngikk i oppfatning om at historiefaget stod i fare for å bli desintegret.²⁴

Også i omtalen av assimilering og etnisitet møtte forskningsfeltet sterk kritikk for å bare se på interne sosiale faktorer. Under inspirasjon fra kulturvitenskap og ny kulturhistorie, fremmet April Schultz en sterk kritikk mot den norskamerikanske migrasjonshistoriografien som snever i sin fremstilling av assimileringprosessen. Den ensidige vektleggingen av sosiale aspekter ved

²⁰ Glazer and Moynihan (1970) *Beyond the melting pot; the Negroes, Puerto Ricans, Jews, Italians, and Irish of New York City*, Først publisert i 1963.

²¹ Higham (1986) *The Mobilization of Immigrants in Urban America*.

²² Conzen (1985)

²³ Barton (1995) *Where Have the Scandinavian-Americanists Been?*

²⁴ Heiret, Rymmin, and Skålevåg (2013) *Fortalt Fortid: Norsk historieskriving etter 1970*, s. 8-18.

prosessen førte til at en ikke oppdaget hvordan den norskamerikanske etnisiteten utviste stor tilpasningsdyktighet under det eksterne presset som oppstod i Amerika under første verdenskrig. Dette presset førte til at den norskamerikanske etnisiteten måtte tilpasses til former som var akseptable for det amerikanske mainstream. Den norskamerikanske etnisiteten var noe som endret seg i form og innhold slik all etnisitet gjør, og dermed kunne leve videre. Noen av de Schultz kritiserte modifiserte deres fortelling om assimilering, og flere historikere begynte å undersøke kulturelle aspekter ved den norskamerikanske migrasjonshistorien. Det har i større grad resultert i en rekke refleksjoner omkring etnisitetsteoretiske perspektiv, men hvorvidt det har endret en assimileringforståelse gjenstår å se.

I denne fremstillingen skal jeg presentere *hvilke assimileringforståelser som utvises i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, og hvordan den kommer til uttrykk i ulike historiske fremstillinger i perioden ca. 1900-2000*. Den lange tidsperioden gir en mulighet til å følge variasjoner av assimileringforståelse i en periode der forskningsfeltet opplevde store endringer. Ved å inkludere tiden før 1925 får en med seg historieskrivingen før og under profesjonaliseringen. Den inkluderer en periode der norskamerikansk migrasjonshistoriografi ble utfordret til å orientere seg med andre etniske grupper, og en tid der både etnisitets- og assimilering forståelser ble etablert, utfordret, forkastet og revitalisert. En slik undersøkelse er ikke gjennomført over en like omfattende periode tidligere, men det betyr ikke at en beveger seg på upløyd mark.

1.3 Litteratur

Hvorfor skal en se nærmere på assimileringforståelser i norskamerikansk migrasjonshistoriografi? Spørsmålet er viktig å reflektere over fordi det sier noe om hvilken kunnskap en fremmer. Mye av svaret finner en i litteraturen. Jeg har nevnt at Østrem hevdet at det fantes mange uløste oppgaver innenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, særlig tilknyttet identitet og tilhørighet. Samtidig er dette emner som er blitt berørt i litteraturen. Theodore C. Blegen argumenterte for at norske migranter verken forlot sin norske tilhørighet, eller var fremmede i det nye samfunnet.²⁵ Sosiologen Peter A. Munch argumenterte for at de tilfellene der de etnisk kulturelle grensene var plukket ned, tilhørte fortsatt norskamerikanerne en sosial enhet.²⁶ Odd S. Lovoll argumenterte derimot for at de kulturelle særegenhetene var

²⁵ Blegen (1940)s. 81.

²⁶ Munch (1954) *Segregation and Assimilation of Norwegian Settlement in Wisconsin*.

blitt ivaretatt eller tilpasset, men at gruppen ble assimilert med henvisning til sosial mobilitet, og at det var den essensielle variabelen for å undersøke assimilering.²⁷ Darron W. Olson demonstrerte hvordan en brukte historieskriving for å skape tilhørighet til Amerika og en aksept blant amerikanere.²⁸ Peter Thaler fremmet hvordan de tidligste forestillingene blant norskamerikanske sympatisører av en norsk kulturell bevaring tilhørte fortiden, men at elementer av en norsk etnisitet likevel fortsatte å være en del av Amerikas virkelighet.²⁹ I tillegg har Henrik Olav Mathiesen sett nærmere på fremstilling og forestilling av tilhørighet blant norskamerikanere i perioden før den amerikanske borgerkrigen.³⁰ Men selv om disse tar for seg både *identitet, tilhørighet* og *forestillinger*, har litteraturen i liten grad satt assimileringen i fokus. Av essensielle bidrag har jeg allerede nevnt Peter A. Munchs artikkel om segregering og assimilering. Også Torben Krontoft belyste faktorer omkring assimilering i en sammenligning av den norskamerikanske og den danskamerikanske gruppen.³¹ En mer omfattende og sammenlignende studie er den nylig utgitte avhandlingen til Torben Grøngaard Jeppesen, som omhandlet skandinaver, assimileringsteori og -empiri.³² Ingen av disse så nærmere på assimileringforståelsen i historiografien, med unntak av Olson og Schultz. Likevel har ingen av disse sett konkret på assimileringforståelse i historiografien over en like omfattende periode som i denne studien.

Historiografien viser ikke bare til en indre utvikling, men kan også gi innsikt i verkenes samtid og historieforskningens vitenskapshistorie. Innenfor den vide immigrasjonshistoriografien i Amerika regnes den etniske dimensjonen å komme med den nye sosialhistorien, og den etniske vendingen på 1970-tallet. En snakket ikke lenger om at etniske grupper var ‘rotløse’³³, men at de var *omplantet* eller *transplantert*.³⁴ Denne vendingen avviste i stor grad forestillingen om det Amerikanske samfunnet som en smeltedigel, og en begynte å undersøke ulike etniske grupper i Amerika. I følge Odd S. Lovoll fikk vendingen enorme konsekvenser for forskningsfeltet, «*In 1965 all works on the topic filled only a few book shelves, By the 1990s there were thousands of monographs and thousands and thousands of articles*».³⁵

²⁷ Lovoll (1999) *Promise of America; A History of the Norwegian-American People*, s. 305-349

²⁸ Olson (2006) *Building a greater Norway: Emigration and Creation of National Identities in America and Norway*

²⁹ Thaler (1997) *Concepts of Ethnicity in Early Twentieth-Century Norwegian America*

³⁰ Mathiesen (2015) *Norwegian in America and Percetion of Belonging, c. 1840-1870*.

³¹ Krontoft (1974) *Factors in Assimilation: A Comparative Study*

³² Jeppesen (2017) *Fra Skandinaviske Immigranter til Amerikaner - Teori og Empiri om assimilering i det amerikanske samfund*.

³³ Handlin (1951) *The uprooted : the epic story of the great migrations that made the American people*

³⁴ Bodnar (1985) *The transplanted : a history of immigrants in urban America, Interdisciplinary studies in history*

³⁵ Lovoll (2001) *The Creation of Historical Memory in a Multicultural Society*, s. 34

Motfortellingen som vendingen tilførte var at en avviste tidligere assimileringfortellinger og erstattet den med fremstillinger av etniske grupper. For store deler av forskningen var det likevel ikke det kulturelle, men det sosiale som ble satt i sentrum. Schultz hevdet å se det samme hovedtrekket innenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien.³⁶ Samtidig fortsatte den å fremme et assimileringnarrativ av den norskamerikanske etnisiteten. Hun hevdet at den norskamerikanske migrasjonshistoriografien utviste en slående kontinuitet i deres fremstilling av assimilering blant den norskamerikanske gruppen.³⁷ Inspirert av antropologer og ulike etnisitetsmodeller, viste Schultz hvordan etnisitet ikke var en statisk størrelse, men noe som endres, konstrueres og reforhandles. Dette hevdet hun at den norskamerikanske migrasjonshistoriografien ikke reflekterte.

Dette nye perspektivet inngikk i et større generelt trekk ved historieskrivingen, der den nye kulturhistorien blant annet var mer opptatt av kulturelle aspekter, konstruksjoner og teoretiske spørsmål.³⁸ Det førte til at en undersøkte påstandene til Schultz. Jon Gjerde argumenterte for at immigranter i Amerika gjerne hadde flere lag med identiteter, og forsøkte å se nærmere på hvordan disse identitetene ble skapt, opprettholdt og utfordret.³⁹ Darron W. Olson så nærmere på hvordan den tidlige historieskrivingen konstruerte en fortelling som knyttet 'det norske' med Amerika gjennom ulike myter, inspirert av blant andre Orm Øverland.⁴⁰ Selv om Lovoll kritiserte Schultz for å forenkle grunnfortellingen i historiografien, vedgikk han at historikere frekvent overså de ulike uttrykkene for preservering og tilpasning av den norske etnisiteten i Amerika. Selv om han ikke anvender begrepet konstruksjon, hevdet han at «... folk av norsk opprinnelse fra den ene generasjon til den neste kunne omtolke den, gi den nytt innhold og skape en akseptabel etnisk identitet diktert av hvor de befant seg i den historiske prosess».⁴¹ Selv om Lovoll går langt i å fremme en dynamisk forståelse av etnisitet, hevdet han at den norskamerikanske gruppen i stor grad ble assimilerte gjennom sosial mobilitet.⁴² Også kulturelt hevdet han at den norskamerikanske etnisiteten var nærmest assimilert.⁴³

³⁶ Schultz (1991) *The Pride of the Race Had Been Touched: The 1925 Norse-American Immigration Centennial and Ethnic Identity*.

³⁷ Ibid. s.1271

³⁸ Burke (2008) *What is Cultural History?*

³⁹ Gjerde (1997) *The minds of the West : ethnocultural evolution in the rural Middle West, 1830-1917*, s. 225 - 229

⁴⁰ Olson (2006), s.104-108; Øverland (2000) *Immigrant Minds, American Identities: making the United States home, 1870-1930*

⁴¹ Lovoll (1997) *Det Løfterike Landet - En norskamerikansk historie*, s. 234

⁴² Ibid. s.231-233.

⁴³ Ibid. s. 249.

Hvordan skal en søke å forklare disse ulike fortellingene som fremlegges med henvisning til samme forskningsobjekt? Og hvordan skal en forstå dette mangfoldet? Har forskningsfeltet opplevd en fragmentering eller påvirkes de ulike aktørene av hverandre? En historiografisk undersøkelse er egnet til å se nærmere på disse variasjonene.

1.4 Kilde, Metode og Utvalg

Som nevnt er målet med undersøkelsen å se hvilke assimileringforståelser som fremkommer i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, hvordan de kommer til uttrykk og hvordan forståelsene har utviklet og endret seg over tid. Dermed er jeg interessert i det historikerne *gjør*, fremfor hva historie *er*. Ved å nedlegge et tidsperspektiv som favner historieskriving fra 1900 frem til 2000-tallet, kan en forvente å se et spekter av ulike fremstillinger av assimilering av norskamerikanere og deres etnisitet i perioden ca. 1825-1930. Denne diakrone sammenligningen vil kunne vise brudd, kontinuitet og mangfoldet som er representert i fremstillingene. Perioden representerer en tid der ulike forståelser av assimilering vokste frem og varierte i omfang, noe en kan forvente at gjenspeiles i publikasjonene. Ettersom oppgavens omfang ikke tillater en omfattende sammenligning med migrasjonshistoriografien som fokuserer på andre etniske grupper, vil det være nyttig å gjøre rede for den generelle utviklingen av assimileringsteorier og konsepter. Selv om dette ikke representerer en tilstrekkelig synkron sammenligning, kan det gi et referansepunkt i forhold til samtidens fremstillinger.⁴⁴

Historiografiske undersøkelser har flere styrker. For det *første* setter den et kritisk lys på en rekke aspekter ved historieforskning, og oppmuntrer til selvrefleksjon. Historikeren gjør mange valg, bevisst eller ubevisst. Det er av betydning å reflektere omkring valg og på hvilket grunnlag disse kan ha blitt fattet på, for å tilegne seg en større forståelse av det en undersøker og hvordan en undersøker det. Videre anvender historikere metoder og forholder seg i ulik grad til teorier. Metode kan forstås som «[...] hvordan historikeren utfører sitt arbeid».⁴⁵ Å kunne se metodens styrker og begrensninger er av betydning for hvordan en forstår funnene. Videre anvender en gjerne teorier eller hypoteser om hvordan noe henger sammen. Disse kan være både implisitte og eksplisitte, og kan komme til uttrykk på ulike måter. Ved å se nærmere på hvordan en har forstått assimilering, vil en kunne finne ulike fremstillinger av sammenhenger mellom

⁴⁴ *Historie - Historieskriving frå antikken til i dag*, s. 12.

⁴⁵ Myhre (2014) *Historie - En Introduksjon Til Grunnlagsproblemer*, s. 13.

hendelser, strukturer, ideologiske strømninger, aktører og etnisiteter. På den måten kan en få en dypere innsikt i fremstillingene.

En annen styrke ved en historiografisk fremstilling er at en kan få innsikt i ulike publikasjoners samtid. Flere har diskutert og fremmet hvordan historieskrivingen ofte er påvirket av sin samtid, og utformet for lesere i sin egen samtid.⁴⁶ Ettersom undersøkelsen søker å si noe om ulike etnisitets- og assimileringforståelser vil samtiden kunne påvirke historikernes forståelse, samtidig som historikerne også vil kunne påvirke samtiden.⁴⁷

1.4.1 Kildene

Historiefaglige publikasjoner trenger ikke være den eneste kilden som kan si noe om assimilering- og etnisitetsforståelse. Ved å legge ned en vid forståelse av historiografibegrepet kan en inkludere andre former eller sjangere for historieskriving. I det norskamerikanske miljøet vil både aviser, brev og skjønnlitterære tekster kunne avdekke assimileringforståelse. Jeg har valgt å avgrense historiografibegrepet til å omhandle publikasjoner som presenterer en ambisjon om å tilfredsstille en kritisk standard med siktemål om å være historiefaglige. Det betyr likevel ikke at alle som deler denne ambisjonen, evner det. I undersøkelsen har jeg derfor inkludert sentrale verker som fremmer tilhørighetsmyter. Årsaken til denne avgrensningen er at det finnes en rekke undersøkelser som tar for seg fremtredende pressepersonligheter og som undersøker selve debatten omkring assimilering og kulturell pluralisme.⁴⁸ Denne undersøkelsen har heller vært opptatt av hvordan disse fremstillingene i aviser og skjønnlitterære tekster har blitt fremstilt av historikere, men en får likevel et innsyn i debatten gjennom historikernes øyne.

En fordel med en historiografisk fremstilling er at kildene ofte er lett tilgjengelige. Samtlige kilder har vært tilgjengelig gjennom internett eller gjennom norske biblioteker, og har i hovedsak vært bøker eller artikler. Samtidig er det enormt tidkrevende, ettersom bøkene og avhandlingene ofte utgjør noen hundre sider hver. Å tilegne seg oversikt og forståelse av disse tekstene krever ikke bare systematisk lesing, men også at en setter seg inn i personenes

⁴⁶ Hoffmann (2016) *Jewish history as a history of immigration: an overview of current historiography in the Scandinavian countries*, s. 204, Heiret, Ryymin, and Skålevåg (2013) *Fortalt fortid : norsk historieskriving etter 1970*, s. 30, Evans (1997) *In Defence of History*, s. 84 & Claus and Marriott (2017) *History - An Introduction to Theory, Method and Practice*, s. 25

⁴⁷ Vecoli (1985) *Return to the Melting Pot: Ethnicity in the United States in the Eighties*

⁴⁸ Se; Thaler (1998) *Norwegian Minds - American Dreams, Ethnic Activism among Norwegian-American Intellectuals*, & Lovoll (1977) *Cultural Pluralism versus Assimilation*

bakgrunn og omtalene av dem. Samtidig har de mange fordeler knyttet til tilgjengelighet, troverdighet og innhold som andre kilder ikke har.

Det er likevel en kilde som byr på en bestemt utfordring. The Norwegian American Historical Association (NAHA) sine utgivelser av tidsskriftet *Studies and Records*, senere kjent som *Norwegian-American Studies*, er tilgjengelig gjennom NAHAs nettsider. Ulempen er at artiklene ikke er skannet, men bare fremstår i ren tekst. Det medfører noen praktiske konsekvenser for refereringen. Etersom noen av de mest sentrale artiklene er utgitt i dette tidsskriftet har jeg valgt å inkludere artiklene. I refereringen har jeg forsøkt å være så presis som mulig ved å vise til kapitler, avsnitt eller andre referansepunkt som fremkommer. I de tilfellene der jeg har funnet samme artikkel i andre tidsskrift, har jeg valgt å bruke dem. Det er forholdsvis få av artiklene fra Norwegian-American Records som har en sentral plass i denne fremstillingen. Videre har jeg også brukt andre kilder, som aviser og nettsider, for å kunne utfolde mer om historikernes bakgrunn.

1.4.2 Metode

Den grunnleggende metoden for undersøkelsen er en kvalitativ innholdsanalyse.⁴⁹ Innsamlingen av kildene har foregått parallelt med analysen, der utvalget baserer seg på en tilpasset delphiundersøkelse og litteratursøk. Ut fra problemstillingen ble det formulert noen spørsmål som jeg søkte å kategorisere innholdet etter. Disse kategoriene handlet på den ene siden om hvilke etnisitetsbegreper som var anvendt og hvilken etnisitetsforståelse som ble fremstilt (*dynamisk versus statisk*). På den andre siden så jeg nærmere på hvordan assimilering og dissimilering ble fremstilt, hvilke elementer en så prosessene i og hvorvidt en hadde en *normativ* eller en *deskriptiv* fremstilling av assimilering. Helt konkret ble disse elementene notert på utskrifter av artikler eller i bøker. Etersom denne fremstillingen uttrykkes gjennom en diakronkomparativ fremstilling, ble ikke tekstene kategoriserte tematisk. Det ble kategorisert kronologisk, men også knyttet sammen tematisk i fremstillingen. En potensiell svakhet ved en kronologisk fremstilling er at den kan etterlate et inntrykk av at nye elementer i historiografien, kan synes å erstatte tidligere elementer. Eksempelvis kan profesjonaliseringen av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien virke å avløse den foregående historieskrivingen. Det er trolig mer korrekt å si at tilhørighetsmyter levde videre, parallelt med profesjonalisert historieskriving. Likevel har den diakrone sammenligningen den styrken at det tydelig

⁴⁹ Grønmo (2004) *Samfunnsvitenskapelige Metoder*, s. 187-193.

fremkommer hva som er nytt innenfor forskningsfeltet. I tillegg vil en henvisning til den generelle utviklingen av historiefaget og assimileringforståelser, kunne vise hvordan norskamerikansk migrasjonshistoriografi delte eller skilte seg fra den generelle utviklingen.⁵⁰

1.4.3 Utvalget

Utvalget i denne fremstillingen er basert på noen kriterier. For det *første* skal publikasjonene omhandle norskamerikansk migrasjon i perioden ca. 1825-1930. For det *andre* skal de utvise en implisitt eller eksplisitt assimilering- eller dissimileringforståelse. For det *tredje* skal de ha en relativt sentral plass innen norskamerikansk migrasjonshistoriografi. *Til sist* skal verkene være utgitt i perioden ca. 1900-2000. Disse kriteriene lå til grunn i gjennomføringen av litteratursøket. Etter å ha funnet flere aktuelle tekster, og blitt kjent med dem, oppstod et behov for å teste hvorvidt utvalget tilfredstilte kriteriene ovenfor. Dermed ble det laget en tilpasset delphiundersøkelse, hvor kriteriene ble noe justert.⁵¹

Delphimetoden

Delphimetoden er en konsensusbasert metode. Den er godt etablert innen naturvitenskapene, særlig innen medisinsk forskning, men den har også spilt en viktig rolle innen samfunnsvitenskapene.⁵² To sentrale elementer inngår i metoden. Den *første* består av ekspertisen som panelet besitter i forhold til emnet som undersøkes, og variasjon av panelets kompetanse og faglige bakgrunn. Den *andre* består av å etablere eller skissere konsensus omkring et emne. Målet er ikke å generalisere funnene, men å få innsikt i forestillingene innenfor et fagfelt.⁵³ Ekspertisens konsensus omkring et emne kan blant annet bli brukt for å begrunne et utvalg. Fremgangsmåten er at en setter sammen et panel som først skal oppgi noen caser ut ifra et bestemt emne og noen kriterier. Dette skjer som regel i form av en spørreundersøkelse. Deretter bearbeides funnene for en ny runde. Til sist skal ekspertene rangere og vurdere forslagene etter noen variabler. På den måten skal en kunne skissere en konsensus blant ekspertpanelet.

⁵⁰ Lorenz (1999) *Comparative Historiography: Problems and Perspectives*, s.36.

⁵¹ Ettersom det syntes å være få aktuelle publikasjoner før 1990-tallet, valgte jeg å endre publiseringsperioden til ca. 1900-1990.

⁵² Brady (2015) *Utilizing and Adapting the Delphi Method for Use in Qualitative Research*

⁵³ Ibid. s. 3.

Selv om metoden glimrer med sitt fravær i historiske fremstillinger, er den ikke en fremmed praksis i historiefaget ettersom en gjerne henvender seg til eksperter for råd eller forslag. Et bevisst og eksplisitt forhold til metoden vil derfor være nyttig for å nærmere anerkjenne kildene til inspirasjon, men kanskje særlig for å sikre at en har med essensielle caser, kilder eller publikasjoner i arbeidet med en historisk fremstilling. Ekspertpanelet bestod av seks personer. Samtlige har en humanistisk utdanning, der en er utdannet etnolog og resten er historikere med ulike spesialiseringsfelt. Fem av paneldeltakerne har tilegnet seg en doktorgrad og den sjette er i en stipendiatstilling. I tillegg tilhører halvparten universitetsinstitusjoner, der to befinner seg ved norske institusjoner og en i Sverige og USA. De tre andre har vært tilknyttet museumssektoren.

Undersøkelsen foregikk over to runder. *Først* ba jeg ekspertpanelet å foreslå hvilke caser som kunne være essensielle i forhold til assimileringforståelser i norskamerikansk migrasjonshistoriografi, basert på noen forhåndsgitte kriterier.⁵⁴ Deretter ble forslagene bearbeidet, før de ble sendt ut til en ny runde der ekspertpanelet vurderte casene etter noen kriterier. Ettersom det ville blitt et livsprosjekt å inkludere alle relevante publikasjoner omkring assimileringforståelser i norskamerikansk migrasjonshistoriografi, opplevdes det nødvendig å søke å gjøre et kvalifisert utvalg. Delphimetoden er en god måte å sikre at de antatt mest sentrale verkene inngår i studien. Styrken med en Delphiundersøkelse er at en i større grad kan sikre seg at de essensielle publikasjonene inkluderes, eller i det minste drøftes.

En potensiell svakhet er at en overlater drøftingen til andre, og at en derfor står i fare for å gå glipp av verk som kunne være interessante for den historiografiske fremstillingen eller en nyansering av den. I tillegg vil det kunne være en svakhet dersom forskeren fraskriver seg ansvaret for utvalget ved å vise til ekspertpanelet. Derfor vil det være nyttig å gjøre oppmerksom på at resultatene av undersøkelsen har vært veiledende eller vektene for utvalget. Prosessen med en bred innhenting av aktuelle publikasjoner for deretter å snevre det inn til et mindre utvalg, er til for å danne et kvalifisert utvalg som forskeren selv står ansvarlig for. Videre har også et strukturert litteratursøk vært med å sikre kjennskap til andre verk som ikke er blitt nevnt i delphiundersøkelsen.

Panelet utviste stor variasjon omkring utvalgt i første del av undersøkelsen. Nærmest samtlige forslag ble inkludert i undersøkelsen, og stemte i stor grad med titlene som fremkom fra litteratursøket. Det var bare noen få tilfeller der jeg har valgt å ikke inkludere caser, grunnet at

⁵⁴ Se vedlegg 1 & 2

de ikke representerte et nytt perspektiv på etnisitet eller assimilering eller fordi forfatteren har andre publikasjoner som var mer essensielle og som inkluderes i fremstillingen. Et eksempel er Jon Gjerde. I delphiundersøkelsen blir hans publikasjon *'From Peasants to Farmers'* trukket frem, men er ikke blitt inkludert i fremstillingen. I stedet har jeg valgt å inkludere hans bok *'The Minds of the West'*, grunnet betydningen av publikasjonen og begrepet komplementære identiteter.⁵⁵

I andre del valgte to av respondentene å trekke seg. Den ene informerte om et stramt tidsskjema. Den siste oppgav ikke noen grunn. Siden panelet ble redusert til fire personer ble del to rammet. Respondentene tenderte til å vurdere sine egne forslag, og etterlot en rekke publikasjoner uten vurdering. Noe av forklaringen ligger i at del to ble for omfattende. Samtidig kan noe av forklaringen ligge i en manglende kjennskap til verkene, eller en manglende bevissthet omkring assimileringforståelser. Ettersom del to ble noe amputert, valgte jeg å bruke første del av delphiundersøkelsen som et utgangspunkt for utvalget, der litteratursøket supplerte og justerte utvalget. Den andre delen ble ikke vektlagt i det videre arbeidet.

Litteratursøk

Litteratursøket hadde to funksjoner i arbeidet med denne fremstillingen, *forberedende* og *vektende*. Den forberedende delen bestod i å finne en rekke aktuelle publikasjoner for undersøkelsen. Gjennom å anvende ulike kombinasjoner av søkeord, dukket flere aktuelle publikasjoner opp.⁵⁶ Ved å lese og gjøre seg kjent med disse verkene, og verkene de refererte til, dannet det seg en basis for hvilke publikasjoner som kunne være aktuelle. I tillegg gav dette et inntrykk av hvilke spørsmål som kunne stilles for å finne frem til en assimileringforståelse. Den vektende delen forholdt seg til funnene fra delphimetoden. Funnene fra tidligere litteratursøk stemte forholdsvis godt med den fremkommende konsensusen av delphimetoden. Videre ble det gjennomført flere søk for å finne omtale av verkene for å skape en bredere forståelse av både forfatterskap og enkeltverk. Litteratursøkene ble hovedsakelig gjennomført via *Oria* og *Google*.

⁵⁵ Gjerde (1997)

⁵⁶ Eksempelvis *'norsk'*, *'amerikansk'*, *'assimilering'*, *'akkulturering'* *'im- og emigrasjon'* og *'in- og utvandring'*

Undersøkelsens struktur

Denne oppgaven er strukturert kronologisk og følger tre sentrale utviklingstrekk. Samtidig inkluderes en gjennomgang av den generelle fremstillingen av assimileringsteori som et bakteppe for undersøkelsen. Kapittel 2 tar for seg sentrale begreper og assimileringsteoretiske fremstillinger fra slutten av 1800-tallet til midten av 2000-tallet. Kapittel 3 utforsker profesjonaliseringen av den norskamerikanske historieskrivingen, fra 1900-1950. Det inkluderer historieskrivingen før profesjonaliseringen, og utviklingen av etnisitets- og assimileringforståelser i perioden. I kapittel 4 vil etableringen av sosialhistorien bli presentert, fra cirka 1950 og frem til slutten av 1970-tallet. Det er også en periode der sosiologien og historiefaget til tider nærmer seg hverandre, og inkluderer derfor noen sosiologiske undersøkelser. Det siste empirikapittelet vil ta for seg perioden fra cirka 1980-2000, der den norskamerikanske migrasjonshistoriografien møtte kritikk, og den kulturelle vendingen fikk betydning for etnisitets- og assimileringforståelse.

Hvordan utviklet forskningsfeltet seg i denne perioden og hvorvidt kan en se påvirkning og resultat av de mange impulsene som oppstår i publikasjonenes samtid? Har den norskamerikanske migrasjonshistoriografien endret sin assimileringforståelse eller utviser historieskrivingen en stor grad av kontinuitet? Og må det være enten eller?

2 Assimileringsforståelser

Mellom 1845 og 1930 kom over 30 millioner europeere til Nord Amerika, tilstrømmingen av mennesker med ulik sosial, kulturell, religiøs og geografisk bakgrunn medførte store diskusjoner omkring hvordan immigranter skulle innlemmes i deres nye kontekst. Hvordan skulle immigranter forholde seg til tradisjoner, skikker, holdninger og kultur som de var oppvokst med?

*«Let them become American, as is the duty of holders of American soil, but this need not prevent them from remaining Norwegian for a long time to come. The American character is not yet so fixed and established that it excludes all others».*⁵⁷

Sitatet ovenfor representerer ett blant mange ulike syn om hvordan immigrantene skulle forholde seg til deres nye bosted i Amerika. Ræder var ikke alene om tanken om at en kunne være fullverdig amerikaner og samtidig bevare en etnisk identitet med henvisning til sitt hjemland. Dette var langt fra det eneste uttrykket for hvordan immigrantene skulle innlemmes i det nye samfunnet. Noen ønsket at alle immigranter skulle erstatte sitt tidligere hjemlands tilhørighet med en angloamerikansk tilhørighet. Andre så for seg at møtet mellom ulike etnisiteter ville skape en helt ny etnisitet, mens enkelte hevdet at en overhodet ikke trengte å tilpasse eller forholde seg til andre etnisiteter. Dette gav ikke bare grobunn for politiske og ideologiske konflikter, men det skapte også en rekke forsøk på å fremstille modeller og teorier omkring hvordan disse immigrantgruppene kunne, ville eller burde forholde seg til hverandre.

For å kunne si noe om assimileringforståelsen i historiografien, vil det være nyttig å se nærmere på ulike uttrykk eller tradisjoner for assimileringforståelse. Det er et emne som er blitt tildelt omfattende oppmerksomhet, der ulike assimileringforståelser har vært uttrykt fra 1800-tallet og frem til i dag. I dette kapitlet vil jeg presentere noen kontekstuelle elementer som vil danne et bakteppe for det videre arbeidet. Jeg vil ta for meg utviklingen av assimileringforståelser, både normative og deskriptive. I dette kapittel skal jeg først og fremst trekke frem variasjonen av assimileringforståelser. Det innebærer at jeg ikke eksklusivt vil henvise til teoretiske formuleringer fra akademikere, men jeg vil også inkludere en rekke forståelser som ble fremmet av politikere, journalister og andre aktører.

⁵⁷Brev av Ole Munch Ræder. Gjengitt i, Blegen (1955): *Land of Their Choice - The Immigrants Write Home*

2.1 Assimileringsforståelser 1880-1960

Den store masseinnvandringen som USA opplevde på 1800-tallet og første kvartil av 1900-tallet fikk stor betydning for hvordan en portretterte assimilering i samtiden. Det omfattende tilskuddet av individer med ulik opprinnelse dannet grunnlaget for både den samtidige innvandringspolitiske debatten og for senere forskning. Selv om en har lagt ulik betydning i hva denne assimileringen innebar ble forestillingen om at immigranter og etnisiteter ble assimilert, sjeldent utfordret før på 1960-tallet. Med den nye sosialhistorien fra 1960-tallet og den påfølgende etniske vendingen, forkastet mange den foregående antagelsen om assimilering. Senere begynte en å utforske etnisitet som en menneskelig konstruksjon, noe som fikk konsekvenser for hvordan en omtalte assimilering. I tillegg tilføyde sosiologer, filosofer og historikere en rekke perspektiver, variabler og refleksjoner omkring assimilering. I ettertid kan det være vanskelig å fremme en nyansert fremstilling av assimileringsteori. Derfor har jeg i dette kapittelet valgt å presentere utviklingen av assimileringsteori, slik den gjerne blir fremstilt i publikasjoner som omtaler assimileringsteori.⁵⁸ Denne fremstillingen vil utgjøre et hovedtrekk som undersøkelsen av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien vil kunne bekrefte eller nyansere.

2.1.1 Anglo-Konformitet

Holdningene ovenfor nyankomne i USA var noe ambivalent blant den dominerende angloamerikanske befolkningen i den store utvandringsperioden, cirka 1820-1930.⁵⁹ På den ene siden så en behovet for arbeidskraft. Samtidig var en urolig for at immigrasjonen kunne være tiltrekkende for mennesker og grupper som ikke stod for de samme verdiene som det den anglosaksiske, hvite og protestantiske majoriteten stod for. En fryktet videre at europeiske stater kunne bruke migrasjon for å kvitte seg med individer som ikke var ønsket i samfunnet, samtidig som en var bekymret for konsekvensene av en økt tilstrømming av østeuropeiske jøder og katolske irer.⁶⁰

Dette gav grobunn for en rekke retninger og uttrykk som ønsket å sikre en *Anglo-konformitet*, på 1800- og 1900-tallet. *Anglo-konformitet* er et begrep som sosiologen Milton M. Gordon

⁵⁸ Jimenez (2017) *The Other Side of Assimilation: How Immigrants Are Changing American Life*, s. 5-10; Jeppesen (2017); *Fra Skandinaviske Immigranter til Amerikaner - Teori og Empiri om assimilering i det amerikanske samfund*

⁵⁹ Daniels (1991) *Coming to America - A History of Immigration and Ethnicity in American Life*, s. 265-284

⁶⁰ Gordon (1964), *Assimilation in American Life - The Role of Race, Religion, an National Origin* s. 91-93.

brukte som en samlebetegnelse for en rekke assimileringforståelser med det fellestrekk at de fremmet en særstilling av britiskamerikanske institusjoner og kultur. Videre skulle disse elementene utgjøre kjernen til det amerikanske samfunnet som immigrantene skulle tilpasses til.⁶¹ Dette var ingen uttrykt teori, men en betydelige politisk holdning som amerikanere i varierende grad sluttet opp om.

I litteraturen blir gjerne tre elementer trukket frem for å forklare hvorfor kravet om konformitet ble tydeligere på starten av 1900-tallet. Det *første* elementet var at frontieren som *Homestead Act* var utformet for å innta, var underlagt. Dermed var den store tilflytningen ikke lenger nødvendig, og behovet for nye bosettere avtok. Den *andre* årsaken var starten på første verdenskrig i 1914 og den senere beslutningen om USAs deltakelse. I perioden like før, under og i etterkant av første verdenskrig, var kravet om helhjertet lojalitet til det 'amerikanske' svært fremtredende. Kravet fremmet en *substituerende* assimileringforståelse, og rammet særlig tyskamerikanere, men også norskamerikanere ble konfrontert med deres tidligere hjemlands motvilje til å delta i krigen.⁶² Den *tredje* faktoren var at flere immigranter kom fra Sør- og Øst Europa siden slutten av 1800-tallet. Selv om amerikaniseringen var en dominerende bevegelse, fortsatte etniske grupperinger å beholde sine særegenheter. De sørget likevel for å ikke være for eksplisitte, og tilpasset uttrykksformen. Samtidig fikk kravet stor betydning for mange individer, og en forsikret gjerne både seg selv og andre om sin helhjertede lojalitet til Amerika. Det var først og fremst en normativ assimileringforståelse og sier noe om hvordan en forestilte seg at immigrantgrupper skulle tilpasse seg samfunnet. Forestillingen fikk stor plass, og ble senere utvidet til en konformitet der nye immigrantgrupper skulle tilpasse seg de gamle immigrantgruppene. For mange immigrantgrupper ble det derfor viktig å være en del av de gamle immigrantgruppene.⁶³ Anglo-konformiteten var likevel ikke den eneste forestillingen om hvordan assimileringen foregikk.

⁶¹ Gordon (1964), s. 88.

⁶² Schultz (1991) *The Pride of the Race Had Been Touched: The 1925 Norse-American Immigration Centennial and Ethnic Identity*, s. 1273-1274.

⁶³ De gamle immigrantgruppene ble definert ulikt, men omhandlet dem som hadde vært med å bygge og underlegge seg Amerika. For den norskamerikanske gruppen ble det eksempelvis viktig å etablere at de hadde deltatt med å underlegge seg frontieren og at de hadde deltatt på riktig side under den amerikanske borgerkrigen.

2.1.2 Frontiertesen

En av de tidligste tesene som inneholdt en eksplisitt assimileringforståelse var 'Frontiertesen', og utfordret tanken om Anglo-konformitet.⁶⁴ Tesen var formulert av historiker Frederick J. Turner i 1893. Turner avla sin doktoravhandling ved John Hopkins University i 1890. Videre ble han ansatt ved University of Wisconsin frem til 1910. Samme år ble han ansatt som professor ved Harvard University, og ble værende der frem til han gikk av med pensjon i 1922.

Turner fremmet hvordan arbeidet med å innta frontieren var med å løsrive Amerika fra Europa. Denne løsrivningen skapte et brudd med det europeiske og etablerte noe nytt. Det nye hadde ulike uttrykk, men hadde en basis i noen verdier som vokste frem under arbeidet med å underlegge seg landområder. Turner fremmet eksempelvis hvordan frontieren skapte både individualitet og demokrati, og hvordan forholdet dem imellom ble påvirket av frontieren.⁶⁵ Denne løsrivningen fra Europa, rammet alle etnisiteter med europeisk bakgrunn. Det innebar at angloamerikanerne ikke var tenkt å ha en særstilling i det amerikanske samfunnet. «*In the crucible of the frontier the immigrants were Americanized, liberated, and fused into a mixed race, English in neither their nationality nor characteristics*».⁶⁶ Dette nye hadde en sentral del i frontiertesen, men det er litt uklart hva dette nye konkret innebærer. Noe som har skapt ulike tolkninger.

En av disse tolkningene forstod tesen som et forsøk på å vende blikket bort fra det unge Amerikas fokus på det urbane.⁶⁷ Enkelte har forstått Turners fokus på frontieren som et uttrykk for en frykt for at USA ville bli lik Europa. Begrunnet i denne angivelige frykten, tolket en Turner til å fremme det amerikanske som noe unikt og eksepsjonelt.⁶⁸ Andre har forstått Turners tese til å argumentere for at underleggingen av frontieren var med å slite av ens tidligere etniske tilhørighet. I den prosessen formet det seg en ny etnisitet hvor særegne amerikanske verdier og kultur var en naturlig følge. Michael Steiner hevdet eksempelvis at «*The frontier was a self-destructive process, the region the enduring groundwork of American*».⁶⁹ Med en slik substituerende forståelse skilte ikke tesen seg fra kravene til amerikanismen, men i stedet for en Anglo-konformitet oppstod det noe unikt. Denne tanken

⁶⁴ Turner (1894) *The Significance of the Frontier in American History*

⁶⁵ Turner (1920): *The Frontier in American History*, s. 30-38.

⁶⁶ Ibid. s.23.

⁶⁷ Ford (1993) *Frontier Democracy: The Turner Thesis Revisited*, s. 146.

⁶⁸ Gjerne omtalt som 'American Exceptionalism'

⁶⁹ Steiner (1995) *From Frontier to Region: Frederick Jackson Turner and the New Western History*, s. 488.

kan minne om *smeltedigelt-teorien*⁷⁰, men Turner skal ha tatt avstand fra en slik tanke og hevdet at en ikke mistet sin individualitet i prosessen.⁷¹

En av Turners studenter forstod hans tese annerledes, og evnet å kritisere og å akseptere deler av Turners tese. Historikeren Theodore C. Blegen, hevdet at Turner avskrev en vektlegging av homogenitet. Fremstillingen vektla en prosess der de ulike etniske gruppene utvekslet sine attributter med hverandre. Dermed forstod han tesen til å omhandle utvekslingen mellom etnisiteter, som over tid skapte et nytt fellesskap med sine egne særegenheter. Attributtene til det nye fellesskapet var verken summen av hver gruppes elementer eller et produkt av smeltedigelen. Det var et nytt samfunn hvor barrierene mellom etniske grupper var plukket fra hverandre. Det innebar at etniske grupper kunne eksistere og ha egne særegenheter, samtidig som det fantes en ny felles tilhørighet. Det kan minne om en additiv assimileringforståelse.

Blegen hevdet videre at Turner evnet å få frem to sentrale perspektiver. For det *første*, at immigrantene tilførte noe til det amerikanske samfunnet og påvirket det. For det *andre* at det nye samfunnet påvirket immigrantene, representert ved møte med frontieren. Likevel kritiserte Blegen arbeidet til Turner for at perspektivene ikke var tilstrekkelig tilstede i Turners arbeid. Særlig kritisk var han til at han ikke forsøkte å forklare det etniske mangfoldet som kom til uttrykk gjennom holdninger og tradisjoner. Dette peker også på noen svakheter ved hans tese.⁷²

Dersom vi skal forstå frontiertesen konkret, er det selvsagt en rekke svakheter som kommer til syne. På den ene siden skal tesen ha pekt mot en prosess av *selvdestruksjon*⁷³ eller at individer måtte gi slipp på sin europeiske etnisitet for å få plass til noe nytt. En slik substituerende forståelse kan være problematisk fordi empirien viser at etniske grupper ivaretok sin kultur og tradisjoner, og i noen tilfeller gjeninnførte eller rekonstruerte den etter generasjoner. I tillegg virker ikke tesen å ta høyde for etniske grupper som ikke var av en europeisk bakgrunn. Turner uttrykte at denne prosessen ikke inngikk i en smeltedigel, men der møtet mellom de etniske gruppene var med å forme og justere hverandre i en enhet, samtidig som individualiteten skulle ivaretas. Det innebar ikke bare en ny formell tilhørighet, men Turner pekte mot en ny nasjonal tilhørighet. Det vil si at det å være amerikansk ikke bare handlet om å bo innenfor unionen eller å erverve seg et statsborgerskap, men at en også delte noen

⁷⁰ Se kapittel 2.3.5.

⁷¹ Steiner (1995), s. 491.

⁷² Blegen (1955) *Land of Their Choice - The Immigrants Write Home*, s. ix – x.

⁷³ Steiner (1995) s. 488, Begrepet er hentet fra Steiner.

attributter som var regnet som amerikanske. Det er dette som angivelig la grunnlag for den senere amerikanske eksepsjonalismen. Samtidig belyste tesen en justering eller tilpasning av særegne etniske egenskaper som de ulike etnisitetene brakte med seg.

Nå kan det tenkes at denne tesen kunne danne et grunnlag for at de tidlige immigrantene kunne konfronterte de nye immigrantene med et ønske om at de skulle innrette seg etter de normene som ble etablert i den tidligere fasen. Vektleggingen av gjensidig utveksling av egenskaper, og en insistering på å ikke erstatte sine etniske særtrekk, gjør en slik forståelse vanskelig å forsvare. Derfor er Steiners påstand om *selvdestruksjon* misvisende. Selv om tesen definitivt har noen svakheter, har den også noe ved seg som ikke er blitt tilstrekkelig vektlagt i ettertiden. Turners perspektiver omkring hvordan immigranter påvirket og endret samfunnet og hvordan samfunnet endret immigrantene, var perspektiver som delvis var representert blant hans studenter og ble viktig i senere fremstillinger omkring assimilering og etnisitet.

2.1.3 Chicagoskolen - Assimilering som prosess eller resultat

Som '*Chicagoskolens*' navn indikerer bestod denne retningens representanter av akademikere fra ulike institusjoner plassert i Chicagoområdet. Gruppen bestod av sosiologer som delvis studerte fortiden, og dermed var en del av en gradvis tilnærming og overføring av perspektiver mellom sosiologien og historiefaget.⁷⁴ Likevel var de mest interessert i samtiden eller den nære fortid. Blant de mest sentrale representantene for denne skolen var Robert E. Park og Ernest W. Burgees, som blant annet presenterte en definisjon av assimilering i 1921.⁷⁵ I følge Gjerde kjennetegnes skolen ved «[...] *the aspiration to use models that attempt to explain the variety of immigrant and ethnic experience in its holistic entirety*».⁷⁶ Det innbar å skape modeller basert på observasjoner i et begrenset geografisk område. Disse modellene skulle en kunne anvende på samfunnet for øvrig, der byer var deres laboratorium.

Premisset for den mulige generaliseringen var tanken om at byer utgjorde en omfattende sosial organisme som gjenspeilet samfunnet som helhet. Dermed var byen den geografiske enheten som best egnet seg til å undersøke prosessene som immigrantene gjennomgikk for å bli en del av et nytt samfunn.⁷⁷ Under innflytelse av moderniseringsteori, ble byen forstått å transformere

⁷⁴ Melve (2010): *Historie - Historieskriving frå antikken til i dag*, s. 183.

⁷⁵ Jeppesen (2017), s. 29.

⁷⁶ Gjerde (1999), s. 42.

⁷⁷ Ibid. s. 41-43.

individer inn i det moderne samfunnet.⁷⁸ Undersøkelsen befattet seg med immigrasjon og etnisitet for å forstå endringene i samfunnet. Dette innebar gjerne en ensrettet forståelse av en assimileringssprosess, selv om senere forskning har vært uenig i hvordan en skal forstå de ulike bidragene innenfor skolen.⁷⁹ Etter hvert sluttet denne retningen å bruke byene som laboratorium og så i stedet på tilpasningene som ulike etniske grupper gjorde i møtet med deres nye kontekst.

I en artikkel fra 1914 argumenterer Park for at assimileringssbegrepet kunne forstås som en prosess eller et resultat. En viktig distinksjon som fikk betydning for senere assimileringssforståelse, "[...] *to earlier usage it meant "to compare" or "to make like."* According to later usage it signifies "to take up and incorporate".⁸⁰ Han argumenterte videre for at 'raseforskjeller' ble visket ut gjennom kontakt på tvers av 'raser' (*kan også forstås som etniske grupper*). Det skapte en homogenitet som var nødvendig for et fungerende samfunn. Samtidig som denne nedbyggingsprosessen av etnisk ulikhet foregikk, hevdet han at det også pågikk en simultan prosess der en gjennom utdanning, personlig konkurranse og arbeidsfordeling skapte en individualisering. Denne individualiteten skapte økt ulikhet, noe Park anså som nødvendig for samfunnets fremgang.⁸¹ Dermed var assimileringens oppgave å knytte sammen individer i et fellesskap, samtidig som de var åpne for individuelle uttrykk for etnisitet. I et senere verk formulerte Park, sammen med kollegaen Ernest W. Burgess, en definisjon av assimilering,

*« Assimilation is a process of interpenetration and fusion in which persons and groups acquire the memories, sentiments, and attitudes of other persons or groups, and, by sharing their experience and history, are incorporated with them in a common cultural life».*⁸²

Denne definisjonen vektla det kulturelle fellesskapet og videre hevdet de at assimileringen var en prosess som foregikk over lengre tid der individene gjerne hadde et ubevisst forhold til prosessen. Videre viste Park og Burgess til at både kvantiteten og kvaliteten på kontaktflater var med å bestemme hastigheten i prosessen. Der det knyttes nære relasjoner mellom

⁷⁸ Joranger (2007) *The Migration of Tradition? A Study of the Transfer of Traditions Tied to Intergenerational Land Transfer among Emigrants from the Valdres region, Norway to the Upper Midwest and their Descendants for Three Generations, 1850-1980*, s. 28

⁷⁹ Alba and Nee (2003) *Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration*

⁸⁰ Park (1914) *Racial Assimilation in Secondary Groups With Particular Reference to the Negro*, s. 606.

⁸¹ Park (1914), s. 606-607, & Jeppesen (2017), s. 29-30.

⁸² Park and Burgess (1921) *Assimilation.* "In *Introduction to the Science of Sociology*, s. 735.

individer, ville den kulturelle assimileringen akselerere.⁸³ Det er likevel litt uklart hvilken type kulturell assimilering forståelse en fremmet.

Flere har løftet frem hvordan Parks forståelse av individualiteten kan sees som en kritikk av samtidens amerikanisering.⁸⁴ Samtidig er det interessant å spørre seg hvorvidt individualiteten var et uttrykk for noe nytt eller om den baserte seg på en foregående etnisitet. Videre er det en svakhet at det ikke blir presisert hva utvaskingen av raseforskjeller konkret innebar. Dersom en ser nærmere på selve definisjonen, innebar den endringer som gikk utover det kulturelle gjennom holdningsendring. En kan undre seg om det sistnevnte er en nødvendighet for å tilhøre et kulturelt fellesskap. Samtidig kan det være at Park ikke peker mot en etnisk enhet, men først og fremst peker på en statstilhørighet som også skapte et kulturelt fellesskap. Hvorvidt det kan kombineres med andre kulturelle fellesskap er ikke eksplisitt gjort rede for av Park. Dermed forblir det uklart om Park fremmet en substituerende eller additiv forståelse.

Den danske historikeren Torben Grøngaard Jeppesen hevdet at Parks fokus på individualitet tillot en å også tilhøre andre grupper.⁸⁵ Likevel fremmet han at det er et stort problem at Park ikke gjør rede for hva en assimileres i. Park hevdet at en ble tatt opp som medlem i en *'kosmopolitisk-gruppe'*, uten at han gjorde rede for hva begrepet innebar. Jeppesen pekte ikke på at dette også rammer begrepene *'individualitet'* og *'forskjellighet'*, og hvorvidt Parks omtale av disse var på et individ- eller gruppenivå. Det han derimot helt ypperlig konkluderer med er at Parks manglende refleksjoner omkring begrepene innhold gjør det vanskelig å plassere hans assimileringstilstand. Til sist kan det virke som om Parks assimileringstilstand ledet til en ensrettet prosess som ikke tok høyde for at prosessen også kunne tydeliggjøre etniske grenser. Som Alba & Nee poengterer, er det trolig en unyansert kritikk.⁸⁶ Til tross for noen svakheter, representerte Parks formuleringer starten på en eksplisitt assimileringsteori. Som en del av Chicagoskolen fikk hans arbeid stor betydning for utviklingen av sosialhistorie fra 1960-tallet.

2.1.4 Amerika som Smeltedigel og moderniseringskritikk

Smeltedigelmodellen baserte seg på en forestilling om at USA fungerte som en smeltedigel, der mennesker med ulik bakgrunn og tilhørighet ble smeltet sammen i en masse. Denne

⁸³ Park and Burgess (1921), s. 736-737.

⁸⁴ Jeppesen (2017), s. 30

⁸⁵ Ibid. s. 29-30.

⁸⁶ Alba and Nee (1997) *Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration*, s. 828 – 829.

fremstillingen ble populær gjennom Israel Zangwills teaterstykke *'The Melting Pot'* fra 1908. Begrepet ble forstått ulikt. Enkelte har forstått begrepet å omhandle en prosess der ulike etniske grupperinger ble smeltet sammen og omformet til noe nytt – ikke helt ulikt *'Frontier-tesen'*. Andre forstod begrepet til å omhandle prosessen med å 'smelte' nye grupperingen inn i en eksisterende masse, med visse likheter med Anglo-konformiteten. Enkelte har også forstått begrepet som en villedende fremstilling som søkte å legitimere WASP⁸⁷ særstilling og samtidig sikre at andre raser ikke ble innlemmet i *mainstream*. Begrepet ble satt i sentrum for assimileringsteoriens diskurs og skulle få plass i en rekke utgivelser og publikasjoner. Forestillingen om smeltedigelen delte Chicagoskolens moderniseringsteoretiske forestilling, og forble en etablert assimileringsteoretisk fremstilling frem til 1960-tallet. Selv om enkelte hadde utfordret og latterliggjort smeltedigelen tidligere, var det først på 1970-tallet at en virkelig bevegelse seg bort fra denne forståelsen. Dette hang tett sammen med at det amerikanske samfunnets mange kontroverser i samtiden, der en ikke så samsvar mellom Amerikas mange løfter og dets realiteter.⁸⁸

Milton M. Gordon: kritikk og videreutvikling av assimileringsteori

Et av de virkelig betydningsfulle verkene innenfor assimileringsteori, var sosiologen Milton M. Gordons bok *'Assimilation in American Life – The role of Race, Religion and National Origins'* fra 1964. Gordon var utdannet sosiolog med master- og doktorgrad fra Columbia University. Han var ansatt ved en rekke universiteter på 1950-tallet, før han i 1959 ble ansatt som professor i sosiologi ved University of Massachusetts, der han forble frem til han ble emeritus i 1986.

Gordons bidrag til forskningen var en kritikk av ulike ideologiske fremstillinger av assimilering, og en insistering på en deskriptiv og analytisk tilnærming til fenomenet. Hans bidrag kommer særlig til uttrykk gjennom tilføringen av assimileringsteoretiske verktøy og metode.

For det *første* diskuterte han etniske grupper som *'delsamfunn'* og *'delkulturer'* (*Subsocieties & Subcultures*), inkludert den angloamerikanske.⁸⁹ For det *andre* så presenterte han syv variabler som en kunne observere hvorvidt en gruppe bevarte sin etnisitet eller om den hadde

⁸⁷ *White Anglo-Saxon Protestant*

⁸⁸ Vecoli (1985) *Return to the Melting Pot: Ethnicity in the United States in the Eighties*, s.11.

⁸⁹ Gordon (1964) *'Assimilation in American Life – The role of Race, Religion and National Origins'*, s.19-59

tilegnet seg majoritetssamfunnets verdier og kulturer.⁹⁰ Variablene fikk tildelt begrepene *kulturell assimilering (akkulturasjon)*, *strukturell assimilering (integrasjon)*, *ekteskap assimilering (amalgamering)*, *identitets assimilering (identifikasjon)*, *holdningsmottagende assimilering (fravær av fordommer)*, *atferds-mottagende assimilering (fravær av diskriminering)* og *samfunnsborgerlig assimilering*.⁹¹ Sistnevnte innebærer en overfladisk tilslutning til statens lover og spilleregler, noe som også var nevnt av Park. Disse syv variablene kunne en, ifølge Gordon, anvende uavhengig av hvilke assimileringssidealer en forfektet. Det som er verdt å merke seg er at variablene viste til ulike områder av assimileringssprosessen og at de kunne foregå i ulikt. Selv om en var akkulturerert, betød ikke det nødvendigvis at en giftet seg utenfor sin egen gruppering (*amalgamering*) eller at en bosatte seg i flerkulturelle nabolag (*strukturell assimilering*). Med det viste Gordon, inspirert av blant annet Will Herberg, at assimileringssprosessen bestod av flere prosesser.⁹²

Gordon ble kritisert for en deterministisk fremstilling av assimilering, for en feilsluttet kausalitet mellom ulike variabler og for en naiv tro på menneskers rasjonalitet.⁹³ Han pekte blant annet mot at assimilering vil finne sted, selv om det for noen delsamfunn ville ta lengre tid. I løpet av noen generasjoner vil det likevel forekomme en assimilering av gruppen, så lenge fordommene og diskrimineringen var tilstrekkelig redusert.⁹⁴ Gordon var likevel oppmerksom på at assimilering (*utover akkulturering*) ikke trengte å oppstå.⁹⁵ Samtidig hevdet han at dersom en strukturell assimilering inntraff, ville de andre assimileringssprosessene følge, der det ultimate tegnet på fullendt assimilering var amalgamering. Denne kausaliteten er det verdt å være kritisk til, men det sentrale i denne sammenhengen er innføringen av ulike variabler eller aspekter ved en assimileringssprosess.

Selv om Gordon har møtt mye kritikk, har hans arbeid hatt stor betydning for drøfting og refleksjon omkring assimilering. Hans skille mellom ulike ideologiske assimileringsspektiver var viktig, men det mest sentrale var konstruksjonen av variabler som en kunne observere prosessene i. Det har dannet grunnlaget for senere formuleringer av assimilering. Likevel skulle samfunnet og forskningsfeltet ta avstand fra former og begreper

⁹⁰ Rebhun (2015) *Assimilation in American Life: An Empirical Assessment of Milton Gordon's Multi-dimensional Theory*

⁹¹ Gordon (1964), s. 70-71.

⁹² Herberg (1955) *The triple Melting Pot*, & Mueller (1971) *The New Triple Melting Pot*

⁹³ Treudley (1964) *Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origin (Book Review)*.

⁹⁴ Yinger (1994) *Ethnicity: source of strength? source of conflict?*

⁹⁵ Gordon (1964), s. 77.

for assimilering i noen tiår, før det igjen ble gjort forsøk på å formulere en overordnet assimileringforståelse.

2.2 Assimileringskritikk 1960-1990

Den kulturelle pluralismen er av mange blitt tolket som en motreaksjon av *amerikanismen* og dens tiltagende styrke tidlig på 1900-tallet. Forholdet dem imellom ble tema for flere publikasjoner tidlig på 1900-tallet. Milton M. Gordon betegner den som en idealistisk forestilling og hevdet at, «*This doctrine was to oppose the assumption and demands of the 'Americanization' or Anglo-Conformity viewpoint and in the process was to reject, also, the more kindly intended blueprint of the melting pot enthusiast*». ⁹⁶ Denne forestillingen ble presentert flere ganger, men av de tidlige publikasjonene er det særlig noen som peker seg ut.

Den første av disse var filosofen Horace Kallen som uttrykte en kulturpluralisme i to artikler under tittelen '*Democracy versus the Melting Pot*'. ⁹⁷ Artiklene blir regnet som de klassiske formuleringene av kulturell pluralisme. Kallen fremmet et premiss om at enhver bevaring av en sivilisasjon var avhengig av sivilisasjonens *likesinnethet* og grupperes *selvbevissthet*. ⁹⁸ Videre demonstrerte han hvordan de ulike etniske gruppene raskt tilegnet seg det engelske språket og innrettet seg samfunnets normer. På det viset tilegnet de seg en overordnet likesinnethet. Samtidig bevarte de sin egen selvbevissthet gjennom tilhørighet til etniske grupperinger og etnisiteter.

«*The common language of the commonwealth, the language of its great political tradition, is English, but each nationality expresses its emotional and voluntary life in its own language, in its own inevitable aesthetic and intellectual forms[...] Thus 'American civilization' may come to mean the perfection of the cooperative harmonies of 'European civilization [...]', a multiplicity in a unity, an orchestration of mankind*» ⁹⁹.

Dette bildet av samfunnet, som et orkester der alle hadde en stemme, ble Kallens mest kjente formulering. Men selv om dette var et tiltalende bilde, forutsetter det at alle ønsker å være

⁹⁶ Gordon (1964), s. 137.

⁹⁷ Kallen (1915a) *Democracy Versus the Melting-Pot - A Study of American Nationality*, (Part One) & Kallen (1915b) *Democracy Versus the Melting-Pot - A Study of American Nationality*, (Part Two)

⁹⁸ Kallen (1915a), s. 191.

⁹⁹ Kallen (1915b), s.220.

med i orkesteret og spille etter notene. Hvem skulle komponere og hvem skulle dirigere? Dette var aspekter som han ikke diskuterte, og i møte med empirien eksisterte trolig ikke en slik perfektjon av kooperative harmonier. Videre var fremstillingen høyst eurosentrisk, og evnet ikke å inkludere etniske grupper med tilhørighet utenfor Europa. Dermed handlet trolig denne fremstillingen mer om dem som var tenkt å kunne være en del av Amerikas kjerne eller mainstream. Kallen virker å se at det burde være mulig å forene de europeiske etnisitetene til å utgjøre en enhetlig kjerne, der det var rom for variasjoner. Samtidig uttrykte han seg tvilende til hvorvidt den dominerende angloamerikanske gruppen, virkelig ønsket et slikt samfunn. Nå er det ikke sikkert at den angloamerikanske gruppen fryktet en inkludering av de europeiske etnisitetene, men frykten for en alfabetlogikk¹⁰⁰ virker å være implisitt til stede hos Kallen.

Kallen fortsatte å publisere utover 1920-tallet og Milton M. Gordon trakk frem tre temaer som særlig vektlegges i disse publikasjonene.¹⁰¹ Den *første* omhandlet det særegne med etniske grupper og hvordan de skilte seg fra andre grupper ved å være basert på arv og slektskap, i tillegg til at individer tilhørte disse gruppene ufrivillig og ikke kunne forlate dem. Det *andre* temaet var Kallens forfektelse av at hans posisjon var helt i tråd med de tradisjonelle amerikanske idealer. Påstanden om at alle mennesker var like ble forstått som en bekreftelse av retten til å være annerledes. Det *tredje* temaet var et gjennomgående tema i alle hans verk, nemlig en vektlegging av de positive bidragene som de ulike kulturene tilførte den føderale nasjonen. Selv om Kallens argumenter og synspunkter gav gjenklang, møtte han sterk kritikk. Kritikken kom mest konstruktivt til syne fra dem som delte hans overbevisning om viktigheten av å ivareta etniske særegenheter og distinksjoner. Under begrepet '*the Federation of Nationalities*', tok filosofen Isaac B. Berkson for seg både styrker og svakheter med Kallens argumentasjon.

"The 'Federation of Nationalities' theory has undoubtedly served a purpose in offering a striking challenge to the easy-going assumptions of the total assimilationists. It brings to the

¹⁰⁰ Alfabetlogikk viser til tanken om at «har man sagt A, så må man si B». Frykten var således at en pluralisme skulle ramme enheten i samfunnet og status quo, ved at den gjorde det vanskelig å sette grenser for hva som kunne defineres som det amerikanske.

¹⁰¹ Gordon (1964), s. 144-149.

*fore considerations which the first two theories (Melting Pot & Americanization) have failed to reckon with”.*¹⁰²

Samtidig hevdet han at fundamentet i fremstillingen måtte utfordres. Berkson avviste Kallens ideer på grunnlag av tre innvendinger. Den *første* var at Kallens vektlegging av at bestemte kvaliteter var forbeholdt én rase og ble ført videre gjennom en felles arv. Dermed tok ikke Kallen høyde for miljø i oppvekst som et viktig element som påvirket individer. Den *andre* innvendingen var at fremstillingene hvilte på en identifisering av bestemte etniske enklaver med en bestemt geografisk tilhørighet i USA, og er mindre relevant i denne sammenheng. Den *tredje* innvendingen var at Berkson anså det som udemokratisk at individers skjebner skulle være bestemt eller overgitt til en etnisk gruppe. Gordon demonstrerte dette ved å peke på at kulturell pluralisme kunne være demokratisk på et gruppenivå, men at det ikke måtte bety at det var demokratisk å la grupper bestemme for individer.¹⁰³ Berkson hevdet at det fantes få som ønsket å fronte denne teorien som følge av de praktiske konsekvensene den medførte. Han fremmet likevel at styrken til fremstillingen lå i dens kritikk av de foregående assimileringforståelser.¹⁰⁴

2.2.1 Smeltedigelen som uteble – Glazer & Moynihan

Et verk som virkelig kritiserte smeltedigelen, var boka *'Beyond the Melting Pot'* av sosiologene Nathan Glazer og Daniel P. Moynihan.¹⁰⁵ Boka ble utgitt i 1963 og kom ut i en revidert utgave i 1970. Under en sterk kritikk av smeltedigeltesen og forestillingen om Amerikas eksepsjonelle evne til å innlemme etniske grupper i samfunnet, hevdet de at smeltedigelen aldri hadde blitt realisert. Den var en myte. I følge Vecoli, var dette en sårt etterlengtet utgivelse for mange intellektuelle og var med på et akademisk skifte der en tok avstand fra smeltedigelen og begynte å se på de etniske gruppenes egne historier.¹⁰⁶ For mange historikere innebar det nye studier av ens egen immigrantgruppe, og selv om de unngikk de fleste tilhørighetsmytene til den foregående historieskrivingen, undersøkte de gjerne gruppene i et positivt lys.

¹⁰² Berkson (1920) *Theoreis of Americanization, A critical Study - With Special Reference to the Jewish Group*, s. 81.

¹⁰³ Gordon (1964), s.152.

¹⁰⁴ Berkson (1920), s. 79-93.

¹⁰⁵ Glazer and Moynihan (1970) *'Beyond the Melting Pot – The Negroes, Puerto Ricans, Jews Italians, And Irish og New york City'*

¹⁰⁶ Vecoli (1985), s. 12-14

Rammene for Glazer og Moynihans undersøkelse var geografisk bestemt ved å se på etniske grupper i New York City. Deres fortelling startet med en observasjon, «[...] *almost forty years after mass immigration from Europe to this country ended, the ethnic pattern is still so strong in New York City*».¹⁰⁷ Dette anså de som et tegn på at assimilering ikke var en nødvendig utvikling med tiden, men at etniske grupper kunne etablere grenser seg imellom. Dette skilte seg ikke bare fra teleologiske fremstillinger, men også fra moderniseringsteoretiske fremstillinger. Glazer og Moynihan hevdet at grunnleggende etniske trekk og religiøs tilhørighet ble ivaretatt blant jøder, irer, afroamerikanere, puertorikanere og italienere, selv om de endret sitt opprinnelige morsmål og kultur. Glazer og Moynihan stilte noen kritiske spørsmål om hvorvidt tiden ville lede alle typer etnisiteter til en fullstendig assimilasjon. I tillegg spurte de seg hva migrantene skulle innlemmes i og hvordan en skulle definere det amerikanske i deres samtid.

Det mest interessante med denne publikasjonen er dens rolle i en større vending, både i populæropinionen og i academia. Den kulturelle pluralismens utfordring av smeltedigeltesen ble ønsket varmt velkommen av mange. Ved å bytte smeltedigelanalogien med et bilde av det amerikanske samfunnet som en salatbolle, kunne en akseptere det etniske og undersøke det nærmere. For historieskrivingen betød det en større dedikasjon til å utforske sosiale aspekter ved en etnisk gruppe. En etnisk tilhørighet var ikke lenger noe uønsket, men det etniske var en ressurs for samfunnet og ulike aktører. En skal ikke overdrive dette skiftet, og for enkelte grupper endret ikke fortellingen om den etniske gruppen seg noe særlig. For den norskamerikanske historiografien fikk dette skiftet noen konsekvenser, men i forholdet til assimileringfortellingen endret den ikke fremstillingen av gruppen som raskt assimilert.

2.3 Fra etnisitet i sentrum til revitalisering av assimileringsteori, fra cirka 1990

Den kulturelle pluralismen spilte definitivt en rolle som motfortelling, og skapte en ny interesse av en rekke etniske grupper. Interessen sammenfalt med samtidens sosiale perspektiver. Vendingen møtte større kritikk på 1980-tallet, og innenfor academia stilte flere spørsmålsteget ved fokuset på etniske grupper. Dette førte blant annet til at en begynte å diskutere hva etnisitet var, inspirert av den kulturelle- og den språklige vendingen. Gjennom å utfordre fremstillingen av et konkurrerende forhold mellom etnisitet og assimilering, utfordret

¹⁰⁷ Glazer and Moynihan (1970), s. 291.

en forestilling om statiske etnisiteter. En etnisitet var ikke lenger en gitt størrelse, men noe som var i endring. En dynamisk forståelse av etnisitet var til tider representert i tidligere litteratur, men dette fokuset på denne dynamikken representerte noe nytt. Dette ledet til ulike etnisitetsforståelser, der den kanskje mest kontroversielle var Werner Sollors fremstilling av etnisitet som en kollektiv fiksjon. Etnisitet var i så måte en menneskelig oppfinnelse som kunne skapes og reforhandles. En sentral del av Sollors kritikk av den statiske etnisitetsforståelse var at historiografien tenderte å bare forholde seg til en etnisk gruppe. I følge ham skapte det en mangelfull og idealisert fremstilling, «[...] *at the expense of more widely shared historical conditions and cultural features, of dynamic interaction and syncretism*». ¹⁰⁸ Behovet for å sammenligne funnene fra ulike undersøkelser av etnisitet, ble et viktig prosjekt for den amerikanske immigrasjonsforskningen. Det var også dette behovet som tillot en ny diskusjon om assimilering, noe som var helt utenkelig bare noen år tidligere. Flere befattet seg både direkte og indirekte med assimileringsteori. Noen av de sentrale bidragene hentes fra tre publikasjoner fra 1993, 1994 og 1997.

John Milton Yinger – Variabler for assimileringsteori

John Milton Yinger var en amerikansk sosiolog. Han mottok sin doktorgrad ved University of Wisconsin, Madison i 1942. Han var blant annet leder av *American Sociological Association (ASA)* og fikk tildelt en rekke utmerkelser for sin forskning omkring religion og etnisitet. Han startet sin akademiske karriere ved Ohio Wesleyan University, men fikk en ny stilling ved Oberlin College i 1947 der han ble værende frem til han gikk av med pensjon i 1987. Etter å ha utgitt en rekke artikler omkring etnisitet og assimilering på 1980-tallet, utgav han en bok der han utfyllende fremstilte disse spørsmålene.

I 1994 utgav Yinger boka '*Ethnicity – Source of Strength? Source of Conflict*'. ¹⁰⁹ Boken forsøkte å konseptualisere etnisitet og forholdet mellom etniske grupper i et samfunn. Eksempelvis illustrerte han hvordan etnisitet var det mest inkluderende begrepet i omtalen av immigrantgrupper, og overlappet gjerne begreper som nasjon, rase eller minoriteter – uten at det trengte å innebære det samme. Hans forståelse av fremvekst av etnisiteter bygget på et premiss om at den menneskelige natur ønsket å skape kategorier der noen er innenfor og noen er utenfor, altså et «de» og et «vi». ¹¹⁰ Samtidig presenterer han forståelser som Glazer og

¹⁰⁸ Sollors (1989) "Introduction: The Invention of Ethnicity." In *The Invention of Ethnicity*, s. xiv

¹⁰⁹ Yinger (1994) *Ethnicity – Source of Strength? Source of Conflict*

¹¹⁰ Ibid. s. 28-30.

Moynihans forståelse av etnisitet som en klasse og Sollors forståelse av etnisitet som en menneskelig oppfinnelse. Han hevdet at disse forståelsene ikke ekskluderte hverandre, men at de utgjorde ulike aspekter ved etnisitet som i noen grad måtte være tilstede.¹¹¹ Han diskuterte også hvordan et samfunn kunne bestå av ulike typer relasjoner mellom etniske grupper.

Det mest interessante bidraget til Yinger er knyttet til hans begreper og modell for assimilering. Han tilbød en definisjon der han forstod assimilering som en grensereduserende prosess som kunne forekomme der medlemmer fra to eller flere etniske eller sosiale grupper møtes.¹¹² Han hevdet videre at prosessen var fullendt når individer med en felles opprinnelse eller etnisk bakgrunn, ikke kunne forklares bedre gjennom å undersøke den spesifikke gruppen, men like godt kunne forklares gjennom å undersøke samfunnet. Det vil eksempelvis ha store konsekvenser for fagfeltet, for idet en gruppe regnes som assimilert vil den ikke lengre kunne forstås bedre i lys av den etniske gruppen.

Inspirert av Gordon, presenterte Yinger fire variabler der en kunne undersøke grensereduseringen. Han tok avstand fra at assimilering var motstridende med pluralisme ettersom assimilering ble forstått som en prosess. I tillegg hevdet han at etniske grupper kunne velge å markere grensene tydeligere og at prosessen kunne bevege seg mot både assimilering og dissimilering. Dette skapte en langt mer dynamisk assimileringsforståelse innenfor de etniske gruppene. De fire variablene han fremmet for å observere assimileringprosessen var *integrasjon*, *akkulturasjon*, *identifikasjon* og *amalgamasjon*.

Integrering viste til at individer av en gruppe befant seg i en struktur som skapte kontaktflater eller interaksjon. Forskere kunne utforske kontaktformer fra det helt uformelle, f.eks. gjennom naboskap og omgangskrets, eller mer formelle institusjoner som skoler eller politikk. *Akkulturering* ble forstått som en variabel som utforsket endring gjennom kontakt mellom individer fra to eller flere ulike kulturfellesskap, som førte til økt eller redusert kulturell likhet. Yinger hevdet at en slik akkulturering kunne være *additiv*, der en la til kulturelle elementer til den kulturen en allerede har, eller *substituerende* der en kultur erstattet en annen.¹¹³ *Identifikasjon* viste til hvem eller hva et individ identifiserte seg med. Eksempelvis ville en person som var født i USA, men med oldeforeldre fra Norge, kunne identifisere seg med USA, med Norge eller forene de to identitetene. Samtidig kunne den samme personen

¹¹¹ Ibid. s.49

¹¹² Ibid. s. 39

¹¹³ Ibid s. 72-75.

velge å ikke identifisere seg med Norge, USA eller norskamerikanere. Slik kunne identiteter også være *additive* eller *substituerende*, eller *komplementære*.¹¹⁴ Til sist viser amalgamasjon til en variabel der en kunne observere i hvilken grad individer fra en etnisk gruppe inngikk partnerskap med et individ fra en annen etnisk gruppe. Yinger fremmet likevel en noe strengere definisjon og løftet det opp på et gruppenivå. Han hevder nemlig at en gruppe var amalgamert når synlige genetiske forskjeller ikke lenger syntes.¹¹⁵

Yinger utviste noen svakheter i sin modell. For selv om den er ganske inklusiv, så er graden av avgjørbarhet redusert. Hans inklusive forståelse av assimilering gjør det vanskelig å forestille seg at en etnisk gruppe vil kunne bli assimilert – noe han selv også gjorde et poeng av. Samtidig hevdet han at det kan forekomme. En svakhet er at han ikke sa noe om hvordan denne eventuelle fullendte assimileringen påvirker den kulturen en assimileres i eller forholdet mellom assimileringprosessen og samfunnet for øvrig. Videre sa han lite om hvordan en kan vurdere variasjoner eller utvikling av prosessen i de ulike dimensjonene. Til sist var han lite opptatt av etnisitet og nye kulturelle utfordringer av etnisitetsbegrepet, men fokuserte på etniske grupper i assimileringforståelsen. Likevel tilførte han forskningsfeltet nyttige refleksjoner og begreper for undersøkelser av etnisitet og assimilering. Hans modell skapte en åpen struktur som gjør det mulig å både sammenligne ulike variabler fra ulike etniske grupper, i tillegg til at en kan bruke variablene for å si noe om hva ulike forfattere fremmet i deres omtale av assimilering og etnisitet.

Segmentert Assimilering

Segmentert assimilering ble første gang formulert av Alejandro Portes og Min Zhou i deres artikkel «*The new Second Generation: Segmented assimilation and Its variants*».¹¹⁶ Deres artikkel gjenspeilte et nytt fokus i den akademiske assimileringforståelsen. Der hvor tidligere forskning hadde rettet fokus mot immigrantgrupper og hvordan de tilpasset seg det amerikanske samfunnet, begynte en i større grad å se på hva en ble assimilert eller innlemmet i. Dermed begynte en å undersøke det etablerte amerikanske samfunnet eller *mainstream*. For Portes & Zhou kunne assimileringprosessen lede ulike etniske grupper inn i et segment av det amerikanske samfunnet. Dermed fokuserte de både på resultatet og prosess. Ved å se

¹¹⁴ Se kap. 5.2.5.

¹¹⁵ Ibid. s. 150-151.

¹¹⁶ Portes and Zhou (1993) *The New Second Generation: Segmented Assimilation and Its Variants*.

nærmere på aspekter ved andregenerasjons innvandrere, fra det som omtales som ‘*the new immigration*’¹¹⁷, så de hvordan individer ble innlemmet i segmenter av det amerikanske samfunnet. Modellen hevdet at det amerikanske samfunnet ikke var en homogen enhet, men var delt i ulike sektorer. En gruppe som ble assimilert inn i det amerikanske samfunnet kunne bli innlemmet i en fattigere eller rikere del av samfunnet. De vektla den sosioøkonomiske assimileringen med særlig fokus på alternativer for sosial mobilitet. Portes og Zhou fremmet tre tilpasningsmuligheter for immigranter. Den *første* var den tradisjonelle forestillingen om en innlemming gjennom akkulturering og integrering i en hvit middelklasse. Den *andre* tilpasningsmuligheten ledet i motsatt retning til en assimilering til en underklasse og vedvarende fattigdom. Den *tredje* muligheten gikk gjennom en rask økonomisk vekst, men med en bevisst bevaring av immigrantgruppens verdier og solidaritet til en etnisk gruppe. Hvilke tilpasningsmuligheter ulike grupper valgte, eller hadde tilgjengelig, var avhengig av omstendighetene. Eksempelvis hevdet Portes og Zhou at mulighetene for sosial mobilitet var avhengig av elementer i mottakersamfunnet som holdninger til hudfarge, lokasjon og tilgjengelige karrierestiger.

Portes og Zhou tegnet et bevisst polarisert og negativt bilde av mulighetene til enkelte grupper i Amerika, begrunnet i at det ville tydeliggjøre prosessen. Samtidig fremmet de tre ressurser som kunne gjøre det lettere for immigranter å konfrontere disse utfordringene. Den *første* var at politiske flyktninger gjerne fikk tilbudt en rekke muligheter fra staten, som stipend eller studielån. For det *andre* var enkelte etniske grupper ikke møtt med like sterke fordommer som andre. Og for det *tredje* så kunne nettverk i en veletablert etnisk gruppe være en ressurs for enkeltindivider. Torben G. Jeppesen hevdet at den skandinaviske immigrasjonen passet best med denne segmenterte assimileringens overordnede linjer, men gjorde leseren oppmerksom på at det amerikanske samfunnets *mainstream* var i endring og dermed utartet seg ulikt for de ulike generasjonene. Dette er en viktig innvending, for Portes og Zhous undersøkelse er partikulært knyttet til andregenerasjonsinnvandrere i perioden etter 1965 i USA. Dermed er ikke modellen nødvendigvis overførbar til andre kontekster eller samfunn, noe de selv gjorde oppmerksom på. Det som likevel er interessant er perspektivet med et samfunn som består av ulike segmenter.

¹¹⁷ Begrepet brukes av Portes & Zhou om immigrasjonen som voks frem etter den nye Innvandringsloven av 1965 hvor USA forpliktet seg til å behandle immigranter likt, uavhengig av hvilket land eller kontinent de kom i fra.

En av de interessante aspektene som både Portes og Zhou, og senere Jeppesen pekte på, var at det amerikanske mainstream endret seg over tid. Jeg har allerede diskutert hvordan det amerikanske samfunnet var ambivalent i forhold til immigranttilstrømmingen og hvordan amerikanismen økte i oppslutning frem mot første verdenskrig. Samtidig har jeg vist til Blegens refleksjoner omkring Turners arbeid, og hvordan de viste at det amerikanske samfunnet og immigrantgruppene påvirket hverandre. Denne dynamiske forståelsen av både det amerikanske samfunnet og etnisiteter var i liten grad vektlagt i fremstillinger av assimilering frem til 1990-tallet.

Assimilering i endret mainstream

Richard Alba og Victor Nee var begge utdannede sosiologer med doktoravhandlinger fra henholdsvis Colombia University og Harvard University. Hver for seg hadde de et bredt interessefelt, men de mest sentrale publikasjonene i denne sammenheng er artikkelen «*Assimilation Theory for a New Era*» fra 1997, og boken «*Remaking American Mainstream*» fra 2003. I de to publikasjonene argumenterte de for at assimilering var et sentralt fenomen i et samfunn, og derfor måtte undersøkes. De tok sterk avstand fra tidligere forståelser som inngikk i en *straightline-assimilering*, dvs. at de ikke betraktet assimilering som noe uunngåelig. I tillegg tok de avstand fra de rasistiske implikasjonene som enkelte formuleringer hadde. Et moment i deres publikasjoner var at de hevdet at Robert Parks assimileringforståelse ikke var like ensrettet som ettertidens omtale skulle ha det til. Det var derimot Parks senere studenter som endret Chicagoskolens assimileringforståelse til et uttrykk for en *straightline-assimilering* og tilføyde rasistiske overtoner i enkelte undersøkelser.¹¹⁸ Med utgangspunkt i Parks formulering av assimilering fra 1930¹¹⁹, utforsket Alba og Nee hva det ville si å være assimilert og hvorvidt det fantes et endelig stadium i assimileringprosessen.¹²⁰ Denne undersøkelsen førte til en egen assimileringforståelse, som blir omtalt som assimilering i endret mainstream.

Tanken om et amerikansk mainstream var ikke noe nytt, verken i forskningen eller i debatten omkring assimilering. Som nevnt innledningsvis, har alle assimileringforståelser en forestilling om hva en innvandrergroupe innlemmes i. Alba og Nee illustrerer dette ved å vise

¹¹⁸ Alba and Nee (1997) *Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration*, s. 828.

¹¹⁹ Hvor assimilering forstås som prosessen(e) hvor mennesker med ulik opprinnelse og kulturarv, bosetter seg i samme landområde og tilegner seg en felles kulturell solidaritet som er tilstrekkelig til å opprettholde en nasjonal eksistens.

¹²⁰ Alba and Nee (1997)s. 828

til hvordan en har beskrevet det amerikanske ulikt. Enkelte har knyttet det amerikanske mainstream til det angloamerikanske. Andre har sett det amerikanske som noe nytt og unikt, som skiller seg fra det europeiske.¹²¹ Også Park brukte betegnelser som 'kjernesamfunn', som henviste til et majoritetssamfunn. Alba og Nee så at dette samfunnet endret seg over tid. Det samfunnet som de første europeiske immigrantene kom til, var ikke det samme som immigrantene kom til på 1920-tallet. Ikke bare var det endringer i forhold til utvikling av industri, bebyggelse og internasjonalt klima, men det oppstod også andre endringer. Samfunnet bestod av stadig flere innvandrergrupper. Noen ble etter hvert akseptert som en del av majoritetssamfunnet mens andre stod utenfor. Alba og Nee hevdet at dette endrede mainstream hang tett sammen med hvordan immigrantene tilpasset seg samfunnet. For selv om de fleste individer ikke anså dem selv som assimilerende, var likevel deres søken etter en bedre fremtid en del av kampen om å få en plass i majoritetssamfunnet.¹²²

Selve assimileringsteorien til Alba og Nee så på forholdet mellom aktører og strukturer i prosessen. De hevdet at de institusjonelle strukturene både skapte insentiver og dannet et regelverk for prosessen, der individer og organisasjoner søkte å kontrollere ressursene. De definerte institusjoner som «[...] a web of interrelated norms, formal and informal, govern social relationship».¹²³ Men dette så de ikke som noe begrensende, men som en ressurs som individer og organisasjoner kunne bruke for å oppnå deres mål. Videre hevdet de at endringer i disse institusjonene kunne forekomme på to måter. En stat kunne innføre *formelle* endringer, som førte organisasjoner til å drive lobbyisme eller lignende. De *uformelle* endringene, som sosiale normer, sedvaner eller uformelle konvensjoner, ville innebære en endring nedenfra. De hevdet videre at dette uformelle gjerne utviste en stor evne til å motstå formelle endringer. Strukturelle endringer var gjerne gjort mulig ved aktører, enten bevisst eller ubevisst. Dette kunne også utnyttes av organisasjoner for å fremme formelle endringer.

Alba og Nee vektla også aktørene i assimileringprosessen. De hevdet at «Agents act according to mental models shaped by cultural beliefs – customs, social norms, law ideology, and religion – that mold perception of self-interest».¹²⁴ Videre poengterte de at disse handlingene var avhengig av konteksten de oppstod i. Dette innebar en *vid* forståelse av rasjonalitet. De fremmet en antagelse om at aktørene hadde en begrenset kognitiv evne, der

¹²¹ Alba and Nee (2003), s.17-18.

¹²² Ibid. s. 41

¹²³ Ibid. s. 36.

¹²⁴ Ibid. s.37

valgene ble tatt basert på den informasjonen og erfaringen de hadde tilgjengelig.¹²⁵ Fokuset på aktørene var en sentral komponent av deres assimileringforståelse, ettersom de hevdet at individene ikke bevisst søkte assimilering. De var heller interessert i å forbedre sin hverdagslige situasjon, men ikke med en eksklusiv henvisning til det økonomiske. Denne sammenkoblingen av aktører og struktur var et viktig aspekt i forståelse av assimilering i endret mainstream, fordi den knyttet sammen immigrantenes tilpasning til deres nye samfunn og hvordan samfunnet ble endret av at etniske grupper ble en del av mainstream.

Videre diskuterte Alba og Nee assimilering og hvordan etniske grenser kunne forstås i assimileringprosessen. De foreslo tre idealtyper, *grensekryssing*, *utydeliggjøring av grenser* og *grenseendring*. Den *første* viste til et individnivå der individer gikk fra en gruppe til en annen, uten at grensene endret seg. Den *andre* idealtypen viste til tilfeller der den sosiale profilen til en gruppe ikke skilte seg fra andre grupper, noe som tydeligst kom til uttrykk gjennom amalgamasjon. Den *siste* idealtypen henviste til at grensene endret seg når en gruppe tidligere var regnet som utenfor ble inkludert og regnet som innenfor eller som en del av en større gruppe. Dette var særlig gjeldende for hvem som ble regnet som en del av det amerikanske. I Alba og Nees konklusjon vises det til denne grenseendringen der eksempelvis jødedom og katolisisme var blitt en del av det amerikanske, noe som var utenkelig på slutten av 1800-tallet.¹²⁶

Denne assimileringmodellen har mange styrker. Ikke bare evnet den å knytte sammen struktur og aktør på en overbevisende måte, men den henviste til en omfattende empiri. Alba og Nee var også klar over at enkelte grupper ikke ble en del av mainstream, men deres fremstilling kunne gi et inntrykk av at stadig flere grupper ville bli innlemmet i det amerikanske mainstream. Et interessant moment i den sammenheng er hvordan de så denne prosessen. Kunne enkelte grupper bryte ut av mainstream? Var det uunngåelig å inkludere nye immigrantgrupper i mainstream? Alba og Nee utforsker ikke dette, men de virker å fremme at individer og immigrantgrupper vil oppleve assimileringen ulikt, særlig i forhold til sosial mobilitet og at deres modell ikke ser bort fra at det kan skje endringer i mainstream i ulike retninger.¹²⁷

¹²⁵ Ibid. s. 38

¹²⁶ Ibid. s.282-283.

¹²⁷ Ibid. s.274-276.

2.4 Hvordan anvende assimileringperspektiver

Dette kapitlet har tatt sikte på å fremme de sentrale assimileringsteoretiske formuleringene, slik den gjerne presenteres i historiografien. Målet er å peke på noen sentrale perspektiver som vil være av betydning for det videre arbeidet.

Et av disse perspektivene er hvordan man har forstått assimileringprosesser som *additive* eller *substituerende*, særlig med henvisning til etnisitet som kultur og identifikasjon. Det vil være interessant å se om de ulike forfatterne fremmer assimileringprosessene, hvorvidt dette diskuteres og om en selv videreformidler en slik forståelse. Et annet perspektiv er om ulike publikasjoner presenterer ideologiske eller beskrivende fremstillinger av assimilering.

Videre vil det være interessant å se hvordan den norskamerikanske migrasjonshistoriografien forholdt seg til assimileringsteoretiske formuleringer. Samtidig vil det være av betydning å se om begrepet assimileringforståelse vil kunne fange opp andre perspektiver enn teoribegrepet, og om det vil nyansere fortellingen om utviklingen av forestillinger omkring assimilering. Dette vil være interessante momenter å komme tilbake til i undersøkelsen.

3 Fra tilhørighetsmyter til profesjonalisering

Hvorvidt har norskamerikanere vist å sette pris på dem som hadde gått før dem? Det var spørsmålet som Martin Ulvestad spurte seg i arbeidet med boka *'Nordmændene i Amerika: Deres historie og rekord'*, fra 1907.¹²⁸ Han var langt fra alene om å ønske å hedre de norskamerikanske pionerne, noe som resulterte i flere utgivelser som søkte å gjøre rede for de første nordmennene i Amerika. Disse representerer den første historieskrivingen omkring norskamerikansk migrasjon, selv om deres fremstilling også strekte seg tilbake til vikingtiden i et forsøk på å etablere nordmenns påvirkning på det amerikanske samfunnet. Denne overgangen fra historieskriving som tilhørighetsmyter til en profesjonalisering av historieskrivingen, innebar noen nye perspektiver omkring etnisitet og assimilering. Hva var det nye som profesjonaliseringen tilførte historiografien utover etterprøvbare og metodiske krav? Fikk den også konsekvenser for hvordan en forstod assimilering og etnisitet?

I følge problemstillingen skal jeg se på *hvilke assimileringforståelser som utvises i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, og hvordan de kommer til uttrykk i ulike historiske fremstillinger i perioden ca. 1900-2000*. I perioden fra ca. 1900-1950 var det ingen eksplisitt henvisning til assimileringsteori i historieskrivingen. Derfor må en se etter perspektivene som fremkommer fra publikasjonene. Litteraturen illustrerer et mangfold av begreper og perspektiver i den profesjonaliserte historieskrivingen og dannet to ulike skoler. Den *første* er i ettertid omtalt som en del av Turnerskolen eller Midtvestskolen og vektla et fokus på immigranter i Amerika. Den *andre* vektla derimot et utvandringperspektiv, der en i den norskamerikanske konteksten omtaler skolen som Semmingsenskolen. Deres vektlegging av ulike deler av migrasjon, fikk også implikasjoner for begreper og formuleringer omkring etnisitet. For å demonstrere dette er det nødvendig med en gjennomgang av de ulike verkene. Samtidig eksisterte det allerede en tradisjon for historieskriving som kan omtales som førprofesjonell. Den konstruerte en rekke tilhørighetsmyter, som vil være viktige å belyse for å få større innsikt i utviklingen av historiografien.

¹²⁸ Ulvestad (1907) *Nordmændene i Amerika: Deres historie og Rekord: Bidrag til og Bindeled mellem Norges Historie og Nord-Amerika - De Forenede Staters i Særdeleshed*.

I dette kapittelet skal jeg se nærmere på hvordan den norskamerikanske migrasjonshistoriografien har forstått etnisitet og assimilering/dissimilering. Ved å se nærmere på historieskrivingen vil en kunne sammenligne verkene for å utforske likheter og ulikheter.

3.1 Historieskriving som *tilhørighet-* og *kontinuitetsmyter, 1900-1925*

Å bestemme hva som skal regnes som den tidligste norskamerikanske migrasjonshistoriografien, bestemmes av hvordan en definerer eller forstår historiografibegrepet. Dersom en bare skal inkludere historiefaglige verker, vil en gjerne datere starten på norskamerikansk migrasjonshistoriografi til 1925 med opprettelsen av *the Norwegian American Historical Association* (NAHA). Dersom en åpner opp begrepet til å også inkludere historieskriving, vil en kunne datere den lengre tilbake. I tillegg finnes det en rekke skjønnlitterære tekster og andre beretninger. I denne fremstillingen vil historiografibegrepet også omfatte historieskrivingen, noe som medfører både fordeler og ulemper. Fordelen er at en får sett utviklingen av anvendelsen av historien og hvordan en tidligere har forstått norskamerikansk migrasjonshistorie. Ulempen er den tvilsomme fremstillingen som noen ganger trekkes langt utover det en har belegg for i kildene. Ettersom jeg ikke hovedsakelig er opptatt av kildene som fremstillingen er bygget på, men ønsker å få frem perspektivene fra selve fremstillingen, er det en styrke at en også kan inkludere verker som ikke tilfredsstiller historiefaglig standard.

Flere har omtalt den tidlige historieskrivingen med et kritisk blikk. Allerede i Ingrid Semmingsens standardverk *Veien mot Vest*, retter hun kritikk mot den tidlige norskamerikanske migrasjonshistorieskrivingen. Hun omtalte blant annet Svein Nilsson som en stoffsamler og Rasmus B. Anderson som en «[...] glad, men temmelig rotete og ukritisk forteller [...]».¹²⁹ Samtidig berømmet hun George T. Flom og Kendric C. Babcock for å sette strengere metodiske krav i deres arbeid, uten at det medførte at historieskrivingen endret seg dramatisk.¹³⁰ Den kritiske holdningen til den tidlige historieskrivingen har skapt flere verk der en har søkt å forstå hva denne historieskrivingen virkelig uttrykker. Orm Øverland presenterte begrepet «*homemakingmyths*» der etniske grupper skapte myter og fortellinger som bekreftet

¹²⁹ Semmingsen (1950), *Veien mot Vest* s. 9.

¹³⁰ Ibid. s. 10.

gruppens tilhørighet i det amerikanske samfunnet.¹³¹ Samtidig kunne mytene forsikre individer i en etnisk gruppe om at de fremdeles var de samme og at de ikke hadde mistet seg selv i Amerika. Flere har fremmet immigrantgruppenes behov for selvhevdelse ovenfor samfunnet i Norge og de ulike etniske gruppene i Amerika.¹³²

I Darron Olsons avhandling *Building a greater Norway: Emigration and Creation of National Identities in America and Norway, 1860-1945*, hevdet han at norskamerikanske ledere kjempet for aksept av den norskamerikanske gruppen, noe de angivelig ikke fikk før etter andre verdenskrig. Han fremmet videre hvordan den norskamerikanske historieskrivingen ikke bare konstruerte tilhørighetsmyter, men også hegemonimyter. Med dette begrepet demonstrerer Olson hvordan norskamerikanske amatørhistorikere ikke bare ønsket å skape en tilhørighet til det amerikanske samfunnet, men også argumenterte for en særstilling blant immigrantgruppene. Dette gjorde en ved å hevde en sterk tilhørighet til landområdet og med henvisning til vikingenes påvirkning av anglosaksiske verdier, i tillegg til at nordmenn skulle representere den mest genuine form for protestantisme.¹³³ Denne historieskrivingen blir gjerne regnet inn i en tradisjon som omtales som 'filiopietistic'. Det vil si at en var opptatt av å spore eller konstruere et slektskap tilbake i historien, og å bygge en felles enhet gjennom dette slektskapet. Å fremme vikingene som nordmenns forfedre og hevde noen delte attributter og verdier som ble ivaretatt gjennom dette slektskapet, er et eksempel på denne tradisjonen. Siden det ikke finnes et godt begrep som dekker betydningen av 'filiopietism', har jeg valgt å fornorske begrepet til 'filiopietisme', ettersom det vil være nyttig å kunne ha et begrep for denne tradisjonen, også på norsk. Ved denne tilnærmingen hevdet de første norskamerikanske historieskriverne en direkte linje fra vikingene og frem til deres samtid, for på den måten å konstruere en statisk norsk etnisitetsforståelse – ikke ulikt den norske historiske skolen.¹³⁴

Fremstillingene i denne historiografiske tradisjonen var fundert på fire argumenter, som gjennom den filiopietistiske tilnærmingen skulle etablere den norske etnisitetens plass i det amerikanske samfunnet. For det *første* så argumenterte en at nordmennene var de første til å oppdage Amerika, ved Leif Eriksson. Ettersom nordmenn ble regnet som etterkommerne av vikingene hadde nordmenn en sterk rett til å bosette seg i Amerika. Videre ble det

¹³¹ Øverland (2000) *Immigrant Minds, American Identity: Making the United States Home, 1870 - 1930*. s. 8.

¹³² Lovoll (1983) *Det Løfterike Landet*, s. 58, & Olson (2006) *Building a greater Norway: Emigration and Creation of National Identities in America and Norway, 1860-1945*, s. i.

¹³³ Olson (2007) *Norwegian-american historians and the creation of an ethnic identity*, s. 43.

¹³⁴ Olson (2007), s. 44 & Melve (2010), s. 143-160.

argumentert for at det var vikingene som tilførte de grunnleggende verdiene som det angloamerikanske samfunnet verdsatte, under vikingenes invasjon av Storbritannia. I denne tradisjonen ville det innebære at vikingenes etterkommere var en mer genuin og ekte representant for disse verdiene. Disse verdiene var angivelig de grunnleggende verdiene i det amerikanske demokratiet, som blant annet frihet og individualisme. For det *andre* argumenterte en for nordmannens sterke tilstedeværelse under kolonitida, som sjømenn i tjeneste i den Hollandske flåten. For det *tredje* bygget en myter og fortellinger omkring norske helter som tjente og ofret seg for det amerikanske samfunnet. *Til sist* viste en til pionerarbeidet med å underlegge seg nye landområder, der en hevdet at nordmennene var særlig viktige i arbeidet.¹³⁵ Utover dette hevdet en også at norske migranter var særlig gode representanter for den protestantiske tro. Denne argumentasjonen er interessant i flere henseender, men for dette kapitlet er den underliggende etnisitetsforståelse av særlig interesse.

Den tidlige norskamerikanske migrasjon-historieskrivingen oppstod i en kontekst der en søkte å fremme sin særstilling ved å vise til sin likhet til det angloamerikanske samfunnet. Dette virker kanskje paradoksalt, samtidig sier konteksten noe om hvilken rolle denne tradisjonen hadde blant norskamerikanere. Ved at den forsøkte å etablere en likhet til det angloamerikanske, er det rimelig å anta at historieskriverne ønsket å få anerkjent den norskamerikanske migrantgruppen som tilhørende blant de eldre migrantgruppene og på den måten bekrefte deres plass og betydning i det amerikanske samfunnet. Det virker dermed rimelig å konkludere, slik Olson gjør, at den ... «*Filiopietistic Norwegian-American history was [...] an ideological construct designed to boost the status of Norwegian immigrants in American society*».¹³⁶ Samtidig skal en ikke undervurdere den interne funksjonen til tilhørighetsmytene og deres etnisitetsforståelse.

Historieskrivingens funksjon innebar at det lå en agenda til grunn for historieskrivingen, som trumfet det historiefaglige. Denne agendaen kommer til uttrykk på ulike måter. I Martin Ulvestads to bind kommer agendaen godt frem i forordet.

¹³⁵ Olson (2007), s. 43.

¹³⁶ Olson (2007), s. 43.

«Har vi – Nutidens Nordmænd Amerika – vist og forstaaet, hvad vore Foregangsmænd her gjorde for os? Har vi nogensinde vist dem, at vi satte tilbørlig Pris paa deres Kamp, Lidelser og Savn?». ¹³⁷

Ulvestads polemiske innledning i forordet peker mot et sterkt engasjement for at norskamerikanerne skulle bli kjent med sin norske bakgrunn og deres historie. Videre etablerte han publikasjonens mål ved å peke på ‘nordmenns’ oppdagelse av Amerika, og deres fremtredende rolle i Amerikas utvikling. Han hevdet også at hans fremstilling ikke var selvrefererende ved å presisere at han ikke tilegnet nordmenn noen positive trekk utover det amerikanerne selv tilegnet de norskamerikanske migrantene. Han evnet å nevne at også nordmenn hadde noen mangler, men virker ikke å se behovet for å utbrodere dem.

Året etter Ulvestads publisering av første bind ble Hjalmar Rued Holands bok, *De Norske Settlements Historie*, publisert. ¹³⁸ Holand omtales som historiker, men hans største utmerkelser var tildelt innen antropologi- og kulturstudier ved Guggenheim Fellowship i 1950. Selv var han født i Norge, men migrerte til Amerika, i likhet med Ulvestad.

Holand argumenterte for en sterk norsk tilstedeværelse i Amerika under kolonitiden, og var blant annet en forkjemper for validiteten av *the Kensington Runestone* som et bevis på vikingenes tilstedeværelse i Amerika. Boka hans innleder med Per Sivles dikt, ‘*Til Norge*’, før også han forsikrer leseren om fremstillingens pålitelighet.

«Skjønt jeg ikke Har sparet nogen Møie for at gjøre min beretning saa paalitelig som muligt og ofte Har reist Hundreder Af Mile for at faa Visshed om et Navn eller en Dato, er det dog sandsynlig at enkelte feil har indsneget sig». ¹³⁹

Holands formulering virker å være en mild ansvarsfraskrivelse for eventuelle feil i fremstillingen, samtidig som han gir et inntrykk av at han har gjort alt han kunne for å sikre at detaljene skulle være riktige. Utover denne noe tvilsomme holdningen til historikerens ansvar ovenfor fremstillingen, så er det selve fremstillingen eller analysen som er mest bemerkelsesverdig. En kjent problematikk i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, også opp mot nyere tid, er omtalen av norskamerikanske migranter som ‘nordmenn’. Holand

¹³⁷ *Nordmændene i Amerika: Deres historie og Rekord: Bidrag til og Bindeled mellem Norges Historie og Nord-Amerika - De Forenede Staters i Særdeleshed*, s. 3.

¹³⁸ Holand (1908) *De norske Settlementers Historie: En Oversigt over den norske Indvandring til og Bebyggelse af Amerikas Nordvesten fra Amerikas Opdagelse til Indianerkrigen i Nordvesten: Med Bygde- og Navneregister*.

¹³⁹ *Ibid.* ‘Forord’

argumenterte for en inklusiv definisjon. Han viste til folketellingen fra 1900, som oppgav at det bodde 336 388 nordmenn i USA. Dette var et tall som han regnet som for lavt, ettersom den bare omtalte norskfødte og ikke norskættede. Ved å inkludere norskættede, anslo han at det totale antall nordmenn i USA i 1900 ville være omtrent 1,2 millioner.¹⁴⁰ En slik forståelse er ikke helt uproblematisk og kan forstås som om en frarøver individets, og samfunnets, definisjons- og identifikasjonsmakt. Men i Holands fremstilling var det fedrelandets historie som skulle undersøkes, og dermed ble mye lest inn i en norsk kategori – uten at det problematiseres. Holand henviste videre til Bibelens bud om at du skal «[...] *hædre din Fader og din Moder*[...],¹⁴¹ for så å argumentere for en moralsk plikt for å fremme det ‘gode’ ved Norges historie.

3.1.1 Tilhørighetsmyter i møte med empiri

Som nevnt tidligere, løftet Ingrid Semmingsen frem George T. Floms arbeid som et viktig tilskudd til den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, ved at han stilte strengere metodiske krav til sitt arbeid.¹⁴² Et eksempel er hvordan han fremstilte norskamerikanske migranter i Amerika, der han reduserer anslaget til Holand fra ca. 1,2 til 1 million. Selve nedskaleringen av antallet skyldes en strengere metodisk tilnærming til empirien, samtidig som Flom henviste til kildene som antallet var hentet fra.¹⁴³ Dette var et viktig grep for den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, der en gjorde rede for og henviste til kildene som anslaget baserte seg på. Men utover det rent metodiske, var det også noen perspektiver som fikk stor betydning for senere migrasjonsforskning. Der Flom hevdet at det var 1 million norskamerikanere, så uttrykte han deskriptivt at antallet inkluderte *norskfødte* og *norskættede*.¹⁴⁴ Der Holand hevdet at norskættede *burde* regnes som nordmenn, var Flom mer nøktern. Ved å inkludere både norskfødte og norskættede hevdet han at en i større grad kunne si noe om hvordan den norskamerikanske immigrantgruppen ble påvirket av det nye samfunnet de flyttet til. Samtidig ville en kunne se hvordan den norskamerikanske gruppen påvirket det nye samfunnet de flyttet til. Det er ingen tvil om at denne holdningen har fått stor tilslutning i den senere historiografien, og mye av Floms generelle fremstilling er blitt

¹⁴⁰ Ibid. s. 2-4.

¹⁴¹ Ibid. s. 2.

¹⁴² Semmingsen (1950), s. 9.

¹⁴³ Flom (1909), s. 29.

¹⁴⁴ Ibid. s.16 & 29.

bekreftet i den senere forskningen – for eksempel den norskamerikanske migrasjonen fra rurale til rurale strøk.¹⁴⁵

Likevel skal en ikke overdrive skillet mellom foregående historieskriving og Floms nyanseringer. For selv om Flom utelater vikingenes tilstedeværelse og forsøker å fremme usikkerheten om enkelt fortellinger, så videreformidler han likevel flere av disse mytene. Et godt eksempel omhandler nordmenns tilstedeværelse i Amerika under kolonitiden. Selv om kildene skal være mangelfulle, så kunne en slå fast at nordmenn hadde bosatt seg i bestemte områder. Noen mente at dette kunne forklare hvorfor et område fikk navnet 'Bergen', uten å vurdere den tyske eller nederlandske betydningen av ordet. Flom virket å være klar over denne usikkerheten, men diskuterte den ikke. I stedet la han ved en fotnote som sier «*It seems that this city was so named by the colonists after the city of Bergen, Norway*».¹⁴⁶ På den måten uttrykte han en usikkerhet, samtidig som han videreførte forestillingen om at den norske tilstedeværelsen var så sterk at den påvirket valg av bynavn. Videre delte Flom og Holand en forståelse av at eventuelle feil kunne ha en egen vilje. «*I have tried to write a work which shall be correct as to details and historically reliable. That errors have crept in I doubt not*».¹⁴⁷ Med det fraskriver Flom seg ansvaret for eventuelle feil, men han er også tydelig på at han gjerne vil bli informert dersom noe ikke stemmer. Selv om Flom formulerte en fremstilling som i stor grad henviste til empirien, så representerte han ikke et klart brudd fra den filiopietistiske tradisjonen. Han hevdet blant annet at de med 'nordisk blod', men født i Amerika, ikke ville ha kunnet unngå å la seg interessere i pionernes prøvelser og suksesser.¹⁴⁸ Han viste videre til at publikasjonen var dedikert til pionernes sanne verdi og at en måtte anerkjenne deres sanne, heroiske, innsats ved underleggingen av ny jord.¹⁴⁹

Flom utviste også noen interessante betraktninger om det amerikanske samfunnet, som i stor grad befattet seg med etnisitet og assimilering. Han fremmet at det amerikanske folk fremdeles var i endring, der de ulike folkegruppene påvirket det amerikanske samfunnet. Han hevdet videre at over halvparten av befolkningen i Amerika hadde en annen etnisitet enn den angloamerikanske, og det kan virke som om han ønsket å si at det forelå en utfordring for samfunnet å integrere disse gruppene i den angloamerikanske majoritetsgruppen. Flom presenterte biologisk assimilering som nøkkelen til å forene de ulike etniske gruppene. «*It is*

¹⁴⁵ Flom (1909), s. 33-34, Joranger (2010) og Eknes (2018)

¹⁴⁶ Flom (1909), s. 35.

¹⁴⁷ Ibid. s. 9

¹⁴⁸ Ibid. s. 17.

¹⁴⁹ Ibid. s. 17.

*by the amalgamation of all its ethnic factors that the future American people will be evolved».*¹⁵⁰ At en brukte ekteskap på tvers av etniske grupper som en måte å redusere forskjeller på, er kanskje overraskende. Samtidig så var det nettopp fokuset på slektskap som kjennetegnet den filiopietistiske tradisjonen. Dersom målet var å bryte ned disse forskjellene, ville det være naturlig å søke å bryte ned grensene ved biologisk assimilering eller amalgamering. Det som kanskje er mer overraskende var at Flom pekte frem mot en ny etnisitet, der forskjellene ville være redusert. Samtidig understrekte han betydningen av at de etniske gruppene tilførte sin etnisitets kultur og historie.

Det er interessant at Flom både utforsker en norsk etnisitet, og ser for seg en fremtid der en ville inngå ekteskap på tvers av etniske grenser og dermed endre etnisiteten. På den måten ville en kunne bygge en felles identitet. Det forutsetter en variant av dynamisk etnisitetsforståelse, der både etniske grupper og det amerikanske samfunnet var i endring. Flom sin assimileringsforståelse kan leses inn i den tradisjonelle *smeltedigeltesen*, men der han ser biologisk assimilering som det avgjørende elementet som vil drive frem en felles tilhørighet. Det er likevel uklart hvorvidt han ser for seg at alle etniske grupper skulle inngå i denne prosessen, eller om han bare så for seg denne prosessen for protestanter, europeere og hvite. Dette kommer ikke til uttrykk i fremstillingen av historien, trolig fordi Flom hevdet at denne assimileringen hørte fremtiden til. Han var mer opptatt av å klargjøre norskamerikanernes fortid, så de også kunne tilføre sin kultur og historie til utviklingen av det amerikanske samfunnet. Selv om Flom tilførte noen spennende refleksjoner og en tydeligere metodikk, så var han ikke helt løsrevet fra den filiopietistiske historieskrivingen.

3.1.2 Filiopietismens generelle etnisitetsforståelse

Det er interessant å se nærmere på konsekvensene som kan trekkes på grunnlag av den filiopietistiske tradisjonens generelle fremstillinger, i relasjon til forståelsen av etnisitet. I fremstillingene ligger det en *partikulær etnisitetsforståelse*. Det vil si at en gjerne forstod eller behandlet den norske etnisiteten som annerledes enn andre etniske størrelser. For å forstå dette bedre kan en sammenligne hvordan denne tradisjonen fremstilte den norske- og den angloamerikanske etnisiteten. Ettersom en argumenterte for en ubrutt etnisitet fra vikingtiden og fremover, der de samme kjerneverdiene ble ivaretatt, innebar det en statisk etnisitetsforståelse. Det vil si at det angivelig fantes noen trekk ved en etnisitet som var

¹⁵⁰Flom (1909), s. 17.

naturlig tilstede blant individer og som var forbeholdt denne gruppen gjennom det biologiske. Samtidig kunne noen attributter overføres til andre etnisiteter på tvers av etniske skillelinjer. Hvordan denne overføringen foregikk er imidlertid ikke godt besvart. Den mest utfyllende besvarelsen tilhørte Flom som hevdet at det etniske særtrekket kunne overføres gjennom biologisk assimilering, men den pekte mot en fremtidig assimilering av etniske grupper i Amerika.

Fremstillingene forutsetter at det fantes noen etniske grupper som kunne ta opp disse verdiene og inkorporere dem i deres etnisitet, og at noen etniske grupper ivaretok sine etniske verdier og særegenheter. Dermed opererte en med både statiske og dynamiske etnisitetsforståelser. Hvordan en differensierte hvilken gruppe som var dynamisk eller statisk er uklart, og var trolig ikke så interessant for forfatterne som først og fremst ønsket å løfte frem den norske gruppens partikulære attributter, styrker og rettmessige tilhørighet i Amerika. Det virker videre som at den norske etnisiteten var den statiske, mens andre etnisiteter var mer påvirkelige eller dynamiske. En slik selvforståelse ble trolig fremmet for å forsikre den etniske gruppens individer om at en kunne ivareta attributter, holdninger og tankesett som en hadde med seg fra sitt hjemland. Det er viktig å legge merke til at en forholder seg til to ulike etnisitetsforståelser, som det ikke gjøres rede for eller som henviser til en empiri. Dette demonstrerer en spenning mellom to forståelsene av etnisitet, samtidig som den avslører en reell problematikk i sin samtid. For hvorfor skulle noen etnisiteter tilpasse seg andre, og hva avgjorde hvem som måtte assimileres og hvem de skulle assimileres i?

Det er ikke sikkert at en konsekvent forholdt seg til en slik dikotomi, og det kan også tenkes at en så for seg at etnisiteter kunne plasseres på et spekter mellom disse ytterpunktene for statisk og dynamisk etnisitet. For den tidlige norskamerikanske historieskrivingen var det uansett ikke interessant å se det norske som en foranderlig størrelse, men som noe statisk.

3.2 Den profesjonaliserte historieskrivingen, 1925-1950

I forbindelse med hundreårsmarkeringen av skipet '*Restorationens*' transport av norske migranter i 1825, ble *the Norwegian American Historical Association* opprettet i 1925. Den utgjorde et skifte i norskamerikansk migrasjonshistoriografi der en startet å profesjonalisere historieskrivingen.¹⁵¹ Nå vil det være en overdrivelse å si at den filiopietistiske

¹⁵¹ Olson (2007). s. 54.

historieskrivingen ble erstattet. I tillegg til at de to tradisjonene delvis eksisterte parallelt, så forble enkelte elementer en del av de historiefaglige tilnærmingene, og det var varierende hvorvidt elementer fra den foregående tradisjonen forble en del av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Den gjennomgående positive holdningen til preservering av det norske blant norskamerikanske migranter i Amerika er et godt eksempel på en holdning som videreføres fra denne første tradisjonen. Enkelte forfattere fortsatte også å bruke begrepet 'nordmenn' om norskfødte og norskættede migranter i Amerika. En tok heller ikke avstand fra alle tilhørighetsmytene, men en ble langt mer opptatt av å ikke selv trekke konklusjoner utenfor det en hadde empirisk belegg for.

Olson hevdet at «[...] *In constructing their ethnic past, Norwegian-American historians developed an identity that expressed support for Norwegian and Norwegian-American symbols while concomitantly remaining loyal to American values*».¹⁵² Det innebærer at en først og fremst ønsket å bevare de norske tradisjonene og kulturen, samtidig som en ønsket å tydeliggjøre at disse var i tråd med det angloamerikanske. Hvorvidt dette også ble en del av den profesjonaliserte historieskrivingen vil være svært interessant å se nærmere på. For å kunne si noe mer om forståelsen av assimilering og etnisitet, vil det være nyttig å se nærmere på sentrale verk innenfor profesjonaliseringen av norskamerikansk migrasjonshistorie. Ingen hadde en mer sentral rolle i den utviklingen enn Theodore C. Blegen.

3.2.1 Theodore C. Blegen – profesjonalisering og assimileringforståelse

Theodore Christian Blegen ble født i Minneapolis i 1891 og var sønn av norske migranter. Faren, John Hansen Blegen, var professor i teologi og filologi ved Augsburg College i Minneapolis, og det var også der hans sønn gjennomførte første del av sin utdanning. Blegens master- og doktorgrad ble avlagt ved University of Minnesota der doktoravhandlingen omhandlet norsk innvandring til USA. Han blir regnet som en av de store pådriverne for opprettelsen av The Norwegian-American Historical Association (NAHA) i 1925, og ble første redaktør for deres tidsskrift samme år. De faglige interessene til Blegen var ikke begrenset til norskamerikansk migrasjonshistorie eller europeisk migrasjon, men han var særlig betydningsfull for arbeidet med å belyse Minnesotas historie. Hans forfatterverk

¹⁵² Ibid. s.54.

demonstrere ikke bare hans interesser, men også hans perspektiver på historiefaglige fremstillinger.¹⁵³ Gjennom en særlig interesse for enkeltmennesker og hverdagsliv, demonstrerer Blegen et humanistisk historiesyn. Blegen skal ha sagt at den største utfordringen for en historiker var å se at immigranter var mennesker, fremfor tall eller statistikker.¹⁵⁴ Hans historieskriving regnes å forespeile den ikke-kvantitative delen av sosialhistorien som vokste frem på 1960-tallet. Et godt eksempel på en publikasjon som inneholdt en profesjonalisert og sosialhistorisk fremstilling, er Blegens *Norwegian Migration to America – the American Transition*, og inneholder også en interessant assimileringforståelse.¹⁵⁵

Norwegian Migration to America var et viktig bidrag til norskamerikansk migrasjonshistoriografi, særlig i relasjon til assimileringforståelse. Verket omhandler en forholdsvis begrenset tidsperiode, der Blegen avgrenset undersøkelsen til perioden 1825 – 1860. Dette er perioden før migrasjonen virkelig tiltok, også innenfor norskamerikansk migrasjon.¹⁵⁶ Videre var det en periode der det amerikanske samfunnet var i bevegelse, både gjennom industriell utvikling og inntagelse av ny landjord ved frontieren. Det innebar blant annet at kravene om amerikanisering enda ikke var så fremtredende i det amerikanske samfunnet, slik det ble under første verdenskrig. For norske migranter, som hovedsakelig bosatte seg i rurale strøk, var det likevel helt andre oppgaver som okkuperte deres hverdag, enn å problematisere tilegningen av angloamerikansk kultur.

Ved profesjonaliseringen av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, var vektleggingen av empirien et viktig brudd med tilhørighetsmytene. Det innebar flere ulikheter, men de to mest sentrale var at en løftet frem kildene i teksten og at en oppgav referanser som muliggjorde en etterprøvbarehet. Jeg har tidligere nevnt at George T. Flom også innførte referanser som gjorde historieskrivingen hans etterprøvbare, men at han likevel videreformidlet enkelte myter. Noe av forklaringen ligger trolig i forholdet mellom teori og empiri. I Blegens tilfelle er det klart at han ikke ønsket å anta noe som ikke han fant belegg for i kildene, og han presenterte dem gjennomgående i teksten. Dette gjør det tidvis vanskelig å oppdage Blegens egen analyse, men i hovedtrekk presenterte han sin analyse etter å ha lagt frem spenningen i kildematerialet. Et godt eksempel er diskusjonen omkring Einar Haugens

¹⁵³ Commager (1961) "Forword." In *Immigration and American History: Essays in Honor of Theodore C. Blegen*

¹⁵⁴ Lovoll (2001) *The Creation of Historical Memory in a Multicultural Society*, s. 33.

¹⁵⁵ *Norwegian Migration to America - The American Transition*.

¹⁵⁶ Lovoll (2001), s. 29-30.

påstander om at immigrantene stod med en fot i hver kultur og dermed var preget av en indre krig mellom det gamle og det nye, uttrykt i kampen om språket.¹⁵⁷ Blegen presenterte Haugens påstand og bekreftet deler av den, samtidig så utfordret han påstanden ved å hevde at de tidlige norskamerikanske migrantene hverken forlot sitt språk eller tilegnet seg det engelske språket. I stedet integrerte de det engelske språket i det norske ved å innlemme enkelte ord og fraser. I følge Blegen tjente dette kombinerte språket som en måte å dempe sjokket av å befinne seg i en ny kontekst. Dermed lanserte Blegen en alternativ tolkning, der migrantene ikke stod i en kamp mellom to kulturer, men gradvis kombinerte dem. Dette inngikk som en del av hans generelle fortelling der han fremmet en norskamerikansk enhet. «*It was not exactly Norwegian nor was it wholly American, but it had contact with both and was colored by both*».¹⁵⁸

Sitatet illustrerer ikke bare Blegens fremstilling, men den demonstrerer hans gjennomgående fortellingen. En fortelling om at norskamerikanerne kombinerte språk, matretter, feiringer og utdanning fra to ulike kulturer. Dermed skilte norskamerikanerne seg både fra nordmenn og fra amerikanerne, samtidig som de delte elementer med begge. Denne forståelse av norskamerikanere som noe eget som var både likt og ulikt det norske og det amerikanske var et nytt grep i historieskrivingen. Han begrunnet dette ved å vise til hvordan de to kulturene ble kombinert i den tidligere migrasjonsperioden. I kildene fant Blegen eksempler på hvordan julefeiringen endret seg fra å være en tradisjonell norsk feiring, til å etter hvert inkludere elementer som presanger, juletre og julenissen, noe som var hentet fra amerikanske feiringer.¹⁵⁹ Samtidig kunne norskamerikanerne tilføre norske tradisjoner til amerikanske høytider og markeringer. Et eksempel var markeringen av fjerde juli, der norskamerikanere tilførte tradisjoner fra Norge ved å innføre en andakt i markeringen. I tillegg sang de både «*Starn Spangled Banner*» og «*Ja, Vi Elsker*» under feiringen.¹⁶⁰ Utover det empiriske, har dette også noen betydelige implikasjoner.

Blegens begrep ‘*migranter*’ og ‘*migrasjon*’ var en betydelig endring fra den tidligere norskamerikanske migrasjonshistoriografien som anvendte begreper som *nordmenn*, *norske immigranter* eller *norske utvandrere*. Dette kan indikere at han var klar over at migrantene både kunne forstås som innvandrere og utvandrere, avhengig av hvilket perspektiv man så det

¹⁵⁷ Blegen (1940), s.71-73.

¹⁵⁸ Blegen (1940)s. 72.

¹⁵⁹ Ibid. s. 215.

¹⁶⁰ Ibid. s. 214-215.

fra. På den måten virker Blegen å være oppmerksom på noe av problematikken som er forbundet med det som senere har blitt omtalt som *metodologisk nasjonalisme*, det vil si en metodologi der kilder og perspektiv er anvendt innenfor et nasjonalt perspektiv.¹⁶¹ Samtidig tar han ikke avstand fra denne metodologien ettersom undersøkelsen er innenfor den amerikanske stat, men ved å fokusere på *migranter* var likevel noen elementer i fremstillingen transnasjonal.

Blegen etablerer også et annet begrep med bestemt betydning, nemlig '*norskamerikanere*'. At han valgte å tydeliggjøre at denne gruppen var en egen enhet som ikke ble definert som kun *norsk*, innebar et brudd fra kontinuitetsfortellingene som hadde dominert den tidlige historieskrivingen. Ettersom Blegen var norskøttet og ikke norskfødt, kan det være rimelig å anta at han var mer bevisst på gruppens amerikanske identitet enn de foregående norskfødte historieskriverne. Likevel tar han ikke avstand fra det norske, og er svært bevisst på en norsk kultur, språk og tradisjon. Dette begrepet er ikke brukt konsekvent om alle norske migranter i Amerika. Men selv om han tidvis brukte norske immigranter og norskamerikanere om hverandre, så var det siste begrepet dominerende og illustrerer at han forstod denne gruppen som noe annet enn *nordmenn* eller *amerikanere*.

Assimileringsforståelse

Å undersøke Blegens assimileringsforståelser er interessant fordi han tilbyr noen refleksjoner som virker å følge den generelle fortellingen i hans publikasjon. I forordet kommer han med noen interessante påstander. For det *første* hevdet han at tilpasningen til livet i Amerika, var en dynamisk prosess for de norske immigrantene der ulike elementer påvirket hverandre i en kontinuerlig prosess. Dette innebar at de norske immigrantenes bakgrunn samspilte med de nye omgivelsene, og i møte mellom de to oppstod det noe nytt som samtidig kunne vise en kontinuitet til deres tidligere tradisjoner og kultur.¹⁶² For det *andre* var Blegen også interessert i å si noe om hele det amerikanske samfunnet, som kommer til syne i følgende sitat;

¹⁶¹ Wimmer and Glick Schiller (2002) Methodological nationalism and beyond: Nation–state building, migration and the social sciences.

¹⁶² Blegen (1940), s. vii.

«*The history of American life – portrayed realistically, as a never-ending process of transition, and with understanding of all the people who participated in the making of America – still remains to be written*». ¹⁶³

Dette kortet sitatet kan gi innblikk i Blegens assimileringforståelse, og det gir et klart inntrykk av at han forstår det ‘*amerikanske samfunnet*’ som noe som er i kontinuerlig endring under innflytelse av ulike faktorer. Dette styrkes også ved at han omtaler enkelte kulturelle elementer fra ikke-britiske land, som amerikanske. Dermed lar han ikke en angloamerikansk etnisitet få definere det ‘*amerikanske*’, men peker på at det ‘*amerikanske*’ er summen av alle etnisitetene som deltok i å bygge Amerika. Denne forståelse av Amerika er interessant, men dessverre problematiserer han det ikke videre og etterlater dermed en rekke spørsmål ubesvart. Likevel så legitimerer denne forståelsen en grundig undersøkelse av etniske grupper i USA, og samtidig danner den også rammene for fortellingen til Blegen.

Dersom sitatet alene lå til grunn for å trekke en slutning om Blegens assimileringforståelse, så ville det vært en svakhet. Jeg vil derfor hevde at en ved å se nærmere på den dominerende narrativ, vil finne belegg for denne forståelsen. Jeg har tidligere nevnt hvordan Blegen utfordret Haugens påstander om nordmenn som gikk igjennom en indre kamp mellom ‘det norske’ og ‘det amerikanske’. ¹⁶⁴ Nå sier ikke eksempelet noe om hvordan det norske påvirket det engelske utenfor den norskamerikanske gruppen, men innenfor var det klart at disse kulturene vevde seg inn i hverandre. Dette fremmet han også i omtalen av julefeiringer, men enda mer interessant er hvordan norskamerikanerne tilpasset markeringen av fjerde juli etter norske tradisjoner for å få eierskap til den. Blegens fortelling demonstrerer hvordan kulturelle elementer, innenfor den norskamerikanske befolkningen, både var norsk og amerikansk. En rekke stev, sanger, sagn og fortellinger fra Norge, forble populære blant norskamerikanerne. De ble også oversatt, og gjort tilgjengelig for det amerikanske samfunnet. ¹⁶⁵ Blegen peker altså på en akkulturasjon eller kulturell assimilering, men han hevder en *additiv* akkulturasjon og ikke en *substituerende* akkulturasjon. ¹⁶⁶ Nå kan en selvsagt spørre seg hvorvidt det er mulig å bevare to kulturer uten å måtte inngå kompromisser og slippe taket på enkelte elementer. Det virker likevel som om Blegen ikke ser denne kombinasjonen som problematisk, men at det var en forståelse som var i overenstemmelse med empirien. Samtidig

¹⁶³ Ibid. s. vii-viii

¹⁶⁴ Se s. 12-13.

¹⁶⁵ Blegen (1940), s. 217-219.

¹⁶⁶ Yinger (1994), s. 72-75.

understreker han at den norskamerikanske kulturen skilte seg fra det amerikanske og det norske. Konseptuelt kan det være verdt å drøfte det additive med henvisning til Blegen. For Blegen viste at en kunne legge til en amerikansk kultur til den norske og omvendt. Samtidig sa han at resultatet var en etnisitet som verken var norsk eller amerikansk, men med sterk tilknytning til de to kulturene. Blegens omtale er rimelig sofistisert. Den fremmer en additiv akkulturering, samtidig som den tar høyde for at et individ som kombinerer to kulturer ikke kan reduseres til bare én kulturell tilhørighet. På den måten stadfester han det amerikanske, samtidig som han bekrefter den norske kulturen, i den norskamerikanske etnisiteten.

Det var ikke bare innenfor det kulturelle at Blegen hevdet at norskamerikanere takket ja til både det amerikanske og det norske. Dersom en ser nærmere på strukturell assimilering, eller integrering, så er omtalen om den amerikanske skolen interessant. Han viste til kontroversen knyttet til den amerikanske offentlige skolen, og frykten for at norske migranters etterkommere ville måtte gi slipp på det norske språket, til fordel for det engelske. Blegen mente at denne kontroversen ikke var tilstede blant den norskamerikanske befolkningen i perioden 1825-1860.¹⁶⁷ Derimot hevdet han at de norske migrantene tok takknemlig imot tilbudet om undervisning for barna ved offentlige skoler og at forslag om privatskoler ble forstått som uttrykk for fanatisme. Det var ifølge Blegen først senere at denne kontroversen oppstod som en følge av det norsk-lutherske presteskapets tilstedeværelse og deres insistering på en konservativ luthersk teologi med innslag av norsk nasjonalisme.¹⁶⁸ Presteskapets tilstedeværelse skapte et rom der likesinnede kunne møtes, og dermed bidro til at den etniske gruppen kunne knyttes tettere sammen. Likevel fortsatte de norske migrantene å sende barna på offentlige skoler, i tillegg til å sende dem til undervisning i tilknytning til kirken for å supplere religionsundervisningen. Dermed virker Blegen å uttrykke at migrantene både bevarte det norske, men likefullt var en del av det amerikanske samfunnet.

Variabelen der Blegen ikke virket å se en særdeles tilegning av ulike etnisiteter var *amalgamasjon* eller *biologisk assimilering*, noe som innebar at norskamerikanere fant seg en partner innenfor den samme etniske gruppen. De norske immigrantene skal ha ansett det å gifte seg utenfor den norske gruppen som et tegn på manglende visdom og moral. Blegen hevdet at det likevel forekom ekteskap på tvers av etnisiteter og at det over tid var en økende

¹⁶⁷ Blegen (1940), s. 242.

¹⁶⁸ Ibid. s. 242-244.

tendens. Likevel skal holdningen ha vært tvilende over lengre tid, særlig i tilfeller der det var snakk om ekteskap mellom protestanter og katolikker.¹⁶⁹

En av utfordringene med å identifisere Blegens assimileringforståelse, er hans begrensede tidsperiode. Den kan gi inntrykk av at den dynamiske assimileringforståelsen bare var gjeldende undersøkelsens periodisering. Det er slik Odd S. Lovoll virker å forstå Blegens overgangsbegrep, der han hevdet at Blegens fremstilling uttrykte en naturlig assimileringprosess.¹⁷⁰ Det er klart at fortellingen fremmet en rask tilegning og tilpasning for norske immigranter i det amerikanske samfunnet. Men dersom en tar hans påstand om *'kontinuerlig prosess'* og fremstillingen av bevaringen av norsk kultur, struktur, ekteskapsinngåelse og identifisering på alvor, er det nærmest umulig å påstå en forståelse av naturlig assimilering. Han presenterte heller et syn som både belyste tilegningen av amerikansk skikk og kultur, og en bevaring av det norske. En prosess der en søkte å kombinere flere kulturer i stedet for å bytte ut en for en annen, i tråd med senere påstander om *'komplementær identitet'*.¹⁷¹ Likevel brukte Blegen tid på å stadfeste det amerikanske blant norskamerikanere. Det må ikke bety at Blegen ikke var bevisst på at norske immigranter kunne vise motvilje eller vanskeligheter med å tilegne seg amerikansk skikk, kultur og tradisjoner. Han pekte blant annet på motviljen til å inngå ekteskap på tvers av etnisk tilhørighet, noe som senere er blitt bekreftet i en rekke studier.¹⁷² Blegens vektlegging av det amerikanske kan delvis forklares ved den foregående historieskrivingens utelukkende positive omtale av det norske. Det skapte et behov for å fremme et mer nyansert og positivt forhold til det amerikanske, men han var ikke noe mindre opptatt av bevaringen av det norske.

3.2.2 Ingrid Semmingsen – profesjonalisering av norsk utvandringshistorie

Den store innvandringen til USA ble naturligvis viet mye oppmerksomhet i et samfunn der ulike etnisiteter tilførte nye impulser og utfordringer. Samtidig fikk den samme migrasjonsbevegelsen også konsekvenser i landene som migrantene reiste fra. I Norge ble utvandringen et sentralt tema blant innbyggerne gjennom brevutveksling og eksponering i aviser. Også i Norge var det en rekke journalister og amatørhistorikere som drev

¹⁶⁹ Ibid. s.221.

¹⁷⁰ Lovoll (2001), s. 33.

¹⁷¹ Joranger (2010), s. 228.

¹⁷² Jeppesen (2017) Fra Skandinaviske Immigranter til Amerikaner - Teori og Empiri om assimilering i det amerikanske samfund, s.23.

historieskrivingen i den tidlige perioden. Blant annet forfattet Thorolv Klaveness boka *‘Blandt Udvandrede Nordmænd’* som søkte å gjengi norske utvandreres opplevelser i Amerika. Boka fremmet en forståelse av en felles norsk enhet på tvers av Atlanterhavet. Eller slik han selv uttrykte det; «*Maate saa min bog bli, hvad den ønsker at være: det første svage tegn paa, at nordmænd holder paa at finde hverandre*». ¹⁷³ Nå skilte Klaveness seg fra den filiopietistiske historieskrivingen i Amerika, ved å skrive for et publikum i Norge. Likevel henviste han til vikingene og det norske folks særlige moralske forrang. Enda viktigere var hans insistering på en bevaring av det norske blant norske immigranter i Amerika, noe han hevdet var et felles ansvar for alle nordmenn. ¹⁷⁴ Dermed skilte ikke fremstillingen seg nevneverdig fra historieskrivingen blant norskamerikanere i den førprofesjonaliserte historieskrivingen, men den adresserte et annet publikum. Utvandringen fikk også en sentral plass i det offentlige og i norsk politikk. Blant annet pekte fremtredende personligheter, som forfatter Arne Garborg og historiker Halvdan Koht, på problematikker knyttet til en masseutvandring som den norske stat opplevde omkring 1880- og på starten av 1900-tallet. ¹⁷⁵ Emnet forble likevel nærmest uberørt av norske historikere frem til Ingrid Semmingsen mottok forespørsel om å skrive om norskamerikansk migrasjon fra et norsk perspektiv. ¹⁷⁶

Ingrid Gaustad Semmingsen var født i Stange i 1910 og utdannet historiker fra Universitetet i Oslo. Etter forespørsel fra Nordmanns-Forbundet ¹⁷⁷, utgav hun flere artikler og bøker omkring norskamerikansk migrasjonshistorie. Gjennom hennes to bind av *‘Veien mot Vest’* er hun blitt regnet som pioneren innen norsk utvandringshistorie. For arbeidet med de to bindene mottok hun sin doktorgrad i 1951. Videre ble hun også den første kvinnelige historieprofessor i Norge i 1963, ved Universitetet i Oslo.

I relasjon til dette kapittelet er hennes to bind *‘Veien mot Vest’* av særlig interesse. I tråd med arbeidets bestilling, var hun først og fremst opptatt av å fremme bakgrunnen for hvordan og hvorfor nordmenn valgte å emigrere. Likevel evnet hun å inkludere elementer fra migrantenes nye liv i Amerika. Bosetningsmønstre og hvilke yrker som norske migranter ervervet i Amerika, ble særlig fremmet. Semmingsen viste blant annet til at de fleste norskamerikanere etablerte seg de i samme rurale områdene, at de kunne utgjøre majoriteten i enkelte småbyer

¹⁷³ Klaveness (1904) *Blandt Udvandrede Nordmænd*, s. vi

¹⁷⁴ *Ibid.* s. 32-34.

¹⁷⁵ Garborg (1894): *Amerika og utvandringi* & Koht (1904) *Utvandringen fra Norge*.

¹⁷⁶ Langholm (2001): *Ingrid Semmingsen, Pioneer Scholar*, s. 2

¹⁷⁷ En organisasjon opprettet for å holde kontakten med nordmenn utenfor Norge, bygge enhet blant nordmenn og utveksle informasjon og nyheter på tvers av statsgrenser.

og at de kunne finnes over hele yrkesspekteret.¹⁷⁸ Videre løftet hun frem et syn som minner noe om Blegens, ved at hun peker mot en naturlig påvirkning av den konteksten en befant seg i. Ikke bare ble migrantene opptatt av amerikansk politikk, endret kosthold og tilegnet seg amerikansk skikk og bruk, men også religiøse impulser påvirket dem.¹⁷⁹

Samtidig hevdet hun en generell velvilje til '*det norske*' blant norskamerikanere, og Semmingsen forstod det som «[...] *fordelaktig, en kan gjerne si nødvendig, for de norske utvandrerne å holde sammen i Amerika*». ¹⁸⁰ Videre argumenterte hun for at samholdet gjorde det lettere å tilpasse seg de nye omgivelsene. Fremstillingen var preget av bestillingens ønske om et norsk perspektiv på migrasjonen. En konsekvens var at begreper som '*norske utvandrere*' og '*nordmenn*' dominerte i omtalen av de norskamerikanske migrantene. Etter hvert brukte hun begrepet *norskamerikanere*, men det virker ikke å foreligge en tydelig distinksjon mellom begrepene. En annen konsekvens var at hun omtalte forholdet mellom nordmenn og utvandrere, og deres samfølelse, som svært gledelig med henvisning til Nordmanns-Forbundets arbeid.¹⁸¹ Det er ingen tvil om at Semmingsens arbeid var av stor betydning, holdt et høyt faglig nivå og at det var avgjørende for forskningsfeltets utvikling. Samtidig var det en metodisk nasjonalisme tilstede i verket. Dersom vi sammenligner fremstillingen med Blegens, var forholdet mellom det norske og det amerikanske blant norskamerikanere som en digresjon å regne hos Semmingsen. Likevel berørte hun den nye konteksten til norskamerikanske migranter og hvordan norskspråklig presse, religionsskoler og kirken var med å skape rom for en etnisk samhörighet. Dessverre utelot hun dette i sin undersøkelse, ettersom Blegen og andre hadde gjennomført en undersøkelse av emnet.¹⁸² Semmingsens arbeid var likevel viktig i belysningen av den norske utvandringen og skapte en økt interesse for fenomenet blant historikere i Norge. Hennes arbeid har også stor betydning på andre områder, men diskusjonen omkring etnisitets- og assimileringforståelser uteblir i hennes tidlige publikasjoner.

¹⁷⁸ Semmingsen (1950): *Veien mot Vest* (2): *Utvandringen fra Norge 1965-1915*, s. 244.

¹⁷⁹ Semmingsen (1941): *Veien mot Vest - Utvandringen fra Norge til Amerika 1825-1865*, s. 324.

¹⁸⁰ *Ibid.* s. 321.

¹⁸¹ Semmingsen (1950), s. 490-491

¹⁸² Semmingsen (1950), s. 12.

3.3 Oppsummering og Konklusjon

I dette kapitlet har endringen av historieskrivingen vært i sentrum. Den tidlige historieskrivingen var opptatt av å etablere myter og fortellinger som kunne vise en kontinuerlig tilstedeværelse av nordmenn i Amerika. Videre brukte en kontinuitetsmyter for å vise til den norske migrantgruppens særstilling i det amerikanske samfunnet. Dette innebar en utelukkende positiv innstilling til bevaringen av norske særegenheter. Ettersom det var opprinnelige norske attributter som angloamerikanerne ønsket å assimilere immigrantene i, kunne norske migranter uproblematisk fortsette å bevare det norske. Til grunn for historieskrivingen lå et ønske om å bli anerkjent som en verdig del av det amerikanske samfunnet, noe som trumfet det historiefaglige i fremstillingene. Denne historieskrivingen hadde et uavklart forhold til etnisitet- og assimileringforståelse. Den fremmet en nokså ukritisk etnisitetsforståelse, der noen etnisiteter var dynamiske og andre var statiske. De dynamiske kunne la seg påvirke av de statiske, slik vikingene hadde påvirket engelskmennene. Dette ble ikke problematisert noe videre, men er likefullt en tilstedeværende antagelse i denne tradisjonens fremstillinger.

Ved opprettelse av NAHA begynte en å stille andre krav til etterprøvnbarhet og kildekritikk. Theodore C. Blegen satte standarden for arbeidet, og var opptatt av forholdet mellom det amerikanske og det norske. Han insisterte på at norskamerikanerne ikke byttet ut en tradisjon mot en annen, men at en kombinerte norske og amerikanske elementer. Dette innebar en additiv forståelse. Blegen pekte på overgangen som migrantene møtte i det amerikanske samfunnet, men så den ikke som en prosess med et endelig stoppested. Han forstod det amerikanske samfunnet som en kontinuerlig prosess, noe åpnet for en utvidet og dynamisk etnisitet- og assimileringforståelse. Hans fremstilling av etnisitet beskjeftiget seg dessuten med kulturelle, sosiale, strukturelle, religiøse og biologiske aspekter ved en norskamerikansk etnisitet.

Også i Norge fantes utviklingen fra en historieskriving dominert av amatører, til en profesjonalisering av fagfeltet. Men selv om Semmingsens tidlige verk fremdeles regnes å ha stor betydning for den senere historieskrivingen, evnet hun i liten grad å diskutere forståelsen av etnisitet eller assimilering.

4 Sosialhistorie og etniske grupper

Ved profesjonaliseringen av norskamerikansk migrasjonshistoriografi begynte flere historikere å studere migrasjonshistorien med perspektiver som var delvis nye innenfor historieforskningen. Inspirert av særlig Fredrick J. Turner, fremmet historikere et gressrotsperspektiv i historieforskningen, gjerne innenfor den etniske gruppen de selv tilhørte. Dette har i ettertiden blitt omtalt som Turnerskolen, ettersom historikerne som fremmet dette perspektivet hadde tilfelles at de hadde vært Turners studenter. Dette innebar et særlig fokus på sosiale aspekter, men også kulturelle aspekter ved immigrasjonen i Amerika.

Samtidig som Turnerskolen, begynte en gruppe sosiologer å utforske ulike immigrantgrupper i byer. Påvirket av en moderniseringsteori, så de byen som det beste observatoriet for hvordan etniske grupper ble innlemmet i det nye samfunnet de slo seg ned i. De første sosiologene som nedla et slikt perspektiv hadde tilknytning til institusjoner i Chicago, og i ettertid har de derfor blitt omtalt som Chicagoskolen.

Disse to skolene påvirket fremveksten av migrasjonshistorie som en del av den nye sosialhistorien fra 1960-tallet. I dette kapitlet skal jeg presentere disse to skolene med særlig fokus på etnisitet- og assimileringforståelse. Deretter vil jeg presentere noen verk fra den norskamerikanske migrasjonshistoriografien som var inspirert av disse skolene, før jeg retter fokuset mot den videre utviklingen av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Ved å knytte enkeltverker opp mot de ulike skolene vil variasjonene komme til syne. For hvordan skiller de seg egentlig fra hverandre? Hvordan forstod de assimileringprosessen og hadde de ulike forståelse av etnisitet? Betød denne fremveksten av to skoler en fragmentering innen norskamerikansk migrasjonshistoriografi eller søkte en å kombinere de to skolenes perspektiver, funn og metoder?

4.1 Profesjonalisering gjennom sosialhistorie

I det forrige kapitlet ble overgangen til den profesjonaliserte historieskrivingen presentert som en sentral utvikling innenfor norskamerikansk migrasjonshistoriografi. Selv om en ikke skal overdrive bruddet i historieskrivingen er det klart at profesjonaliseringen førte til en fortelling som skilte seg fra tidligere kontinuitetsfortellinger og tilhørighetsmyter. Fremstillingen endret seg ikke bare grunnet strengere metodologiske- og kildekritiske krav. Den endret seg også med inspirasjon fra to sentrale skoler.

I Jon Gjerdes artikkel *'New Growth on Old Vines: The State of the Field'* presenterte han to sentrale inspirasjonskilder.¹⁸³ Den ene var den fremtredende *'Chicago School of Sociology'* og den andre var det som omtales som *'Turnerskolen'*.

Chicagoskolen som voks frem på 1920-tallet og er gjort rede for i kapittel 2.¹⁸⁴ Den andre skolen som Gjerde peker på var *'Turnerskolen'* eller *'Ethnic Turnerians'*. Den omfattet noen unge historikere som var studenter av Frederick J. Turner, som blant annet formulerte *'Frontiertesen'*.¹⁸⁵ Blant disse studentene var Theodore C. Blegen, Marcus Lee Hansen, Carl Wittke og George M. Stephenson, som alle hadde vokst opp i en familie med immigrasjonsbakgrunn.¹⁸⁶ Selv om de ulike forfatterne hadde ulike tilnærminger og individuelle forskjeller, var det tre kjennetegn ved skolen. For det første, ønsket de å bedrive *'gressrot-historie'*.¹⁸⁷ Dernest søkte en å knytte immigrasjonshistorien inn i et større amerikansk perspektiv, med henvisning til Turners påstand om at en ikke vil kunne forstå det amerikanske samfunnet uten en forståelse for dets migrasjonshistorie.¹⁸⁸ Det siste kjennetegnet var at de var de første historikerne til å utforske sin egen etniske grupper.¹⁸⁹ Der Chicagoskolen hovedsakelig befattet seg med byer i deres undersøkelser, fokuserte Turnerskolen gjerne på frontieren. Videre var de særlig opptatt av europeisk migrasjon til Amerika på 1800-tallet og forsøkte å følge migrantenes reise fra en kontekst til en annen. Joranger har senere pekt på hvordan enkelte historikere demonstrerte en interesse i enkeltindividens migrasjonsopplevelse, fremfor å fokusere på grupper.¹⁹⁰

I en annen artikkel tilføyer Rudolph J. Vecoli en tredje skole som hadde stor betydning for forskningsfeltet.¹⁹¹ Vecoli omtaler skolen som kulturanthropologi og viser til Caroline F. Ware som den sentrale bidragsyteren fra 1930-tallet. Det var ikke tilfeldig at Gjerde ikke inkluderte denne skolen ettersom den fikk begrenset innflytelse i den amerikanske migrasjonshistoriografien frem til 1990-tallet. Kulturelle aspekter kom gjerne i skyggen av sosiale aspekter, særlig innen den norskamerikanske migrasjonshistoriografien.

¹⁸³ Gjerde (1999): *New Growth on Old Vines: The State of the Field: The Social History of Immigration to Ethnicity in the United States*.

¹⁸⁴ Kapittel 2.1.3.

¹⁸⁵ Gjerde (1999), s. 41.

¹⁸⁶ Gjerde (1999), s. 45 & Joranger (2007), s. 28.

¹⁸⁷ Joranger (2007), *The Migration of Traditions?* s. 28.

¹⁸⁸ Blegen (1955) *Land of Their Choice - The Immigrants Write Home*, s. vii – ix.

¹⁸⁹ En påstand som avhenger hvordan en definerer 'historiker'.

¹⁹⁰ Joranger (2007), s. 28-29.

¹⁹¹ Vecoli (1999) "Comment: We Study the Present to Understand the Past.", s. 116-117.

De to sosiale skolene fikk derimot stor betydning for den senere sosialhistorien fra midten av 1960-tallet. Umiddelbart er det interessant å se nærmere på hvordan disse inspirasjonskildene kom til uttrykk i norskamerikansk migrasjonshistoriografi. I tråd med problemstillingen skal dette kapittelet se nærmere på hvilken assimileringforståelse som fremkommer i ulike verk. Ettersom den norskamerikanske migrasjonshistorieskrivingen hovedsakelig var skrevet av personer i tilknytning til NAHA, er det naturlig at mange av disse var inspirert av Turnerskolen og Blegen. Likevel var det publikasjoner som assosierte seg med Chicagoskolen. Et godt eksempel er Christen Tonnes Jonassens avhandling *'The Norwegian in Bay Ridge: A Sociological Study of an Ethnic Group'*.¹⁹²

4.2 Norskamerikansk migrasjonshistoriografi og Chicagoskolen

Christen T. Jonassen var født i Norge, men migrerte etter hvert til Amerika. Han fullførte en bachelor i engelsk ved Brooklyn College i 1937, før han avla sin mastergrad i sosiologi ved New York University i 1941. Etter mastergraden tjenestegjorde han i andre verdenskrig, men leverte sin doktoravhandling ved New York University i 1947. Samme året sluttet han seg til Ohio State University, der han også ble professor i 1960. I tillegg holdt han forskningsstillinger ved andre institusjoner, blant annet ved Institutt for samfunnsforskning i Oslo. Hans spesialfelt var urban sosiologi og samfunnsanalyse, og han var kjent for sitt metodearbeid omkring å *'måle'* kommunitet. Etter mange år med undervisning og forskning, pensjonerte Jonassen seg i 1980, men han fortsatte likevel å forske.¹⁹³ I den norskamerikanske migrasjonshistoriografien er Jonassen ikke blitt tildelt noen sentral rolle til tross for at han var krontekstet for anvendelse av Chicagoskolens metode på norskamerikanske migrasjonshistorie.¹⁹⁴

Doktoravhandlingen til Jonassen var en studie av den kulturelle arven blant nordmenn i Brooklyn, der han så nærmere på assimileringprosesser, kulturkonflikter og forsoningen mellom norsk og amerikansk kultur.¹⁹⁵ Jonassen anvendte folketellingen fra 1940 for å stadfeste antall, omfang og det rurale bosetningsmønstre blant nordmenn¹⁹⁶ i Amerika, men

¹⁹² Jonassen (1947) *The Norwegian in Bay Ridge: A Sociological Study of an Ethnic Group*

¹⁹³ Jonassen (1983): *Value systems and personality in a Western civilization : Norwegians in Europe and America*

¹⁹⁴ Ohio State University (1998) *Resolution in Memoriam*

¹⁹⁵ Jonassen (1947), s. ii.

¹⁹⁶ Jonassen bruker begrepet 'Norwegians' som inkluderer både norskfødte og barn med en eller flere norskfødte foreldre i Amerika.

med en påstand om økt tilflytning til byene. Ettersom byen med det største antallet nordmenn i 1940 var New York, der bodde 54 530 norskfødte og norskættede, valgte han seg ut et område i New York som case. Jonassen plasserte seg selv i forhold til Theodore C. Blegen og pekte på nødvendigheten av å gjennomføre en sosiologisk undersøkelse med vektlegging av kvantitativ metode. På den måten ville han undersøke hvorvidt det var noe hold i fremstillinger av nordmenn i Amerika, særlig i forhold til påstander om at ingen blant de fremmedspråklige immigrantgruppene hadde inkorporert '*det amerikanske*' like effektivt som nordmennene.¹⁹⁷ I tillegg ønsket han å se nærmere på hvilke faktorer som var avgjørende for en vellykket assimileringssprosess. Jonassen viste gjennomgående til flere av Chicagoskolens representanter, men spesielt til Robert E. Park.

Jonassen presenterte tydelige definisjoner. Han forstod blant annet *nordmenn som nordmenn født i Norge og individer med en eller to foreldre født i Norge*.¹⁹⁸ En definisjon som i sin formulering er sirkulær, men som viste til en etablert praksis der en omtaler individer med en eller flere foreldre med fødested i Norge, som nordmenn.¹⁹⁹ Videre henviste han til Ole E. Rølvaags uttalelser om at Midtvesten inneholdt to ulike Amerika, det ene var skjult og det andre lå synlig på overflaten. Det skjulte var representert av innvandreres erindring, tradisjoner, språk og kulturelle kompleksiteter. Det synlige var institusjoner og angloamerikansk skikk og bruk. Dette var et sentralt element i Jonassens diskusjon om forholdet mellom det amerikanske og det norske blant nordmenn i Amerika, noe han relaterte til hvordan norske immigranter forsøkte å løse de dypere psykologiske utfordringene knyttet til det Park kaller '*the marginal man*', der to kulturer møtes i et individ.²⁰⁰ Dette kan forstås som et forsøk på å skille mellom det kulturelle og psykologiske, fra det sosiale.

I denne sammenhengen er Jonassens omtale av assimilering av størst relevans. Som utgangspunkt for undersøkelsen av assimilering, viste Jonassen til Parks definisjon av '*arv*' som holdninger og verdier som immigrantgrupper førte med seg til Amerika. Videre presenterte han en definisjon av assimilering som «...*the process of interaction through which two groups having unlike heritages and value systems succeed in establishing a common culture*».²⁰¹ Det er verdt å merke seg at Jonassen snevret Parks definisjon til å bare gjelde mellom to grupper. Han hevdet videre at ved en fullført assimilering ville individene fra de to

¹⁹⁷ Ibid. s. iii.

¹⁹⁸ Ibid. viii

¹⁹⁹ Se f.eks. Karlsen (2015), s. 24-26.

²⁰⁰ Se Park (1928): *Human Migration and the Marginal Man*.

²⁰¹ Jonassen (1947), s. 584.

foregående gruppene reagere eller samhandle unisont i de fleste tilfeller. Her er det viktig å legge merke til at Jonassen forutsetter at det en skal innlemmes eller assimileres i, var bestemt av den dominerende gruppen. I dette tilfellet den angloamerikanske.²⁰² Helt konkret hevdet han at prosessen ville innebære at nordmenn i Amerika måtte endre sine verdier og holdninger for å passe inn i det amerikanske samfunnet. Eller som han selv skriver; «[...] *he must change his basic personality*».²⁰³ Dette innebar en omfattende assimileringforståelse som kan fremstå *substitutiv*, men Jonassen presenterte dette som assimileringprosessen sine ideelle mål. Å forvente en slik grad av assimilering var urealistisk, ifølge ham. Samtidig hevdet han at norske immigranter i Amerika demonstrerte at en kunne oppnå en tilfredsstillende grad av assimilering. Til grunn for påstanden lå en henvisning til foregående forskning der nordmenn ble regnet som nærliggende den angloamerikanske kultur og rase, og en undersøkelse som viste at nordmenn var en ønsket immigrantgruppe blant amerikanere.²⁰⁴ Jonassen valgte å demonstrere dette ved å se nærmere på variablene amalgamasjon, statsborgerskap, anvendt språk og hvorvidt nordmenn var villig til å substituere egen kultur med den amerikanske.

4.2.1 Jonassens fire assimileringvariabler

Jonassen fremmet at å erverve seg et nytt statsborgerskap innebar en aksept av det nye landet og dets kultur, samtidig som en brøt formelle bånd med sitt opprinnelsesland. Dermed kunne en måle villigheten til å substituere sin tilhørighet fra en stat til en annen. Jonassen brukte folketellingen fra 1940 som viste at 75,2% av norskfødte hadde ervervet seg amerikansk statsborgerskap. Bare svensk- og danskfødte hadde en større prosentandel blant immigrantgruppene.²⁰⁵

Videre reflekterte Jonassen omkring to viktige elementer ved amalgamasjon. For det første viste han til biologiske konsekvenser ved å føre sammen 'raser' eller etnisiteter. Samtidig hadde den sosiale implikasjoner ved at ulike kulturer og arv møttes i den mest sosialt intime form. Jonassen hevdet at ved å se på inngåtte ekteskap på tvers av etnisiteter, ville en kunne si noe om i hvilken grad en hadde akseptert andre etniske grupper. Dersom flere individer innenfor en etnisk gruppe inngikk ekteskap med individer fra en annen etnisk gruppe, ville det gjenspeile en aksept mellom disse gruppene. Videre pekte Jonassen på at amalgamasjon ville

²⁰² Ibid. s. 585

²⁰³ Ibid. s.584.

²⁰⁴ Ibid. s.586-589.

²⁰⁵ Jonassen (1947), s. 590.

skape en redusert solidaritet til én etnisk gruppe. En etniskgruppe med stor andel individer med partnere av en annen etnisk tilhørighet, ville være mindre homogene og dermed utvise mindre grad av samhandling enn grupper med lav andel amalgamasjon.²⁰⁶

Jonassen presenterte resultatet fra en undersøkelse med navn '*Intermarriage in New York City 1908-1912*'.²⁰⁷ Den tok for seg første-, andre- og tredjegerasjons innvandrere sitt ekteskapsmønster og sammenlignet funnene. Funnene viste at 39.14% av norsk førstegenerasjons immigranter fant seg en partner utenfor sin egen etniske gruppe i New York. Blant andregenerasjon var andelen på hele 85,24%, bare forbigått av immigranter med tilknytning til England eller Holland. Dette tolket han som en indikator på at norskamerikanerne var godt innlemmet i det amerikanske samfunnet. Jonassen viste videre at 29% av ekteskapene var inngått med personer tilhørende den angloamerikanske gruppen. Han tolket dette som at nordmenn både ble akseptert av og ønsket å være en del av det amerikanske samfunnet. I forlengelsen hevdet han at dette indikerte at nordmenn ikke hadde en sterk solidaritet til en norskamerikansk gruppe.²⁰⁸ Her er det likevel verdt å merke seg noen problemer med hans manglende redegjørelse for undersøkelsen. Et umiddelbart problem er at han fremmet et utvalg uten å gjøre rede for det eller å diskutere metodene bak funnene. Blant annet presenterte han ikke antall enheter eller hvor stor andel av den norske immigrantgruppen som var ugift i samme periode.

Med henvisning til språk hevdet Jonassen at å anvende det engelske språket var ansett som et sikkert tegn på amerikanisering.²⁰⁹ Han brukte folketellingen av 1940 til å finne antall norskfødte og norskfødte som hadde engelsk som morsmål. Morsmål ble forstått som språket som ble brukt i hjemmet til et individ i dets tidligste barndom, uten at '*tidligste barndom*' defineres.²¹⁰ Jonassen viste at 26 369, av den totale norske befolkningen på 68 829 i New York State, oppgav engelsk som deres morsmål. Det innebar at 38% av nordmennene i staten var oppvokst med engelsk som det anvendte språket i deres hjem. Videre sammenlignet han dette med andre stater, som Minnesota og Nord Dakota. Sammenligningen illustrerte hvordan norsk i større grad ble opprettholdt i stater med et stort antall norske immigranter.²¹¹ Han sammenlignet bevaringen av morsmålet blant immigrantgrupper i New York City og fant

²⁰⁶ Ibid. s. 591.

²⁰⁷ Ibid. s. 592-593.

²⁰⁸ Jonassen (1947), s. 595

²⁰⁹ Ibid.

²¹⁰ Ibid.

²¹¹ Ibid. s.595-597.

at nordmenn i større grad ervervet engelsk som morsmål enn andre grupper. Bare Hollandske immigranter hadde en større andel individer som oppgav engelsk som morsmål.²¹² Dette illustrerte ikke bare at nordmenn var nært språklig assimilerte. Han påstod også at norske immigranter som ikke brukte det engelske språket som morsmål, var så påvirket av det engelske at språket var verken norsk eller engelsk. «*Out of this mixture a new bastard language, whose progenitor is hard to establish, is born. In Viking Village it has become known as "Eight Avenue English" ».*²¹³ Dette førte videre til en usikkerhet som fikk utslag i det dypere mentale livet til nordmennene, ifølge Jonassen.

Denne usikkerheten ledet til en undersøkelse av de psykologiske utfordringene som oppstod hos det som Park omtalte som '*the marginal man*'. De foregående elementene ble regnet som noe en kunne måle og som var synlig. Dersom en var tilstrekkelig assimilert i de foregående variablene ville immigrantene ikke kunne skille seg ut i forhold til en hvilken som helst amerikaner, ifølge Jonassen. Samtidig hevdet Jonassen at det blant immigranter og deres etterkommere, alltid ville kunne eksistere en opplevelse av å ikke tilhøre. For å styrke påstanden henviste han til brev som omtalte assimileringen, men som uttrykte en opplevelse av å tilhøre noe annet.²¹⁴ Det fantes flere tilfeller der norskamerikanere valgte å reise tilbake til Norge, for så å kjenne at de ikke lenger hørte hjemme i Norge og savnet Amerika. For Jonassen innebar det en endring på et dypt psykologisk plan. Han hevdet at remigranter raskt begynte å savne den anonyme og frie tilværelsen i Amerika.²¹⁵ Jonassen forstod denne lengselen som et uttrykk for at verdier og personlighet lot seg påvirke av det amerikanske samfunnet, samtidig som de bar på en annen kultur. Det førte til at norskamerikanerne var blitt noe som skilte seg fra både nordmenn og amerikanere. Jonassen omtalte norskamerikanere som en '*kulturell hybrid*'.²¹⁶

Jonassens avhandling demonstrerer ikke bare hans inspirasjon fra Chicagoskolen, men den er også et godt eksempel på at de som lot seg inspirere av denne skolen kunne supplere nye perspektiver. I Jonassens tilfelle tilføres en sammenligning av funn fra ulike stater og ikke bare fokus på det urbane, selv om det var hans hovedfokus. Undersøkelsen fremskaffet viktig informasjon om norskamerikanere i Bay Ridge Area i New York over en begrenset periode, men hadde liten verdi utover det. Eksempelvis er det svært tvilsomt at en kan anvende

²¹² Ibid. s.598.

²¹³ Ibid. s. 601.

²¹⁴ Ibid. s. 605 -612.

²¹⁵ Ibid. s. 615

²¹⁶ Ibid.

norskamerikanere i en liten bydel i New York City som representanter for den etniske gruppen som helhet. Særlig med tanke på at norske immigranter gjerne slo seg ned i rurale strøk eller mindre byer. At han forholdt seg til tidsperioden omkring 1940, gjør det også vanskelig å si noe om utviklingen for norskamerikanere. Jonassen virker å ha vært klar over denne begrensingen, men fokuset for undersøkelsen tillot ikke en sammenligning over tid.

En skal også være forsiktig med å bruke Jonassen som en skyteskive for kritikk mot Chicagoskolen. Som nevnt tidligere, var Jonassen tidvis upresis og delvis ukritisk i sin fremstilling. Mange av problemene er knyttet til at han ikke redegjorde for bruken av modeller, påstander og statistiske fremstillinger.

Likevel var han blant de første i norskamerikansk migrasjonshistoriografi som presenterte assimileringsteoretiske formuleringer. Han forstod det som immigrantgruppens oppgave å tilpasse sine medbrakte tradisjoner og kultur, til den angloamerikanske majoriteten. Gjennom interaksjon mellom disse to gruppene skulle denne tilpasningen føre til et fellesskap.²¹⁷ Det som er interessant er at mange av de innstendige påstandene som den filio-pietiske historieskrivingen fremmet, fremdeles synes å bli opprettholdt. Særlig insisteringen på at nordmenn hadde store likheter og fellestrekk med angloamerikanerne. Men der tidlig historieskriving hevdet at nordmenn ikke trengte å tilpasse seg grunnet allerede eksisterende likheter, insisterte Jonassen på en tilpasning blant norske immigranter og en tilegnelse av det angloamerikanske. Han evnet også å se nærmere på en rekke variabler der en kunne observere denne tilpasningen. Selv om det ikke kan generaliseres, er det klart at funnene til Jonassen fremmet noen viktige nyanser som har en plass i norskamerikansk migrasjonshistoriografi. Avhandlingen hans var et viktig skritt mot et eksplisitt forhold til assimileringsteori i norskamerikansk migrasjonshistoriografi. Hans forståelse er interessant fordi han lar den angloamerikanske gruppen være premissleverandør for det som immigrantene skal innlemmes i. Samtidig erkjenner han at det ideelle målet for assimileringprosessen ikke virket å kunne oppnås. I stedet fremmet han en norskamerikansk etnisitet som utviste en sterk tilhørighet til både det amerikanske og det norske. Men han presiserte at det kunne oppleves problematisk for individer. Et annet viktig perspektiv var at han fokuserte på de sosiale aspektene ved norskamerikanere og var opptatt av den etniske gruppen, fremfor en etnisitet.

²¹⁷ Ibid. s. 584.

Den økende bruken av kvantitative data var et trekk som etter hvert skulle få mer plass i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Det fremstilte skillet mellom det sosiale og det kulturelle, skulle senere bli emne for dialog innen forskningsfeltet. Selv om Jonassen ikke er tildelt en sentral posisjon i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, tilførte han viktige perspektiver og refleksjoner.

4.3 Norskamerikansk migrasjonshistoriografi og Turnerskolen

Turnerskolen var utgangspunktet for både etableringen og profesjonaliseringen av norskamerikansk migrasjonshistorieskriving, der Theodore C. Blegen var den mest sentrale skikkelsen.²¹⁸ Et av hans sentrale verk som representerer Turnerskolens, var hans samling av amerikabrev²¹⁹ som ble utgitt i boka *'Land of Their Choice'* i 1955.²²⁰ Samlingen var inspirert av blant annet Georg M. Stephenson som samlet inn brev blant svenskamerikanere, og som også var elev av Turner. Brevene skulle fremme gressrotens historie.

I følge Blegen var gressrothistorie en gjemt og glemt del av historien som hadde blitt neglisjert. Noe av årsaken var at en hadde studert immigrasjon utelukkende som et problem, uten å se verdien i det sosiale, kulturelle og økonomiske ved individenes hverdag og deres virkninger på det amerikanske samfunnet. Dette skyldtes at en ikke hadde stilt de riktige spørsmålene. Samtidig rettet Blegen en skarp kritikk mot dem som forsøkte å bruke profilerte personligheter innen en immigrantgruppe eller filiopietistiske fremstillinger, for å gjøre rede for immigrantenes historie og påvirkning på samfunnet. Han hevdet at selv om slike fremstillinger kunne være fascinerende, så var de i beste fall overfladiske manifestasjoner. Dersom en virkelig skulle forstå Amerika, måtte en se nærmere på det grunnleggende i det amerikanske samfunnet. En innsikt en kunne få ved å undersøke folkekultur og gressrots historie.²²¹ Her hadde amerikabrevene en sentral rolle. Blegen argumenterte for at disse kildene kunne binde sammen perspektiver fra Amerika og fra immigrantenes opprinnelsesland. Slik fremmet han behovet for en transnasjonal fortelling, uten at det fikk

²¹⁸ For mer informasjon om Theodore C. Blegen, se kapittel 3.

²¹⁹ Brev sendt fra immigranter til familie, slekt eller venner i hjemlandet. Ofte også publisert i lokale, regionale eller nasjonale aviser.

²²⁰ Blegen (1955)

²²¹ Ibid. s. viii – ix

umiddelbare konsekvenser for norskamerikansk migrasjonshistorieskriving.²²² Samtidig la han grunnlaget for den ikke-kvantitative sosialhistorien.

Et vesentlig moment ved denne samlingen av brev var at den utforsket en lengre tidsperiode, ca. 1825-1870. Dette gav muligheten til å følge individer og prosesser over tid. Samtidig er det klart at denne tidlige perioden ikke omhandlet den mest markante amerikaniseringsperioden. Dette gjør det vanskelig å si noe om perioden under det eksterne kravet om Anglo-konformitet, men det kan si noe om interne holdninger til hvordan en skulle inngå i det samfunnet man var blitt en del av.²²³ Fokuset på interne holdninger, har senere blitt omtalt som det dominerende perspektivet i historiografien.²²⁴

4.3.1 Blegens assimileringforståelse

Boken var en presentasjon av disse brevene og hvordan de omtalte hverdagen for norskamerikanske migranter. Det innebar en induktiv tilnærming, der målet var å gi en omfattende og representativ fremstilling av amerikabrevene. Blegens analyser hadde en sekundær og implisitt rolle. Det betyr ikke at analysen ikke var tilstede.

Som nevnt i kapitel to, handlet frontiertesen om immigrantenes bidrag med å underlegge seg frontieren, som skapte en ny etnisitet. Det nye bestod hverken av summen av alle elementene som migrantene tilførte, eller av en innlemming i en allerede eksisterende etnisitet. Blegen hevdet at Turner så for seg en mulig utvikling der det nye samfunnet ville bli rikere gjennom å bryte ned grenser mellom etnisitetene. I stedet for en statisk konservering av migrantenes særegenheter, ble en ført sammen i et større fellesskap.²²⁵ Blegen hevdet videre at Turner gikk bort fra tanken om et kulturelt homogent samfunn, til fordel for en forståelse der ulike kulturer ville omgås med hverandre. Blegen kritiserte Turner for å ikke følge opp implikasjonene av hans egen tese gjennom å se nærmere på både frontieren og immigrantenes innvirkning på samfunnet. Blegen forstod tesen til å peke på at inntakingen av frontieren hadde en stor betydning for det amerikanske samfunnet, samtidig som den pekte på immigrantenes innflytelse på samfunnet. Spørsmålet var så om en kunne tilhøre den nye enheten og samtidig ivareta attributter og holdninger fra en etnisk gruppe. Blegens hovedinnvending følger dette spørsmålet og uttrykkes i hans påstand om at Turners arbeid

²²² Blegen (1955), s. xi & Gjerde (1999), s. 46-47.

²²³ Blegen (1955) s. 175-203, 204-221, 378-379 & 445-446.

²²⁴ Barton (1995): *Where Have the Scandinavian-Americanists Been?*

²²⁵ Ibid. s.x.

«...failed signally to explain the diversity in the customs and attitudes and in the material and spiritual culture of the peoples living within the boundaries of the United States».²²⁶ Med det hevdet Blegen at det fantes et mangfold av etnisiteter som ivaretok sine særegenheter og holdninger over hele USA. Turners tese uttrykte ikke noe konkret om denne bevaringen og dermed var den mangelfull.

Det er interessant at Blegen fører en kritikk av Turner. For det *første* så demonstrerer det at han forholder seg til assimileringsteoretiske formuleringer. For det *andre* gir kritikken et lite glimt inn i Blegens egen assimileringforståelse. For ved å verifisere Turners syn om en ny enhet som ble formet under innflytelse av det store omfanget migranter, fremmet Blegen en forståelse av at det amerikanske samfunnet endret seg. Videre innebar det at migrantene ble en del av dette samfunnet, noe som impliseres gjennom Turners frontiertese. *Til sist* fremmet Blegen en bevaring av migrantenes særegenheter. Immigranter kunne tilhøre det nye samfunnet, og samtidig bevare sitt etniske uttrykk. Denne forståelsen dannet basisen for hans arbeid, der han så nærmere på hvordan individer og grupper fant sin tilhørighet i det nye samfunnet og samtidig ivaretok deres etniske særegenheter. Videre evnet Blegen å se at disse etniske uttrykkene endret seg.

Blegen var uklar på hva den amerikanske tilhørigheten innebar. Det ville eksempelvis vært nyttig om han eksplisitt uttrykte hvorvidt han forstod tilhørigheten å være av samfunnsborgerlig eller kulturell karakter. Det ville vært interessant med en bredere diskusjon av hva endringene konkret innebar for etnisitet, etniske grupper og for det amerikanske samfunnet. Blant norskamerikanere evnet han likevel å trekke frem disse endringene på ulike områder, og var ikke eksklusivt knyttet til sosiale elementer.

4.4 Rural sosiologi og norskamerikansk migrasjonshistoriografi

Det fremkommer flere ulikheter mellom Turnerskolen og Chicagoskolen, som forholdet mellom induktiv- og deduktiv metode, og det urbane versus det rurale. I følge Gjerde fikk begge skolene stor betydning for utviklingen av sosialhistorien.²²⁷ Samtidig er det verdt å nevne at det ikke bare var historieskrivingen som ble påvirket av sosiologien, men at

²²⁶ Ibid.

²²⁷ Gjerde (1999), s. 43

turnerskolen også påvirket sosiologien. Dette er noe Gjerdes artikkel ikke fremmer, ettersom han undersøker fundamentet som sosialhistorien bygget på. Det var likevel en generell trend at historiefaget og sosiologien påvirket hverandre, noen ganger ved å søke nærmere hverandre og andre ganger ved å markere avstanden mellom de to disiplinene.²²⁸ Eksempler på dette finnes også innenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien.

4.4.1 Sosiologien tilnærmet seg historieforskningen

Et eksempel på en sosiologisk fremstilling av assimilering blant norskamerikanere, ble fremmet av sosiologen Peter A. Munch i 1954.²²⁹ Munch var født i Nes i Hedmark. Han utviste en uvanlig kunnskapstørst og etter oppnådd *candidatus theologiae* ved universitetet i Oslo i 1932, fortsatte han med studier i lingvistikk ved University of Oxford. Senere studerte han også ved Universitetet i Wittenberg. Han flyttet etter hvert til Amerika for å studere sosiologi ved universitetet i Chicago. Etter oppholdet flyttet han tilbake til Oslo i sammenheng med hans doktorgrad ved Universitetet i Oslo. I 1949 ble han ansatt ved St. Olaf College i Northfield Minnesota, og fra 1951 underviste han ved Universitetet i Nord Dakota. Videre ble han ansatt som professor i sosiologi ved Southern Illinois University i 1957 og fortsatte sin stilling frem til han gikk av i 1977. Under hans karriere var han også en aktiv bidragsyter i NAHA.²³⁰

Under en studie, ledet av *Committee on the Study of American Civilization and the Department of Rural Sociology* ved Universitetet i Wisconsin, fikk Munch anledning til å gjennomføre en delstudie om segregering og assimilering av norske bosetninger i Wisconsin som ble utgitt i *Norwegian-American Studies*.²³¹ Studien tok for seg to bosetningsområder der det var en betydelig samling norskamerikanere og baserte seg blant annet på intervjuer som ble gjort omkring 1950. Den ene gruppen bosetninger lå i Vernon County og den andre lå i området Blue Mounds.²³² De to casene representerte både norskdominerte nabolag og nabolag bestående av ulike etnisiteter. Munch kritiserte sosiologiens forståelse av bevaring av etniske

²²⁸ Claus and Marriott (2017) *History - An Introduction to Theory, Method and Practice*, s. 221-222; Seip (1983) *Problemer og Metode i Historieforskningen - artikler, innlegg, foredrag 1940-1977*, s.263-277 & Melve (2010), s. 185.

²²⁹ Må ikke forveksles med historikeren P.A. Munch.

²³⁰ The New York Times (1984) *Dr. Peter Munch, 75: Sociologist and Author*

²³¹ Ettersom publikasjonen bare er tilgjengelig som tekst, uten sidetall, har jeg valgt å oppgi referansene etter Munchs nummererte inndeling, og deretter det konkrete avsnitt. Hver del starter en ny telling av avsnitt og vil bli oppgitt med del først, og deretter avsnitt (*Eks. 1:5*).

²³² Munch (1954) *Segregation and Assimilation of Norwegian Settlement in Wisconsin*

felleskap som et kulturelt etterslep. Videre hevdet han at forståelsen var blitt etablert i populæropinionen og at den representerte et syn som hevdet at et hvert uttrykk for en gruppetilhørighet med henvisning til en nasjonalitet utenfor USA, vitnet om en manglende grad av assimilering. Munch kritiserte denne posisjonen på to punkter.

For det *første* hevdet han at en eksistens av kulturelle uttrykk som kunne identifiseres med en europeisk tilhørighet, ikke innebar at uttrykkene var særlig europeiske. I tillegg til å vise til at individer tilhørende en etnisk gruppe gjerne utviste stor variasjon av kulturelle uttrykk, hevdet han at innholdet i disse uttrykkene endret seg. Som eksempel, fremmet han at lutefiskmåltider endret seg dramatisk i den amerikanske konteksten, med henvisning til form, innhold og mening. Dermed ble det eneste 'skandinaviske' ved måltidet at matretten ble regnet å komme derfra. Videre hevdet han at slike kulturelle uttrykk, ikke var en del av dagliglivet til norskamerikanere. Dermed kunne det ikke tilegnes en sentral plass ved norskamerikanernes kultur.²³³ For det *andre* hevdet Munch at kultur fikk en uforholdsmessig sentral plass i omtalen av etniske grupper og i vurderingen av assimilering. Selv om han hevdet at kulturen blant norskamerikanere var av en utpreget amerikansk karakter, kunne en observere etniske grupper basert på nasjonalt opphav.²³⁴ Munch hevdet at muligheten for å observere etniske grupper ikke var grunnet et delt og særegent kulturelt fellesskap, men et sosialt fellesskap. Med det rettet han fokuset mot at etnisiteter kunne observeres som sosiale enheter, noe som kunne forekomme selv om en etnisk gruppe var nesten eller helt kulturelt assimilert. Vektleggingen av det sosiale, skulle senere dominere forskningsfeltet.

Munch fremmet to mulige tilnærminger for å undersøke assimilering, den kulturelle og den sosiale. Han hevdet at tidligere studier vektla det kulturelle aspektet, med en forutsetning om at enhver etnisk karakteristikk kunne forklares gjennom dens kulturelle innhold. Munch var i opposisjon til denne tendensen og hevdet at fokuset på det kulturelle hadde fått uberettiget stor plass i forskningen. Konsekvensene av denne ensidige omtalen av kultur, ble at marginale kulturelle elementer feilaktig ble omgjort til uttrykk for en bestemt kultur. Nå hevdet han ikke at kultur var irrelevant, men argumenterte for at det sosialt skulle få en større plass og at det måtte settes i sentrum for ny forskning.

Munch hevdet at assimilering ikke var en nødvendighet, men at etniske grupper kunne velge å differensiere seg fra andre etniske grupper. Med det fremmet han en dynamisk prosess. Han

²³³ Ibid. 1:6.

²³⁴ Ibid. 1:7,

viste også at forholdet mellom dominerende grupper og mindre grupper kunne avgjøre hvorvidt en etnisk gruppe lot seg assimilere eller differensiere. Munch argumenterte for at det fantes ulike sosiale krefter som kunne føre til assimilering eller segregering. Utviklingens forløp var ikke bare avhengig av innhold og form til en etnisk gruppes opprinnelige kultur, men også av omgivelsene. Med det tegner Munch en forståelse av assimilering som ikke var universell eller forutbestemt av en etniskgruppes attributter, men en forståelse der etnisitet og etniske grupper ble påvirket av eksterne og interne faktorer. Dermed fremmet han sosiale og strukturelle faktorer og aktørens rolle i prosessen. Omgivelsenes påvirkning fant han belegg for blant annet ved at norskamerikanere henviste til det nasjonale i deres tilhørighet, til tross for en sterk lokal identitet. Den nasjonale henvisning var tildelt denne gruppen gjennom samfunnets omtale og begrepsbruk, og akseptert av gruppen. Dette har også blitt diskutert i senere studier.²³⁵

Funnene til Munch demonstrerte forholdet mellom den norskamerikanske gruppen, og det amerikanske mainstream. Et veldig interessant perspektiv er hvordan Munch ikke søker å etablere det *de facto* mainstream, men heller befatter seg med den norskamerikanske forestillingen av amerikanere og det amerikanske.²³⁶ Han hevdet at norskamerikanerne hadde en inklusiv forståelse av 'Amerikanere'. De henviste til det amerikanske som et referansepunkt for det moderne, sofistikerte og urbane, og ble omtalt i beundring. I denne kategorien kunne en inkludere medlemmer fra ulike nasjonalopprinnelse, så lenge en ikke identifiserte en bestemt nasjonalitet til en bestemt etnisk gruppe. I praksis innebar dette at franskanerikane og angloamerikanere ble regnet å tilhøre mainstream. I tillegg kunne enkelte andre grupper inngå i det amerikanske samfunnet, så lenge de ikke var ansett som en distinkt etnisk gruppe. Eksempelvis ble gjerne tyskamerikanere og irskamerikanere, regnet å utgjøre en etniskgruppe og ikke en del av det amerikanske.²³⁷

Videre så Munch en generell nedtoning av eksplisitte uttrykk for norskamerikansk etnisitet under og etter første verdenskrig. Han fremmet særlig den emosjonelle nasjonalismen som årsak for det enorme presset som den dominerende delen av det amerikanske samfunnet påførte etniske grupperinger. Den norskamerikanske gruppen skal i hovedsak ha valgt å dempe sine uttrykk for en distinkt kultur, blant annet ved å nedtone symboler for en norsk lojalitet. Munch eksemplifiserer dette med diskusjonen omkring å fjerne ordet 'Norwegian'

²³⁵ Mathiesen (2015) *Norwegian in America and Percetion of Belonging, c. 1840-1870* s.85.

²³⁶ Munch (1954)

²³⁷ Ibid. 3:4

fra den norsk-lutherske kirkes offisielle navn i USA.²³⁸ Men det var likevel en feilslutning å hevde at den lokale tilhørigheten ble valgt bort, eller at den norskamerikanske gruppen hadde fullført en assimilering. Munch hevdet at gruppen fortsatte å uttrykke og bekrefte seg selv gjennom former som var akseptable for det amerikanske samfunn. Han hevdet blant annet at kirken spilte en stor rolle, ettersom norskamerikanere fortsatte å gå i samme kirke og dermed omgikk andre medlemmer av den norskamerikanske gruppen. Ved å møtes i kirken fortsatte en å samles som gruppe, samtidig som en ikke vakte mistanke om lojalitet til en annen nasjonalitet. Gjennom kirken bygget en et sosialt nettverk som nærmest utelukkende bestod av individer med tilknytning til det norskamerikanske, som norskfødt, norskættet eller gjennom partnerskap med en norskættet. Videre utviklet han et begrep som han kalte '*the gossip circle*'.²³⁹ Begrepet viste til en sosial interaksjon, der en søkte å se om omgangskrets og sosial kontakt foregikk på tvers av eller innad i den etniske gruppen. Han hevdet at i hans samtid lot det seg ikke gjøre å observere forskjeller i sosial status, basert på nasjonalitet. Samtidig hevdet han at «*The Norwegians do have their special solidarity but do not seem to express it in their contacts with 'Americans'*».²⁴⁰ Munchs undersøkelse viste at den sosiale interaksjonen foregikk i all hovedsak mellom individer som hadde en felles norsk bakgrunn. «*[...] there is considerable selectivity on the basis of nationality, even though the group members themselves may not recognize how much they are influenced by ethnic loyalty*».²⁴¹ Videre demonstrerte flere av intervjuene at individene utviste stor kunnskap om personer med en norsk bakgrunn, ikke bare om nære venner eller familie, men også om personer som de knapt kjente eller i noen tilfeller ikke hadde møtt. Kjennskapen til personer som ikke hadde en norsk bakgrunn var derimot begrenset.

Videre hevdet han at i nabolag som bestod av individer med tilhørighet til ulike etniske grupper, valgte norskamerikanere hovedsakelig å besøke individer fra samme bakgrunn. Munch oppgav at 93% av norskamerikanernes besøk, i et blandet nabolag, var til en husstand med samme etniske bakgrunn. I nabolag som var dominert av norskamerikanske husstander, var prosentandelen enda større. Nå ble de fleste besøkene avlagt til familie eller slekt, og derfor er det vanskelig å si i hvilken grad dette egentlig var et uttrykk for en nasjonaltilhørighet eller en familietilhørighet.²⁴²

²³⁸ Ibid. 5:4

²³⁹ Ibid. 4:2

²⁴⁰ Ibid. 4:7

²⁴¹ Ibid. 4:8

²⁴² Ibid. 4:8 og 9.

Munch argumenterte for at den norskamerikanske gruppen levde videre som en sosial enhet like frem til hans egen samtid på 1950-tallet. Medlemmene av den sosiale enheten var akkulturerte og hadde tilgang til de samme karrieremulighetene som 'amerikanerne'. Likevel foregikk interaksjonene hovedsakelig innad i den etniske gruppen. Dermed var den segregert i noen grad gjennom den sosiale interaksjonen. Munch hevdet at gruppens tilpasning av deres struktur var i overensstemmelse med amerikanske verdier, samtidig som den knyttet et sterkt og eksklusivt fellesskap basert på en norsk etnisitet. På den måten virket gruppen å være en del av det amerikanske samfunnet, samtidig som den var segregert i noen henseender.

Det interessante med Munchs fremstilling er hvordan han utfordrer en fagdisiplin. Konkret for dette kapittelets emne utfordrer han ikke bare Chicagoskolen, men han legger også ned en svært interessant etnisitet og assimileringforståelse. Munch utfordret smeltedigeltesen. Ved å hevde at enhver kultur, uavhengig av hvilken etnisk gruppe den tilhørte, ville ha en konservativ tendens, pekte han på flere faktorer. Samtidig hevdet han at enhver etnisk gruppe i Amerika skilte seg fra det kulturelle fellesskapet fra deres hjemland. Dette hevdet han kom til syne når medlemmene av en etnisk gruppe besøkte deres, eller deres tidligere generasjoners, hjemland. Munch tolket dette som en bekreftelse på at norskamerikanere, var blitt amerikanske.²⁴³ Samtidig hevdet han at selv om norskamerikanere var akkulturerte, så kunne en observere strukturer som vitnet om noe annet. På den måte utfordret han smeltedigeltesen og formulerte en ny sosial variabel for å se hvorvidt en etnisk gruppe var innlemmet i kjernesamfunnet.

Dersom en nedlegger Yingers påstand om at en assimileringprosess først er fullendt når individer med en felles opprinnelse ikke kan forklares bedre gjennom å undersøke den etniske gruppen, men like godt kan forklares gjennom å undersøke samfunnet en inngår i, kan det være vanskelig å konstatere hvorvidt den sosiale integrasjonen vitnet om en assimilert gruppe eller om en segregert gruppe. Munch hevdet at det var lite som tydet på at norskamerikanere skilte seg særlig fra andre amerikanere i form av kulturelle uttrykk eller i form av hvilke yrker de besatt. Samtidig argumenterer han for en tydelig sosial struktur blant norskamerikanere, der vennskap, familie og bekjentskap hovedsakelig ble dannet innad i gruppen. Dermed vil svaret på hvorvidt en gruppe var assimilert, avhenge av hvilke perspektiv og variabler som undersøkes. Hvorvidt en ønsker å besvare spørsmålet med ja og nei, eller om en ønsker å svare i form av ulike grader, får også betydning. Munch demonstrerte hvordan den

²⁴³ Munch (1954), 1:7

norskamerikanske gruppen kunne være akkulturert, ha samme muligheter for sosial mobilitet som andre amerikanere og bosette seg i et nabolag med ulike etniske tilhørigheter, og samtidig være segregert i form av det sosiale nettverket. Det eksemplifiserer at det også fantes flere sosiale variabler en kunne undersøke assimilering i, men det viste også at en kunne ha både en amerikansk og en norsk tilhørighet. På den måten så Munch at den norskamerikanske tilhørigheten eksisterte etter den store utvandringsperioden var slutt. Samtidig er det verdt å være kritisk til Munchs antagelser om akkulturering, noe som vil undersøkes nærmere i neste kapittel.

4.4.2 1970-tallets fokusering på assimileringdebatt

Utover i 1950- og 1960-tallet ble det mindre eksplisitt omtale omkring assimilering, men i anledning av 150 årsmarkeringen av starten på den norskamerikanske migrasjonen, ble aspekter av assimilering fremmet i noen viktige publikasjoner. Den første av disse var forfattet av daværende stipendiat i historie, Torben Krontoft, i hans artikkel '*Factors in Assimilation: A Comparative Study*'.²⁴⁴

Studien sammenlignet den norskamerikanske og den danskamerikanske gruppen i assimileringprosessen. Krontoft tok for seg flere elementer ved prosessen. Han så nærmere på forholdet til språk, kirke, ekteskap, sosialkontakt og bosetningsmønstre. Som i de fleste studier, løftet også Krontoft frem at norskamerikanere og danskamerikanere var nærliggende den angloamerikanske befolkningen i mange henseender. Som hvite protestanter med en stor grad av felles kulturarv, argumenterte Krontoft for at gruppene raskt ble akkulturert. Derimot hevdet han at assimileringen kunne være mer utfordrende, uten å definere assimilering. Studien hevdet at danskamerikanere ble raskere assimilert enn norskamerikanere, med henvisning til antall ekteskap på tvers av etnisiteter og hvorvidt en bosatte seg i etnisk dominerte nabolag. Krontoft gjorde oppmerksom på at det fantes forholdsvis store variasjoner, både over tid og fra sted til sted. Likevel pekte hans undersøkelse mot at den norskamerikanske gruppen brukte lengre tid på å assimilere seg.

Ved første blick skiller ikke denne undersøkelsen seg særlig fra andre, men Krontoft løftet frem et spennende moment i sin innledning. «*Could they be assimilated successfully into the*

²⁴⁴ Krontoft (1974) *Factors in Assimilation: A Comparative Study*.

mainstream of American Life? What adjustments must they make?».²⁴⁵ Her virker Krontoft å være inne på et interessant spørsmål om hva en assimileres i og hva som måtte til. Dessverre diskuteres ikke dette noe videre. Det er likevel verdt å merke seg at en begynner å reflektere omkring dette på midten av 1970-tallet. Videre bærer artikkelen en klar sosialhistorisk fremstilling. Den gjør ikke rede for akkulturasjonen, men tar den i stor grad for gitt.

4.4.3 Kulturell pluralisme versus assimilering

Et annet verk som skiller seg noe fra de sosialhistoriske fremstillingene er boka '*Cultural Pluralism versus Assimilation*'.²⁴⁶ Boka var en samling av innlegg fra Det Norske Selskaps organ *Kvartalskrift*, som ble publisert mellom 1905 og 1922. Innleggene var deler av en debatt mellom organets redaktør Waldemar Ager og en rekke andre norskamerikanere i ulike lederposisjoner. Ager blir omtalt som en forkjemper for en kulturell pluralisme og preserving av en norsk etnisitet. Hans meddebattanter var imot hans fremstillinger og fremmet en aksept for assimilering. Debatten ble intens og skapte store uenigheter blant det etniske lederskapet, både under og etter første verdenskrig.

I innledningskapittelet gav historikeren Carl H. Chrislock en innføring i konteksten som disse innleggene oppstod i.²⁴⁷ Hans fremstilling dekket mange aspekter og gav innsikt i alt fra organiseringen av bygdelag og Det Norske Selskap, til etableringen av en norskspråklig presse, opprettelsen av ulike kirkesamfunn og synoder, og utviklingen av norskundervisning ved utdanningsinstitusjoner. Han delte den etniske utviklingen i tre perioder. I den *første* var en mest opptatt av å finne sin plass i Amerika, og dermed aksepterte norskamerikanerne konsekvensene av smeltingen. Selv om det ble opprettet en rekke etniske institusjoner, som presse og kirke, var ikke en etnisk ivaretagelse en del av deres opprinnelige intensjon.²⁴⁸ Likevel kunne en i 1900 se en omfattende tilslutning til slike institusjoner, uttrykt i medlemskap eller som abonnenter. I tillegg til kirke og presse, vokste det frem organisasjoner som bygdelag, Det Norske Selskap, Sons- and Daughters of Norway og en rekke andre organisasjoner. Dette var en tendens som vokste frem fra slutten av 1800-tallet og frem til første verdenskrig, ifølge Chrislock.

²⁴⁵ Ibid. s.184

²⁴⁶ Lovoll (1977) *Cultural Pluralism versus Assimilation*.

²⁴⁷ Chrislock var styremedlem av NAHA sin komite for publikasjoner, og var historieprofessor ved Augsburg College – I dag Augsburg University, Minneapolis.

²⁴⁸ Chrislock (1977) Introduction: The Historical Context." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, s. 6-7.

Den *andre* perioden representerte en renessanse for den norske etnisiteten i Amerika. Der en tidligere hadde akseptert en substituerende assimilering, hadde en norsk etnisitet fått sin renessanse fra slutten av 1800-tallet og frem mot første verdenskrig. Chrislock tilbød forklaringer på denne utviklingen. For det *første* opplevde Amerika en kontinuerlig tilføring av norske immigranter frem til 1914. Det største antallet kom til Amerika i 1882, og hadde en jevn høy tilføring av nye immigranter frem til første verdenskrig. Denne kontinuerlige tilføringen økte ikke bare den norskamerikanske gruppens antall, men den tilførte også nye strømninger og tilslutninger til en norsk kultur. Den *andre* forklaringen var at norske migranter tenderte mot å slå seg ned i homogene nabolag, et bosetningsmønster som fremmet en etnisk konservering. I tillegg var det en rekke andre faktorer som spilte en mindre, men betydelig rolle. Eksempelvis fremmet Chrislock de norske migrantenes behov for en kulturell og religiøs tilhørighet, noe de ikke kunne finne utenfor den norskamerikanske etnisiteten.²⁴⁹ I tillegg skapte den norske selvstendigheten i 1905 en økt stolthet blant norskamerikanere og økt bevissthet omkring deres opphav.²⁵⁰ Chrislock tilbød ikke bare forklaringer som hadde en påvirkning innad i den norskamerikanske etnisiteten. Med henvisning til John Higham, viste han at den etniske bevisstheten økte i perioder der det amerikanske samfunnet hadde en høy selvtillit og håp om deres fremtid. I perioder der samfunnet hadde høy selvtillit, var samfunnet relativt åpent for etniske uttrykk og særegenheter. Ved inngangen av første verdenskrig gikk perioden over, og samfunnet begynte innstramningen og mistenkeliggjøringen av etniske grupper.²⁵¹

Den *tredje* perioden var fra 1914 der den norskamerikanske etnisiteten i stor grad stilnet. Chrislock var likevel forsiktig med å tilegne første verdenskrig rollen som eneste forklaring. Han hevdet at en skulle være forsiktig med å trekke slutninger om at en norskamerikansk subkultur ville konsolidere seg dersom første verdenskrig ikke hadde inntruffet. Ved å stille et kontrafaktuelt spørsmål, hevdet han at den norskamerikanske etnisiteten allerede viste tegn på nedgang. For det *første* hevdet han at den store majoriteten av norskamerikanere ikke var deltakere i etniske aktiviteter. For det *andre* hevdet han at de fleste norskættede individer med høye posisjoner i samfunnet, ikke stilte spørsmålsteget ved nødvendigheten av assimilering. Videre medførte den høye graden av geografisk mobilitet til vanskeligheter for en bevaring av en norsk etnisitet. I tillegg så en flere tegn til uenigheter innen kirken, omkring

²⁴⁹ Ibid. s.12-13.

²⁵⁰ Ibid. s. 14-15.

²⁵¹ Ibid. s. 16.

språkbruk og hvorvidt en skulle orientere seg mot en luthersk eller økumenisk kontekst. Den største konflikten var likevel, ifølge Chrislock, mellom tilhengere av den kulturelle pluralismen og tilhengere av assimilering. Han fremstilte pluralistene som en gruppe som hevdet en norskamerikansk etnisitet som levedyktig, og jobbet for å etablere den. Tilhengere av assimilasjon fremstilles som i opposisjon mot en slik tanke. I stedet foretrakk de « [...] a course of action designed to facilitate complete (if not immediate) integration of Norwegian Americans into mainstream of American Society».²⁵² Det er dessverre litt uklart hvordan dette mainstream så ut og hvordan en så for seg denne innlemmingen i det amerikanske samfunnet, men de ulike artiklene fremmet også litt ulikt syn på dette.

Johs. B. Wist argumenterte for at den norske kulturen ikke ville være levedyktig i det amerikanske samfunnet, og at en derfor heller burde forene seg sammen med mainstream for å skape en genuin amerikansk kultur.²⁵³ Waldemar Ager var i sterk opposisjon til dette og argumenterte for at en gjennom litteraturen kunne opprettholde det norske språks posisjon, noe som var essensielt for å skape en levedyktig kultur.

I et senere innlegg fremmet Ager hvordan enkelte norskamerikanske elementer gikk tapt i assimileringen i smeltedigelen. Samtidig hevdet han å observere at en ikke erstatter dette med angloamerikanske elementer, men at en mistet det gode som hver etnisk gruppe kunne tilføre. « *The melting pot does not produce good citizens, nor does it produce anything else that is good, unless one cherishes a definitely low and common standard as normal for everybody*».²⁵⁴ Det er ingen tvil om at Ager var sterkt imot ideen om en smeltedigel. Hans ideologiske tilslutning til den kulturelle pluralismen viste hvordan han så bevaring av etniske gruppers kultur, som det beste for samfunnet som helhet. Derfor var han i sterk opposisjon til dem som talte for at en skulle smelte sammen disse kulturene og skape et homogent amerikansk samfunn. Ager argumenterer for at ingen amerikaner, være det angloamerikaner eller hvit-protestantiske amerikanere, ønsket å smelte seg sammen med russere, polakker eller jøder. Derimot hevdet Ager at amerikanerne bare ønsket at andre grupper skulle blandes sammen, men at amerikanerne ville holde seg utenfor. Han viste blant annet til Theodore Roosevelts skryt av at en tysker hadde latt sin datter gifte seg med en russer, men hevdet at

²⁵² Ibid. s. 20

²⁵³ Wist (1977) "Our Cultural Stage." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*.

²⁵⁴ Ager (1977c) "The Melting Pot." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, s. 81.

Roosevelt selv ikke ville latt sin datter gifte seg med en russer. For Ager demonstrerte dette at amerikanerne ikke så smeltedigelen som en måte å ta opp immigrantgrupper i samfunnet på, men som en måte å erodere migrantenes tilhørighet til andre kulturer eller nasjoner.²⁵⁵ Ager så migranter som var påvirket av smeltedigelen som «[...] *nearly the most useless citizen metal in the whole pot*».²⁵⁶ Det er nærmest som om teksten vibrerer av sinne, og det er tydelig at Ager var mistenksom ovenfor den angloamerikanske gruppen og deres posisjon i samfunnet. Samtidig viser dette at den kulturelle pluralismen ikke nødvendigvis handlet om toleranse, men at den også kunne ønske å skape avstand mellom etniske grupper. Det er interessant at Ager ikke tolket smeltedigeltesen som et eksempel på modernitet eller amerikansk eksepsjonellisme, men som en prosess som ville bryte ned samfunnet.

Under et senere motinnlegg i Kvartalskrift fremmet Lindelie en kritikk, basert på det han hevdet å være tvetydig hos Ager. For der Ager kritiserte smeltedigeltesen med henvisning til Israel Zangwills stykke, lovpriste Ager boka '*Scandinavian Immigrants in New York*'. I følge Lindelie fremstilte denne boka akkurat den prosessen som Ager så sterkt kritiserte i sitt innlegg om smeltedigelen. Lindelie opplevde det derfor nødvendig å svare, «[...] *I cannot help registering a protest and asserting that Mr. Ager must have been in an exceptionally bad mood when he wrote about "The Melting Pot"*».²⁵⁷ Videre hevdet han at Ager ikke forstod dybden av kultur og hva assimilering innebar. Lindelie hevdet at norskamerikanernes kultur var så dyptgående at den lå i selve blodet. Videre hevdet han at en assimilering ikke kunne vaske ut en kultur, men at den kunne opprettholde sitt opprinnelige innhold gjennom prosessen. I motsetning til Ager, så hevdet Lindelie å spore en fremgang over generasjoner. Der Ager hevdet at andre og tredje generasjon var arbeidssky og ikke tok vare på sine foreldre, hevdet Lindelie å spore fremgang. Han viste dette gjennom både sosial mobilitet og et mindre alkoholkonsum blant senere generasjoner. Lindelies kritikk er interessant fordi den diskuterer både etnisitet og det en assimileres i. Han forsto tydeligvis etnisitet som noe som eksisterer dypt hos enkeltindivider, og som ikke så lett lar seg endre. Samtidig argumenterte han for en sosial assimilering. Dette kan minne om en assimilering i mainstream, samtidig som det er uklart hvordan han så for seg dette. Selv om han forstår den etniske kulturen til å

²⁵⁵ Ibid. s. 78.

²⁵⁶ Ibid. s. 81-82.

²⁵⁷ Lindelie (1977) *The Melting Pot Again*. In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, s. 89.

leve videre blant assimilerte individer er det uklart hvordan det relaterte seg til senere generasjoner.

Ager kom med et tilsvarende der han i større grad redegjorde for sin kulturforståelse. Han hevdet blant annet at den norske kulturen uttrykte seg klarest gjennom det enorme engasjementet og arbeidskapasiteten til norske arbeidere og bønder.²⁵⁸ Han hevdet at de var arbeidere med en streng arbeidsetikk, og selv om de hadde minimalt med utdanning, ga de seg i vei med samtaler om omfattende teologiske og politiske spørsmål. Dette samfunnsengasjementet hevdet han var en essensiell del av den norske kulturen, noe han hevdet gikk tapt hos senere generasjoner blant de assimilerte. Der det tidligere var unge som engasjerte seg i lokalsamfunnet, hadde senere generasjoner unngått å engasjere seg. Dette så Ager som et resultat av en assimilering;

*«Why is it so strange that I with such experience arrive at the conclusion that our ability to contribute is decreased as assimilation goes forward? And it occurs to me that whatever we can retain of our most valuable characteristics will benefit the country».*²⁵⁹

Ager hevdet at Lindelie ikke ville latt seg blande med hvilken som helst immigrantgruppe. Med klare henvisninger til kinesere, jøder, polakker og italienere, hevdet han at Lindelie ikke ville assosiere seg med disse. Ager hevdet at dersom en virkelig ønsket å realisere mirakelet til smeltedigeltesen, så måtte også nordiske raser blandes med de sørlige, noe han så en motvilje til blant velstående og suksessrike immigrantene. Agers kritikk var at en ikke kunne fremme en smeltedigeltese uten å også være en del av den. Derimot tillot en kulturell pluralisme å skille immigrantgruppene, og samtidig være med å tjene samfunnet. Videre hevdet Ager at kravet om smeltedigeltesen var urimelig og at den ikke ble fremmet i andre stater, ettersom andre stater verdsatte de partikulære gruppernes bidrag til samfunnet.²⁶⁰

I et senere innlegg argumenterte Ager mot den økende oppslutningen omkring anti-bindestreks formuleringer, og forstod dette ønske om å bryte ned forskjeller som et drap av menneskers kreativitet.²⁶¹ Han hevdet at det var viktig for nasjonale grupper å beholde deres egen sjel. Kravet om amerikanisering forstod han som at en skulle tilegne seg noen andres

²⁵⁸ Ager (1977d) "To Mr. A.H. Lindelie. In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*

²⁵⁹ Ibid. s. 97-98.

²⁶⁰ Ibid. s. 100.

²⁶¹ Ager (1977b) "The Great Leveling." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, s. 102.

sjel, men ble etterlatt uten. Han viste videre til hvordan de britiske amerikanerne brøt med det britiske imperiet og var villig til å dø for Amerikas selvstendighet, samtidig som de ivaretok språket og kulturen. Ager hevdet at etniske grupper burde følge samme mønster. På samme måte som den angloamerikanske gruppen hadde bidratt og formet Amerika, hevdet Ager at alle etniske grupper måtte bidra. «[...] *we cannot render our contribution on the basis of their heritage. If we are to contribute anything, it must be on the basis of our Norwegian heritage*». ²⁶²

I en senere artikkel utfolder Ager dette videre med å fremme at staten eksisterte på basis av individer, og skulle være deres tjener. Med denne inngangen gikk han imot de amerikanske ledernes krav om fullstendig amerikanisering. Han hevdet at uttrykk for nasjonalkultur, lå utenfor statens domene. Dermed var kravene som ble fremmet av amerikanske ledere både urimelige og uberettiget, og demonstrerte at de hadde mistet øye for deres rolle. Med henvisning til Bibelen tegnet Ager et bilde der amerikaniseringen nærmest ble fremstilt som avgudsdyrkelse. Videre sammenlignet han de politiske lederne med fariseerne fra bibelfortellinger ved å skrive at «[...] *Plymouth Rock politician stands at the nation's high altar and thanks God that he is not like one of these 'hypenathes', from who nearly all evil comes*». ²⁶³ Ager var en sterk motstander av amerikanismen, i tillegg til å være kritisk til norskamerikaneres manglende vilje til å delta og ivareta kulturelle etniske uttrykk. Som demonstrert gjennom de mange innleggene, hadde han et klart ideologisk ståsted som grunnlag for hans argumentasjon. På mange måter delte han synet til Horace Kallens pluralisme, og rammes i stor grad av de samme innvendingene. ²⁶⁴ Samtidig var Ager forholdsvis ekstrem i retorikken og skal ikke ha fått betydelig gehør for sitt syn. Han fortsatte likevel å argumentere for bevarelsen av en norsk kultur i Amerika, samtidig som han fremmet viktigheten av å tilhørighet og lojalitet til USA.

Agers perspektiver er på mange måter interessante, men publikasjonen i 1977 er i seg selv interessant. For det *første* viser selve utgivelsen at spørsmål omkring assimilering og etnisitet var blitt satt under lupen for en rekke historikere. For det *andre* er det interessant at en presenterte de ideologiske forestillingene ved å henvise til debatten mellom norskamerikanske lederskikkelser. På den måten rettet en fokuset fra det sosiale og begynte å utforske tankesett og forestillinger om kulturelle trekk ved en gruppe. Det skal likevel nevnes at det henvises til

²⁶² Ibid. s. 111-112.

²⁶³ Ager (1977a) "Citizen and State." *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, s. 128

²⁶⁴ Se bakgrunnskapittel.

sosiale utviklingstrekk i innledningen av boka. Et *trede* element er at forfatterne bak boka virket å se amerikaniseringen som en uunngåelig utvikling, noe som kom tydelig til uttrykk gjennom Kenneth Smemos avsluttende bemerkninger om Ager; «*It was his lot to agitate passionately over a lifetime for, essentially, three idealistic causes – all doomed to eventually failure*».²⁶⁵

4.5 Oppsummering og konklusjon

I dette kapittelet har jeg sett nærmere på utviklingen av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien under innflytelse av to sosiale skoler. Selv om begge virker å ha påvirket historieforskningen, så kan en observere en innsnevring av fokus omkring assimilering og etnisitet. Utviklingen pekte mot et større fokus på den norskamerikanske gruppen. Der Blegen fremmet en additiv akkulturering blant tidligere norskamerikanere, virker sosialhistorien å anta en substituerende akkulturering etter første verdenskrig. De så derimot en økende grad av segregering av den norskamerikanske gruppen, med henvisning til fremveksten av flere etniske institusjoner, organisasjoner og presse. Men flere argumenterte for en økende sosial assimilering fra slutten av 1920-tallet.

Samtidig oppstod en mer eksplisitt omtale av assimilering og assimileringsteoretiske begreper, der en hovedsakelig undersøkte sosiale variabler og elementer av assimilering. I tillegg begynte en å utforske debatten omkring assimilering og dissimilering på starten av 1900-tallet, med fokus på Waldemar Agers ideelle forestillinger om en kulturell pluralisme. Videre inkluderes hans meddebattanters motforestillinger. Dette representerte et fokus på tankesett, noe som skulle utforskes videre på slutten av 1990-tallet.

I perioden fra ca.1950 til slutten på 1970-tallet, utforsket akademikere den norskamerikanske gruppen og tilførte mange viktige funn. Samtidig opplevde flere den norskamerikanske migrasjonshistoriografien som snever, og en utfordret forskningsfeltet på en rekke punkter. Etter hvert ble det rettet kritikk mot vektleggingen av sosiale perspektiver i omtalen av etnisitet og assimilering, noe som undersøkes nærmere i neste kapittel.

²⁶⁵ Smemo (1977) "Waldemar Theodore Ager." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, s. 133.

5 Den nye kulturhistorie og assimileringforståelse

«...most Americans of Norwegian heritage do not know Norwegian, although many still have a word or a phrase they use occasionally. However, non-retention of the language has not diminished the strong affection for Norwegian culture and history».²⁶⁶

Etter at fremveksten av den nye sosialhistorien tok avstand fra smeltedigeltesen ble det etter hvert også stilt spørsmålsteget ved den kulturelle pluralismen.²⁶⁷ På 1980-tallet ble det igjen rettet fokus mot en amerikansk nasjonal enhet, samtidig som en begynte å avdekke at etniske grupper kunne bevege seg mot assimilering i noen perioder, mens en andre søkte å revitalisere etnisiteten.²⁶⁸ Denne dynamikken tydet på at etnisitet og assimilering var dynamiske prosesser. Inspirert av den kulturelle vendingen førte det til at forskningsfeltet ble mer interessert i etnisitet som konstruksjon, og hvordan etniske grupper tilpasset og skapte deres etnisitet i møte med ulike utfordringer både innen- og utenfra. Hvordan konstruerte den norskamerikanske gruppen deres etnisitet og hvordan er den blitt endret i ettertidens historieskriving?

I dette kapitlet skal publikasjoner fra 1980-2000 presenteres med fokus på assimileringforståelse. Toneangivende for fremstillingen er debatten som oppstod omkring April Schultz omdiskuterte artikkel *'The Pride of the Race Had Been Touched'*.²⁶⁹ Den resulterte i protester, men også nye perspektiver og funn knyttet til assimilering og identitet. Samtidig fortsatte tidligere fremstillinger av assimilering å figurere i publikasjoner, selv om en anerkjente at forholdet til etnisitet varierte over tid i det amerikanske samfunnet. Dette forholdet mellom etnisitetens dynamiske variasjon og en forståelse av historikerens egen samtid, vil være et interessant perspektiv i denne fremstillingen. I tillegg vil forholdet mellom sosiale aspekter og kulturelle aspekter være viktig. Jeg skal først se på den kulturelle vendingens implikasjoner for etnisitets- og assimileringforståelse. Deretter vil jeg presentere Frank C. Nelsens periodisering av assimileringholdninger, for så å vende fokuset mot April Schultz kritikk av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Til sist vil jeg se hvilke konsekvenser debatten fikk for forskningsfeltet.

²⁶⁶ Nelson (1981) *Norwegian-American Attitudes Toward Assimilation During Four Periods of Their History in America, 1825-1930*, s. 65

²⁶⁷ Hollinger (1995) *Postethnic America: Beyond Multiculturalism*, s. 1-18

²⁶⁸ Nelson (1981), s. 65

²⁶⁹ Schultz (1991) *The Pride of the Race Had Been Touched: The 1925 Norse-American Immigration Centennial and Ethnic Identity*

5.1 En kulturell vending

Som demonstrert gjennom oppgaven, har historikere og samfunnsvitere i stor grad omtalt det kulturelle blant etniske minoriteter. Opprinnelig viste en gjerne til verdier og holdninger som var gjeldene innen en etnisk gruppe, eller konkret kulturell skikk og bruk. Denne kulturhistorien inngikk som en liten del av den nye sosialhistorien fra 1960-tallet, og blir av enkelte omtalt under begrepet '*pots-and-pans history*'.²⁷⁰ Ut ifra denne nye sosialhistorien, vokte det frem en ny kulturhistorie som ønsket å undersøke meningen bak opplevelsene som hadde blitt forsket på i den nye sosial historien. Fra 1980-tallet forsøkte en i større grad å finne frem til denne meningen gjennom å se nærmere på ulike uttrykk som individer og grupper uttrykte sine verdier og sannheter igjennom. Denne vendingen fikk også stor betydning for immigrasjon- og etnisitetsstudier i Amerika.

«... Cultural history, with its emphasis upon values, meanings, and myths, its attention to the significance of the word and the image, and its engagement with broader social theories about the nature and construction of identity, provides a unique window for understanding the salience of race and ethnicity in the American past»²⁷¹

Den nye kulturhistorien skapte en mulighet for nye perspektiver innen migrasjonshistorieskrivingen. Sammen med den språklige vendingen utfordret den kulturelle vendingen fortellinger, perspektiver, metoder og teorier i historieskrivingen. Det som er interessant med kulturhistorien er at den ikke nødvendigvis avviste det historiske som usanne eller relativistiske konstruksjoner, men at konstruksjonene i seg selv kunne gi kunnskap og forståelse om fortiden. Innen migrasjons- og etnisitetshistorie førte det blant annet til at en så nærmere på hvordan fremstillinger av etnisitet kunne gi kunnskap om faktiske forhold.

Det betyr ikke at kultur var et utforsket område innen norskamerikansk migrasjonshistoriografi eller migrasjonshistoriografi for øvrig. Som vist i tidligere kapitler, var kultur et nøkkelområde i omtalen av etnisiteter og assimilering. Kulturbegrepet i historieskrivingen omfattet gjerne noe abstrakt innenfor den norskamerikanske gruppen, med henvisning til verdier, holdninger, ambisjoner og følelser som skulle være særegne for denne gruppen. Som i den bredere historiografien var det også en tendens innenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien å presentere hvilke verdier, attributter eller

²⁷⁰ Halttunen (2008), Introduction." In *A Companion to American Cultural History*, s. xi

²⁷¹ Avila (2008) Race and Ethnicity." In *A Companion to American Cultural History*, s. 341

holdninger som den norskamerikanske kulturen tilførte det amerikanske samfunnet. Dette er særlig tydelig i den filiofetistiske tradisjonen som fryktet at den norske kulturen skulle bli substituert med en amerikansk kultur. Også etter profesjonaliseringen av norskamerikansk historieskriving kan en se lignende fremstillinger. Dette trengte ikke bare å komme til uttrykk gjennom en argumentasjon for bevaring, men også gjennom å fremstille den norsk-etniske gruppen som særlig tilpassningsdyktige eller forenelig med amerikansk kultur.²⁷² Med det økte omfanget av sosialhistorien fra slutten av 1960-tallet, ble kultur i noen grad undersøkt innenfor en etnisk gruppe og dens individer. En så nærmere på hvordan kulturer uttrykte seg i hverdagslivet på gressrota gjennom kosthold, matretter, høytider, osv. Ved å fokusere på kultur kunne en derfor 'måle' hvorvidt en etnisk gruppe bevarte sin etnisitet eller lot seg akkulturere. Historikeren Hasia R. Diner poengterte at slike observasjoner forsøkte å forklare bevaringsmønstre, fremfor å forstå selve kulturen.²⁷³ Den norskamerikanske sosialhistorien hadde etablert en fortelling hvor den norske kulturen sakte forvitret og at norskamerikansk kultur derfor ble amerikansk. Dette skilte seg tydelig fra Blegen som fremmet en additiv akkulturering. I noen tilfeller antok historikerne en fullstendig akkulturasjon, der den norskamerikanske kulturen ikke skilte seg fra den amerikanske. Med nye perspektiver på kultur, ble denne antagelsen utfordret.

I relasjon til etnisitetsforståelse var den kulturelle vendingen av stor betydning, og forskningsfeltet fikk nye utfordringer knyttet til spørsmål om hva etnisitet var. Spørsmålet endret seg fra et spørsmål om hva bestemte etniske gruppers særegenheter bestod i, til å søke å si noe om hva etnisitet er gjennom å studere reelle eller forestilte etniske grupper. I en sesjon under den syttende Internasjonale Kongress for Historieforskning i Madrid, presenterte en rekke migrasjonshistorikere en rapport som de senere omgjorde til en artikkel.²⁷⁴ Artikkelen fikk navnet '*The Invention of Ethnicity: A Perspective from the U.S.A.*' og ble publisert i en revidert utgave i 1992.²⁷⁵ De presenterte blant annet tre ulike definisjoner av etnisitet. Den *første* definisjonene var formulert av antropologene Clifford Geertz og Harold Isaacs. De så etnisitet som et psykologisk behov for tilhørighet hos individer, som ble tilfredsstilt gjennom å tilhøre en gruppe basert på et delt opprinnelse- og kulturfellesskap. Den *andre* etnisitetsforståelsen ble foreslått av Nathan Glazer og Daniel Moynihan. De beveget seg bort fra den kulturelle komponenten og forstod etnisitet som en resurs, hvor etniske grupper ble forstått som

²⁷² Se Eks. Jonassen (1947) *The Norwegian in Bay Ridge: A Sociological Study of an Ethnic Group*.

²⁷³ Diner (2008) *Immigration and Ethnic Culture*. In *A Companion to American Cultural History*

²⁷⁴ 'International Congress of Historical Science' ble holdt 30. august, 1990.

²⁷⁵ Conzen et al. (1992) *The Invention of Ethnicity: A Perspective from the U.S.A.*

interessegrupper. Dermed blir etniske grupper et organisatorisk fenomen som var et situasjonsbetinget verktøy. Den *tredje* etnisitetsforståelsen stammet fra Werner Sollors, som forstod etnisitet som en menneskelig oppfinnelse, en kulturell konstruksjon som ikke hadde noen basis i noe psykologisk behov eller en reell størrelse.

Conzen *et al* deler Sollors syn på at etnisitet var noe som endret seg over tid og som kunne forandre innhold og mening. Samtidig plasserte de seg i sterk opposisjon til en fremstilling av etnisitet som en oppfinnelse uten henvisninger til reelle forhold. De så ikke etnisitet som en kollektiv fiksjon, men som en konstruksjonsprosess som inkluderte, tilpasset og forsterket allerede eksisterende fellesskap, kulturelle attributter og en historisk hukommelse.²⁷⁶ «*Ethnic groups in modern settings are constantly recreating themselves, and ethnicity is continuously being reinvented in response to changing realities both within the group and the host society*».²⁷⁷ Denne etnisitetsforståelsen fremmet flere viktige perspektiver. For det *første* , var tanken om å gjenskape en etnisitet med på å erkjenne at etnisitet forholdt seg til en virkelighet, samtidig som samtiden og omgivelsene kunne skape et behov for endring av etnisiteten. Dette behovet kom ikke bare innenfra, slik fokuset på psykologiske behov gav inntrykk av, men det kunne også være ytre behov som var med å forme etnisiteten. Dette perspektivet ble viktig i flere verk innenfor den kulturhistoriske historieskrivingen fra 1980-tallet, og fikk også virkninger for migrasjonshistorien.

Den nye etnisitetsforståelsen fikk også konsekvenser for ulike assimileringforståelser. For det *første* førte den til at assimilering ikke bare henviste til en etnisk gruppe, men at den også måtte inkludere andre variabler. For det *andre* begynte en å studere hvordan en etnisk gruppe reforhandlet sin etnisitet i relasjon til både en dominant kultur og andre etniske grupper. Dette kommer ikke bare til uttrykk gjennom formulerte assimileringsteorier som Yinger eller Alba & Nee, men også hvordan en så relasjonene mellom den norsketniske gruppen og andre grupper. Samtidig ble en mer opptatt av hvordan det amerikanske samfunnet kontinuerlig reforhandlet hva det amerikanske samfunnet var. Trolig var det denne endringen som i størst grad førte til en ny forståelse og oppmerksomhet i assimileringforståelsen, fordi en dynamisk forståelse av det amerikanske *mainstream* gjorde assimileringprosessen og etnisitetsbegrepet mer

²⁷⁶ Ibid. s. 4-5.

²⁷⁷ Ibid. s. 5.

kompleks. I følge Jeppesen fremmet oppstod det i hovedsak to nye assimileringsteoretiske perspektiver.²⁷⁸

5.1.1 Segmentert assimilering og assimilering i endret mainstream

Den første av disse var segmentert assimilering, formulert av Alejandro Portes og Min Zhou i 1993.²⁷⁹ Modellen fokuserte på hvordan andregenerasjons innvandrere²⁸⁰ forholdt seg til storsamfunnet. Den opprinnelige formuleringen hevdet at barn av immigranter kunne velge tre ulike stier inn i det amerikanske samfunnet, som ledet dem til ulike sosioøkonomiske og kulturelle destinasjoner. Den *første* ble fremstilt som en tradisjonell assimileringsti, hvor en gjennom akkulturasjon og integrasjon ble innlemmet i den hvite middelklassen. Den *andre* stien førte i retning mot underklassen og fattigdom. Den *tredje* ledet mot en rask økonomisk vekst, men gjennom en immigrasjonskonservisme med et sterkt verdifelleskap og solidaritet til en etnisk gruppe.²⁸¹ Senere ble det også foreslått en rekke andre stier for andregenerasjonsinnvandrere.²⁸²

Den andre assimileringmodellen var det Jeppesen omtalte som *Assimilering i endret mainstream*. Denne assimileringsteorien vitnet om endringer i forestillinger om det amerikanske samfunnet, og litteraturen regner Richard Alba og Victor Nee for å stå bak de første formuleringene av denne assimileringsteorien.²⁸³ Samtidig har den tette relasjoner til Conzen *et al* sin dynamiske etnisitetsforståelse. Alba og Nee demonstrerte hvordan det forestilte *mainstream* i Amerika endret seg over tid. De viser til at det lenge var en hviteprotestantisk gruppe med angloamerikansk tilhørighet(WASP),²⁸⁴ som utgjorde det amerikanske. Assimilering av immigranter og etniske grupper handlet i stor grad om at etniske grupper skulle tilpasses og innlemmes i denne gruppen.²⁸⁵ Denne forestillingen ble likevel utfordret ved en rekke anledninger. Eksempelvis stilte Milton M. Gordon seg spørrende til om «[...] *the core culture [was] entirely unaffected by the presence of the immigrants and the colored minorities?*

²⁷⁸ Jeppesen (2017) Fra Skandinaviske Immigranter til Amerikaner - Teori og Empiri om assimilering i det amerikanske samfund, s. 42-47

²⁷⁹ Portes and Zhou (1993) *The New Second Generation: Segmented Assimilation and Its Variants*.

²⁸⁰ I litteraturen snakker en om 'second generation' eller '1.5 generation', noe som viser til barn med minimum én forelder som var første generasjonsinnvandrer.

²⁸¹ Portes and Zhou (1993), s. 82.

²⁸² Stepick and Stepick (2010) *The Complexities and Confusions of Segmented Assimilation*, s. 1150.

²⁸³ Alba and Nee (2003) *Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration*

²⁸⁴ White Anglo-Saxon Protestant.

²⁸⁵ Alba and Nee (2003), s. 4

». ²⁸⁶ Gordon hevdet at en måtte skille mellom individers og grupper bidrag til samfunnet, hvor han anerkjente at enkeltindivider fra etniske grupper hadde tilført mye, men at etniske grupper hadde påvirket *mainstream* i liten grad. Også Theodore C. Blegen reflekterer omkring hvordan immigranter påvirket og endret det amerikanske samfunnet og den amerikanske kulturen. ²⁸⁷

Det er denne inngangen som Alba og Nee griper for å presentere sin opposisjon til Gordons påstand. De avviste den eldre konseptualiseringen av assimilering på grunnlag av en teleologisk fremstilling, rasistiske under- og overtoner, den angloamerikanske etnosentrismen, krav om et homogent kulturfellesskap og den negative fremstillingen av en bevaring av etnisitet. Ved å henvise til den positive fremstillingen av det multikulturelle Amerika fra 1960-tallet, demonstrerte de hvordan en begynte å se problemer relatert til at ikke alle grupper ble sosioøkonomisk assimilerte. Ved å se etter et valid kjerneinnhold i den foregående assimileringsteorien, forsøkte Alba og Nee å konseptualisere en assimileringsteori som anerkjente at det amerikanske *mainstream* ikke lenger refererte til en hvit protestantisk gruppe med angloamerikansk tilhørighet, men at den inkluderte et etnisk mangfold. Videre hevdet de at både etniske grupper og *mainstream* endret seg og flyttet grenser i en assimileringssprosess.

Nå skal det sies at flere aspekter ved denne assimileringsteorien er uklar, noe de også selv erkjente. ²⁸⁸ Forståelsen av et endret *mainstream* og forestillingen om det amerikanske samfunnet tilbød likevel noen gode og interessante perspektiver. Deres gjennomgang om hvordan det amerikanske samfunnet hadde endret seg fra et WASP-perspektiv, gjennom innlemming av flere hvite- og protestantiske etnisiteter og til å inkludere flere 'raser' og religioner, støttet deres assimileringsspektiv. De illustrerte immigrantgruppene påvirkning av samfunnet ved å vise til hvordan den tysketniske gruppen innførte blant annet pynting av juletrær, og hvordan jødedom og katolisisme ble en del av det amerikanske samfunns religioner etter andre verdenskrig. ²⁸⁹ Samtidig som samfunnet inkorporerte flere etniske grupper, hadde gruppene også behov for å markere sin identitet ovenfor andre etnisiteter. Dermed skapte en uttrykk for sin etnisitet som også var akseptable innenfor det amerikanske samfunnet. Denne prosessen hevdet de at foregikk med ulik intensitet over tid. Dermed ville en kunne se en varierende vektlegging av de to uttrykkene, en felles amerikansk tilhørighet og en etnisk

²⁸⁶ Gordon (1964) *Assimilation in American life: the role of race, religion, and national origins*, s. 109.

²⁸⁷ Se kapittel 3 og 4.

²⁸⁸ Alba and Nee (2003), s. 12.

²⁸⁹ *Ibid.* s. 13.

tilhørighet. En additiv assimileringsspross. Dette kan en også spore i den norskamerikanske migrasjonen.

5.2 Norskamerikansk migrasjonshistoriografi under utvikling og kritikk.

En gjennomgående tråd i presentasjonen av den kulturelle vendingens innflytelse av etnisitets- og assimileringssforståelse, er fokuset på det dynamiske forholdet mellom det amerikanske og det etniske. Den kulturelle vendingen tillot historikere å forstå ulike uttrykk for assimilering og bevaring på en ny måte. En begynte å fokusere på etniske gruppers holdninger og reaksjoner til assimilering, og etter hvert så en også nærmere på ulike holdninger i ulike perioder. Med en forståelse av at etnisitet var en dynamisk størrelse som kunne tilpasse sitt uttrykk og innhold, begynte historikere å se utover disse periodene og se bølger av reaksjoner og motreaksjoner. Dette kunne en knytte opp mot et endret amerikansk *mainstream*.

I denne delen er det tre verk som vektlegges for å illustrere de nye perspektivene som tilføres norskamerikansk migrasjonshistoriografi. Det første verket ble forfattet av Frank C. Nelson som så på norskamerikaneres holdninger til assimilering, noe han kategoriserte i fire ulike perioder i tiden mellom 1825 og 1930. Deretter vil kapitlet vise til den omdiskuterte artikkelen til April Schultz, som kritiserte forskningsfeltet for å besitte en statisk etnisitetsforståelse, for å overdrive det sosiale perspektivet i assimilering og for å være for noe teleologisk i sin fremstilling av assimilering og etnisk bevaring. I forlengelsen av det vil det være naturlig å se nærmere på kritikken og innflytelsen av Schultz artikkel. Til sist skal Odd S. Lovolls reviderte utgave av 'Det løfterike landet' diskuteres, med særlig fokus på hans formuleringer av '*promised fulfilled*' og hvordan Schultz kritikk påvirket hans fremstilling. I tillegg vil jeg kort skissere utviklingen av etnisitets- og assimileringssforståelser i umiddelbar ettertid av Schultz artikkel.

5.2.1 Norskamerikanske holdninger til assimilering – Frank C. Nelson

Frank C. Nelson (også skrevet Nelsen) er en forholdsvis lite omtalt historiker innenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, men likevel en historiker som tidlig lot seg inspirere av kulturhistorie. Han tok sin utdanning ved Universitetet i Wisconsin-Milwaukee, og

utviklet raskt en særlig interesse for etnisitet og etniske studier.²⁹⁰ Dette kom til syne i hans forskning, hvor han så nærmere på både etnisitet og ulike assimileringforståelser. I denne sammenhengen er det hans identifisering av fire ulike perioder for holdninger til assimilering i den norskamerikanske gruppen som skal undersøkes nærmere.

Nelson presenterte fire perioder hvor den norskamerikanske gruppen utviste ulike holdninger til assimilering.²⁹¹ Den første perioden betegnet han som ‘*resignasjon til assimilering*’ og var gjeldende i perioden 1825 – 1870. Nelson hevdet at selv om norskamerikanere var strukturelt adskilt fra det amerikanske samfunnet, gjennom et ruralt bosetningsmønster, tjente dette bare som en formildende overgang til det amerikanske samfunnet. Til tross for at dette kunne vitne om en strukturell segregering med en minimal kontakt utenfor sin egen etniske gruppe, hevdet Nelson at intensjonen aldri var å isolere seg for å bevare språk og kultur. Ettersom den norske immigrantgruppen utgjorde et lite antall, skulle angivelig immigrantenes realisme har ført til at de resignerte til assimilering.²⁹² Denne fremstillingen av den første perioden virker å være i tråd med John Highams påstand om at å fremstille assimilering som et problem for immigranter på 1800-tallet var å henge seg til en anakronisme. Higham hevdet at «*Assimilation was either taken for granted or viewed as inconceivable*».²⁹³ Med det hevdet han at etniske grupper som tilhørte en hvit ‘rase’ regnet med å bli assimilerte, og de som tilhørte en annen ‘rase’ betraktet assimilering som komplett umulig. Nelson hevdet å se uttrykk for denne resignasjonen gjennom norsk-etnisk ønske om å lære seg engelsk, noe han fant utallige uttrykk for i en rekke amerikabrev. Videre hevdet Nelson at dette ønsket oppstod grunnet en opplevelse av å være fremmed i Amerika, og et behov for å kritisere de forhold som ledet mange av de tidlige migrantene til å forlate Norge.²⁹⁴ Holdningen fant han hovedsakelig uttrykt gjennom den norskamerikanske gruppens fremtredende skikkelser, særlig gjennom journalister og redaktørers artikler og taler.

Her er det verdt å merke seg at Nelsons fremstilling ikke representerer en konsensus innenfor forskningsfeltet. Eksempelvis fremmet Theodore C. Blegen en annen holdning blant

²⁹⁰ Bjork (1974) *Contributors*, s.253

²⁹¹ Nelson (1981) *Norwegian-American Attitudes Toward Assimilation During Four Periods of Their History in America, 1825-1930*

²⁹² *Ibid.* s. 59.

²⁹³ Higham (1981) *Integrating America: The Problem of Assimilation In The Nineteenth Century*, s. 7

²⁹⁴ Nelson (1981), s. 61.

norskamerikaner i denne perioden som også kan være i tråd med Higham, avhengig av hva en legger i assimileringbegrepet.²⁹⁵

Den *andre* perioden ble tildelt begrepet '*fornyet etnisitet*' og ble datert til perioden 1870 til 1900. Nelson hevdet at det økende antallet norske immigranter i tiden etter den amerikanske borgerkrigen, førte til et skifte i holdninger til assimilering. Ettersom den norsk-lutherske kirke i Amerika fikk flere medlemmer, fikk kirken en sentral rolle i å fremme og ta vare på det norske språket. Dermed så han anvendt språk som en essensiell indikator på holdninger til assimilering og etnisk bevaring. Etter hvert forsøkte norskamerikanere å forhindre at immigranter lærte seg engelsk, under slagordet '*språket verner troen*'.²⁹⁶ Språket ble dermed etablert innenfor familie, i kirken og i nabolag. Enkelte samfunn ble også hovedsakelig norskspråklige, og individer utenfor den norsketniske gruppen skal også ha tatt til med å lære seg det norske språket.²⁹⁷

Den *tredje* perioden ble omtalt som en periode for *fornyet vektlegging av assimilering*. Igjen vendte Nelson seg til holdninger omkring språket i religiøse institusjoner og rettet fokuset mot debatten mellom konservative og progressive prester innenfor den norsk-lutherske synoden og den haugianske synoden.²⁹⁸ I tillegg fremmet han den norskamerikanske pressen og særlig ordskiftet mellom Johannes B. Wist og Waldemar Ager. Wist fremmet et perspektiv hvor han hevdet at norskamerikanere bare kunne bidra til det amerikanske samfunnet gjennom å innlemmes i en sosial assimilering. Ager var i opposisjon til en slik fremstilling og fremmet en bevaring av det norske språket. Nelson hevdet at selv om Ager aldri vek fra sin posisjon, var det svært få som fulgte hans insistering. Dermed virker Nelson å se et internt skifte i den norskamerikanske gruppen, der den beveget seg mot en vektlegging av assimilering.

Den *fjerde* perioden legger Nelson til å gjelde mellom 1920 og 1930, og fikk navnet '*assimilering*'. Han viste til at amerikanerne regnet nordmenn som nærliggende den tyskprotestantiske folkegruppen, og at enkelte norske presseskikkelser hadde uttrykt protyske sympatier. Ved USAs inngang i første verdenskrig uttrykte norskamerikanerne en uforbeholdent støtte til den amerikanske innsatsen. Samtidig hevdet han at norskamerikanerne ikke var særlig begeistret for Wilson og Roosevelts angrep på bindestreksamerikanerne. Likevel opplevde det norske språket en betydelig nedgang i denne perioden, og flere kirker

²⁹⁵ Se kapittel 3 & 4.

²⁹⁶ Ibid. s.62.

²⁹⁷ Ibid. s. 63.

²⁹⁸ Ibid.

endret primærspåk til engelsk. For Nelson representerte denne endringen et klart tegn på at den norskamerikanske gruppen hadde gitt seg over til assimilering.

Det er noen svakheter ved Nelsons fremstilling. For det *første* definerte han ikke holdninger eller hvordan disse skal måles. Videre utdypet han ikke forholdet mellom uttrykk for bevaring og assimilering. En annen svakhet er at han søkte å se endrede holdninger fra innsiden av den norskamerikanske gruppen gjennom fremstående personligheter, uten å vurdere ytre forhold i noen særlig grad eller diskutere hvordan disse uttrykkene var gjeldende blant gressroten av den etniske gruppen. I tillegg fremkom det ikke noen metodisk eller teoretisk refleksjon omkring undersøkelsen. Videre kan en stille spørsmålstejn ved om språket er den best egnede variabelen for å måle assimilering. Samtidig reflekterer fremstillingen i noen grad hans samtids grunnfortelling i historiografien, selv om den ikke fikk frem nyansene.

Selv om fremstillingen kunne tjent på å rette oppmerksomheten på elementene nevnt ovenfor, har fremstillingen noen interessante aspekter. Det som er verdt å merke seg i denne sammenheng er hvordan han evnet å se en dynamisk variasjon av holdninger til etnisk preserving og assimilering. I tillegg knyttet han dem opp mot eksterne hendelser, dessverre uten å utdype forholdet dem imellom. Denne variasjonen av holdninger innen den norskamerikanske gruppen pekte likevel mot en ny kunnskap, at synet på etnisitet var i endring og at holdninger til assimileringprosesser kunne variere. Nelson virker å skimte denne forståelsen, men hans manglende evne til å se at forestillinger og holdninger til etnisitet også kunne endre uttrykk førte trolig til at han ikke utforsket muligheten. Først ti år senere er det at denne muligheten blir uttrykt, og førte til en ny debatt omkring norskamerikansk migrasjonshistoriografi.

5.2.2 Norskamerikansk identitet og tilpasning av uttrykk – April Schultz.

En av verkene som virkelig utfordret assimilering- og etnisitetsforståelsene i norskamerikansk migrasjonshistoriografi, var April Schultz artikkel '*The Pride of the Race Had Been Touched*' fra 1991.²⁹⁹ Hun stilte spørsmålstejn ved den norskamerikanske migrasjonshistoriografien omtale av den etniske gruppen, og kritiserte historiografien for å ukritisk akseptere gruppen

²⁹⁹ Schultz (1991) "The Pride of the Race Had Been Touched: The 1925 Norse-American Immigration Centennial and Ethnic Identity."

som assimilert allerede fra slutten på 1920-tallet. Artikkelen var en del av Schultz sin doktoravhandling ved University of Minnesota-Twin Cities i 1991, og hun ble senere ansatt ved Illinois Wesleyan University. Hennes arbeid omkring etnisitet i Amerika, streker seg utover den norskamerikanske. Likevel er det nettopp hennes verk omkring den norskamerikanske etnisiteten som har fått mest oppmerksomhet, og som har høstet både lovord og kritikk.³⁰⁰

Schultz hevdet at historiografien var dominert av en fremstilling hvor den norskamerikanske gruppen ble fremmet som et offer for amerikaniseringen under første verdenskrig. Videre hevdet hun at historieskrivingen evnet å fremme at norskamerikanerne reagerte mot amerikaniseringen etter første verdenskrig, noe som blant annet kom frem under hundreårsmarkeringen i 1925 av de første norske migrantene. Schultz hevder at historiografien så denne markeringen som en siste mønstring av den norskamerikanske etnisitet, og at den markeringen var preget av nostalgi. Markeringen var således et siste uttrykk for den norskamerikanske etnisiteten, i en struktur hvor assimileringen var nærmest komplett.³⁰¹ Gjennom en studie av den norskamerikanske historiografien, hevdet hun å finne at grunnfortellingen var at norskamerikanere ble assimilerte i løpet av 1920-tallet. Hun refererte særlig til Carl Chrislocks sammenligning av hundreårsmarkeringen av grunnloven i 1914 og hundreårsmarkeringen av norskamerikansk migrasjon i 1925, og Odd Lovolls '*Promise of America*'.³⁰² Samtidig retter hun kritikken utover disse verkene og kritiserer hele forskningsfeltet fra 1925 og like frem til sin egen samtid. Som hun selv skriver, «*From the earliest historical works to recent monographs, historians of the Norwegian-American experience have placed it within a larger narrative of assimilation*». ³⁰³ Det er verdt å merke seg at hun inkluderer Ingrid Semmingsens, og dermed ikke låser historiografien som oppstår innad i den norskamerikanske gruppen.

Schultz kritikk må sees i lys av de nye etnisitetsforståelsene som voks frem på 1980-tallet. Hennes artikkel var ikke en kritikk mot historikerne, men et forsøk på å tilføre de nye kulturelle perspektivene til historiografien. Hun fremmet et behov for historikerne å orientere seg mot antropologien og kulturvitenskap, noe hun følger opp med å vise til perspektivene de tilførte etnisitetsforståelsen. Med henvisninger til blant andre Werner Sollors, Mathias Fischer og

³⁰⁰ Pederson (1997) *Ethnicity on Parade: Inventing the Norwegian American through Celebration*, by April R. Schultz: Book review

³⁰¹ Schultz (1991), s. 1267.

³⁰² Chrislock (1981) *Ethnicity challenged : the Upper Midwest Norwegian-American experience in World War I* & Lovoll (1999) *Promise of America; A History of the Norwegian-American People*, første gang utgitt i 1984.

³⁰³ Schultz (1991), s. 1271

Fredrick Barth, fremmet hun at «[...] *both the cultural content of ethnicity and its use are not only grounded and significant but change over time, allowing instead of assimilation a dynamic model of both accommodation and resistance*».³⁰⁴ Videre hevdet Schultz at hundreårsmarkeringen av den norskamerikanske migrasjonen var en arena hvor norskamerikanerne kunne velge å stadfeste eller omforme etnisitetens innhold. Nå advarer Schultz om å lese for mye inn i modellen, og hevdet at en historikers perspektiv var nødvendig for å unngå det. Hennes påstand var likevel at hundreårsmarkeringen ikke representerte en overgang fra en etnisitet til en annen, eller at den var dødsstøtet for den norskamerikanske etnisitet, men at den representerte en feiring av den norskamerikanske etnisitetens fremgang.

Schultz hevdet at språket under markeringen ikke vitnet om assimilering. I stedet uttrykte den en feiring av kombinasjonen av den norske- og amerikanske kulturen hos norskamerikanerne.³⁰⁵ Videre hevdet Schultz at også suvenirene som ble produsert for markeringen knyttet sammen to tilhørigheter. Hun fremmet at markeringen var et uttrykk hvor den norskamerikanske gruppen presenterte seg selv som blant de mest vellykkede gruppene i assimileringprosessen. Samtidig hadde de et behov for å markere sin særegne etnisitet, noe som blant annet kom til uttrykk gjennom feiringen av den norskamerikanske migrasjonen. I tillegg gjorde gruppen noen grep for å belyse, fremme og ta vare på deres egen historie, blant annet gjennom opprettelsen av NAHA. Schultz så ikke bare markeringen som et vitne om at en norskamerikansk etnisitet levde videre. Hun demonstrerte hvordan enkelte institusjoner ble revitalisert og oppstod som følge av markeringen. Mange av disse skal også ha vært aktive utover 1930-tallet.³⁰⁶ Dermed utfordret hun også forskningsfeltet gjennom å vise til sosiale utviklinger blant den etniske gruppen.

Samtidig gav Schultz forskningsfeltet rett i at enkelte sider ved den norskamerikanske etnisiteten ikke lenger var som før. Det norske språket ble i økende grad erstattet av det engelske, etniske institusjoner var ikke lenger i sentrum av individenes liv og flere ble en del av middelklassen og flyttet fra norskdominerte nabolag. Dermed kunne det virke som om en ikke kunne skille den norskamerikanske gruppen fra andre amerikanere i sosiale forklaringsvariabler, slik Yinger peker på. Dette var likevel ikke avgjørende for Schultz ettersom hun forstod etnisitet som «[...] *an ongoing process of identity-formation* [...]».³⁰⁷ Hun

³⁰⁴ Schultz (1994) *Ethnicity on parade : inventing the Norwegian American through celebration*, s. 18

³⁰⁵ Schultz (1991), 1287

³⁰⁶ Schultz (1994), s.130

³⁰⁷ Ibid.

var altså ikke opptatt av den norskamerikanske gruppen som en segregert enhet, men var mest interessert i det norskamerikanske minnet, dens mening og innhold, og hvordan individene forholdt seg til dette innholdet. Det etterlater spørsmålet om ikke historiografien hadde rett i at markeringen var en nostalgisk samling før den norskamerikanske gruppen ble assimilert og ikke lenger utgjorde en egen enhet i samfunnet.

Tidligere har jeg presentert noen verk som så at den norskamerikanske segregeringen kunne observeres som et sosialt fenomen helt frem til 1950-tallet.³⁰⁸ Schultz nevnte også noen institusjoner som vokste utover 1920- og 1930-tallet. Dermed virker det rimelig å kunne kritisere historiografien også på dette området. Samtidig introduserer Schultz et spennende perspektiv i omtalen av etnisitet. At den norske og den amerikanske etnisiteten ble kombinert var noe som hadde en lang tradisjon i forskningsfeltet, og var dermed ikke unikt for Schultz.³⁰⁹ Det som derimot var både nyskapende og interessant var hvordan hun satte fokus på at etnisitet kunne konstrueres, tildeles nye uttrykk og skape et nytt innhold, med henvisning til en rekke teoretiske formuleringer. Eksempelvis var det å se NAHA som et uttrykk for en norskamerikansk etnisitet, et perspektiv som i mindre grad var tilstede i foregående forståelser. At forskningsfeltet har vært dominert, og tidvis nærmest utelukkende bestått, av personer med en personlig relasjon til den norskamerikanske migrasjonen kan indikere at dette arbeidet var en viktig del av den norskamerikanske etnisiteten – uten at det trenger å ramme den faglige kvaliteten. Videre skal det nevnes at historiografien var klar over at de fleste norskamerikanere ikke var medlemmer eller deltakere i etniske aktiviteter, institusjoner eller organisasjoner. Dermed kan en spørre seg om den norskamerikanske etnisiteten lar seg best utforske innenfor disse strukturene eller om det fantes andre perspektiver som var bedre egnet til å gripe mangfoldet.

Schultz artikkel møtte både ros og kritikk. I 1992 valgte Lovoll, som ble kritisert i artikkelen, å trykke Schultz sin artikkel i *Norwegian-American Studies*. I forordet omtaler han artikkelen som at den «[...] *faults earlier scholarship for being, as she asserts, overly assimilationist in its interpretive scheme*».³¹⁰ Lovoll har et poeng. Som demonstrert i de foregående kapitlene, hadde flere innenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien sett hvordan en kombinerte det norske og det amerikanske og hvordan norskamerikanere fortsatte å være en bestemt etnisk gruppe. Schultz evnet ikke å få med alle nyansene i historiografiens

³⁰⁸ Se kapittel 3, P.A. Munch.

³⁰⁹ Se eks. Blegen (1940) *Norwegian Migration to America - The American Transition*

³¹⁰ Lovoll (1992) "Preface." *Norwegian-American Studies* 33:1-3

fremstillinger. Til tross for at hennes fortelling var spissformulert, presenterte den likevel de grove trekkene av grunnfortellingen.

Samtidig er det viktig å legge merke til at Schultz etnisitetsforståelse skilte seg fra mange av de foregående, ved å forstå etnisitet som noe kulturelt som kunne og ville endres over tid. For den foregående historiografien var det derimot et fokus på hvorvidt den norskamerikanske gruppen skilte seg fra andre grupper. Selv om en tidligere hadde fokusert på kultur, i form av påvirkning av det amerikanske samfunnet på den norske gruppe, var sosial mobilitet, struktur og amalgamering gjerne det sentrale. Det som kunne observeres og kvantifiseres. Schultz forståelse av etnisitet har i noen grad fellestrekk med Blegens syn på norskamerikanerne, og selv om P.A. Munch hevdet at norskamerikanerne var akkulturerte, delte han Schultz overbevisning om at uttrykk for en norsk tilhørighet levde videre etter 1925.

Schultz kritikk var likevel betimelig. Den norskamerikanske migrasjonshistoriografien hadde i økende grad begynt å ta innover seg kritikk fra flere aktører i den amerikanske immigrasjonshistoriografien. Flere hadde etterlyst at den norskamerikanske historieforskningen skulle orientere seg mot det bredere migrasjonsfeltet. På den måten kunne en sammenligne ulike gruppers opplevelser fra den store migrasjonsperioden og tiden etterpå, og danne et mer helhetlig bilde av immigrasjon og etnisitet i Amerika.³¹¹ Schultz sin fremstilling var bygget på nye modeller fra antropologien og kulturvitenskap, og demonstrerer hvordan deres perspektiver skapte et behov for å endre og nyansere grunnfortellingen. Noen har lest hennes fremstilling som et forsøk på å radikalt endre den dominerende narrativ om norskamerikansk innlemmelse i det amerikanske samfunnet, men hun uttrykte gjentatte ganger at hun ønsket å nyansere og komplisere narrativen ved å tilføre de kulturelle perspektivene. I relasjon til assimilering er det likevel interessant hvordan hennes forståelse av etnisitet har implikasjoner for hvordan en omtaler og forstår assimilering. Etersom Schultz i hovedsak diskuterte hvordan meningen av etnisitet var dynamisk og kunne observeres gjennom feiringer, fremstillinger og minne, skiller hun seg fra historiografiens tradisjonelle fokus på grupper og sosiale aspekter. Det var lite i Schultz fremstilling som handlet om det dagligdagse som foregikk hos medlemmer av en etnisk gruppe. Dersom en legger Yingers assimileringforståelse til grunn, der assimilering oppstår når en ikke lengre kan fremstille bedre estimer basert på etnisk tilhørighet, virker Schultz sine innvendinger mindre relevante. Samtidig er det klart at selv om en gruppe er blitt innlemmet i

³¹¹ Vecoli (1977) *'An Outsider's View of the Association'*; Conzen (1985) *'Commentary'*; Barton (1995) *'Where Have the Scandinavian-Americanists Been?'*.

et samfunn, kan den fremdeles ha uttrykk for en egen kultur. Schultz største bidrag er ikke at hun motsier en generell assimilering, men at hun utfordrer antagelsen om at den norskamerikanske etnisiteten var akkulturert. At uttrykkene for det norske ble tilpasset det amerikanske samfunnet, skapte en norskamerikansk kultur som det amerikanske mainstream aksepterte. En tanke som var tilstede i andre fremstillinger. Ved å gjøre dette gjennom markeringer, som passet det amerikanske samfunnet ved å vektlegge gruppens iherdige innsats for å bygge Amerika etter de etablerte amerikanske verdiene, ble den norskamerikanske etnisiteten akseptert som en del av samfunnet. Samtidig ble deres egen kultur og historie ivaretatt, gjennom markeringer og bevaringen av deres historie. Dette kan minne om assimilering i endret mainstream.

Schultz sin fremstilling ble en viktig døråpner for nye perspektiver i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Senere begynte stadig flere å utforske aspekter av minner, historieskriving, holdninger osv.³¹² Samtidig insisterte noen på at den kulturelle forståelsen av etnisitet ikke var den best egnede for å si noe om assimilering. I stedet insisterte en på at sosial elementer var det sentrale for å si noe om hvorvidt norskamerikanere var segregert eller assimilert. Dette kom blant annet til uttrykk i den reviderte utgaven av *Det løfterike Landet*, som Odd S. Lovoll publiserte i 1997.

5.2.3 Det løfterike landet og sosial mobilitet – Odd S. Lovoll

Odd Sverre Lovoll var og er en sentral historiker i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, og har blitt omtalt i foregående kapitler. På 1980-tallet var han en sentral aktør i arbeidet med å knytte den norskamerikanske historien sammen med den amerikanske immigrasjonshistoriografien. Som redaktør for tidsskriftet *Norwegian-American Studies* fra 1980, hadde han en sentral posisjon for hvilke perspektiver som ble presentert i historiografien. Han skal ha evnet å inkorporere nye perspektiver fra sosialhistorien i hans redaktørskap, men like viktig var at han også inkluderte forfattere med kompetanse innen andre migrantgrupper. Lovoll skal blant annet ha argumentert for et skandinavisk perspektiv, fremfor et utelukkende norsk perspektiv. Enda viktigere var inkluderingen av akademiker under konferansen *Scandinavians and Other Immigrants in Urban America* i 1985, som

³¹² Thaler (1998) 'Norwegian Minds - American Dreams, Ethnic Activism among Norwegian-American Intellectuals'; Øverland (2000) 'Immigrant Minds, American Identities: making the United States home, 1870-1930'; Olson (2006) 'Building a greater Norway: Emigration and Creation of National Identities in America and Norway, 1860-1945'; Mathiesen (2015) 'Norwegian in America and Perception of Belonging, c. 1840-1870'

inkluderte en rekke historikere med spesialkompetanse innen immigrasjons-, etnisitet-, og urbanhistorie³¹³. Dette inkluderte blant annet historikere som John Higham, Kathleen Conzen og Rudolph J. Vecoli. Sistnevnte hevdet at Lovolls tid som redaktør demonstrerer hans ønske om å integrere den norskamerikanske migrasjonshistoriografien i den amerikanske migrasjonshistorien.

Som nevnt tidligere, kritiserte April Schultz grunnfortellingen i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien som overforenkende og med uberettiget stor vektlegging av at den norskamerikanske gruppen var assimilert med henvisning til det sosiale. En av forklaringene på denne kritikken er at der Schultz undersøkte det kulturelle som noe dynamisk som kunne forhandles og rekonstrueres, beskjeftegt Lovoll seg hovedsakelig med sosiale aspekter. Dette gjaldt særlig hverdagslivets sosiale samlingssteder, bosetting og sosial mobilitet. Lovolls påstand om assimilering var således sterkt knyttet til hvorvidt en kunne snakke om en norskamerikansk gruppe. Trolig ønsket han å gjøre et bevisst skille mellom assimilering og akkulturering. Likevel ble den nye utgaven av *Det Løfterike Landet* revidert i 1997.

Det Løfterike Landet er et oversiktsverk som tok for seg perioden fra de første norske migrantene forlot Norge i 1825 og like frem til 1990-tallet. Boka demonstrerte en omfattende innsikt i empirien og litteraturen, samtidig som fremstillingen var tilgjengelig for personer utenfor forskningsfeltet. Han evnet å knytte sammen utvandrerperspektivet i Norge med immigrasjonsperspektivet i Amerika, og fremmet sådan et transnasjonalt perspektiv, i tråd med Frank Thistlewaits etterlysning om at historiografiens perspektiver måtte bryte gjennom den berømte saltvannsgardina.³¹⁴ I den lange perioden inkluderte Lovoll både positive og negative sider ved den norskamerikanske migrasjonen. Vecoli hevdet likevel at, «*The overriding theme of the work [...] is one of social mobility and success*».³¹⁵ Dette kom til uttrykk gjennom overskrifter i den første utgaven, som f.eks. «*Assimilasjon – en uunngåelig utvikling*».³¹⁶ Her det verdt å merke seg at Lovoll hevdet at det også fantes motkrefter til en fullstendig assimilering i en etniskgruppe, og at det ofte ble utelatt i fremstillinger omkring assimilering. På den måten fantes det noen viktige nyanseringer i hans første utgave. Samtidig er det ikke

³¹³ Lovoll (1985) *Scandinavians and other immigrants in urban America: the proceedings of a research conference*,

³¹⁴ Vecoli (2002) Odd Sverre Lovoll as an Historian, s. 9

³¹⁵ Ibid.

³¹⁶ Lovoll (1983) *Det løfterike landet*, s. 194.

tvil om at Lovoll så norskamerikanerne som raskt assimilerte, selv om han hevdet at enkelte verdier, holdninger og symboler levde videre.

Det som avgjorde hvorvidt en var assimilert, var om en kunne si at det fantes en norskamerikansk gruppe. Lovoll hevdet at den norskamerikanske gruppen ble oppløst gjennom sosial mobilitet. Som han selv sier, «*Den ubønhørlige utviklingen gikk mot sammensmeltning med det amerikanske samfunnet*». ³¹⁷ Med slike formuleringer og overskrifter er det ikke overraskende at April Schultz kritiserte ham for en fremstilling av en uunngåelig assimilering. Samtidig er det mange nyanser i dette verket, noe Schultz ikke tar høyde for i hennes kritikk. For selv om Lovoll hevdet at den sosiale mobiliteten fungerte på en måte som endret omgangskrets og bosetningsmønster, viste han også at denne utvandrerulturen kunne leve videre. Problemet var at han ikke presenterte noen forklaring eller analyse av hvordan disse to prosessene, av assimilering og samtidig videreføring av en norskamerikansk etnisitet, kunne forekomme samtidig. Spørsmålet er hvilke endringer som ble gjort ved lanseringen av den reviderte utgaven.

På spørsmålet om det blir gjort noen endringer i møte med kritikken fra Schultz, er svaret ja. Lovoll endret både formuleringer og overskrifter slik at fremstillingen ikke etterlot et like bastant inntrykk av en ensrettet og uunngåelig assimileringssprosess. Samtidig videreformidlet han noen av de formuleringene han ble kritisert for. Eksempelvis hevdet han at hundreårsmarkeringen i 1925 var «*[...] et nostalgisk tilbakeblikk*» og at «*[...] 1920-årene [blir] stående som den siste mønstringen av sterke etniske krefter*». ³¹⁸ Videre insisterte han på at sosial mobilitet virket som en tjener for assimileringen, og at den sosioøkonomiske fremgangen var en sentral del av prosessen. ³¹⁹ Lovoll hevdet på den ene siden at migrantene måtte gi avkall på noe av det gamle, med henvisning til immigrantenes *hundreår*. Samtidig argumenterte han for at norskamerikanere ikke var passive aktører i en assimileringssprosess, og at norskamerikanernes erfaring, «*[...] viser at deres kulturelle oppakning hadde en utrolig evne til å overleve gjennom tilpasning[...]*». ³²⁰ Spørsmålet er hvordan han knytter disse to påstandene sammen.

Det er i det hele litt vanskelig å forstå hvordan Lovoll ser for seg forholdet mellom det at immigrantene angivelig måtte gi avkall på det gamle, samtidig som deres kultur overlevde. Det

³¹⁷ Ibid. s. 195.

³¹⁸ Lovoll (1997) *Det løfterike landet : en norskamerikansk historie*. [Rev. utg.], s.225.

³¹⁹ Ibid. s. 231.

³²⁰ Ibid. s.234

forblir en stor mangel at dette ikke problematiseres eller diskuteres mer utfyllende av forfatteren. Videre er det interessant å se Lovolls argumentasjon i forhold til samtidige assimileringsteoretiske formuleringer. Dersom en ser nærmere på Yingers presentasjon av assimilering, er det verdt å merke seg at han hevdet at assimilering sjeldent forekom. Det er derfor av bemerkelsesverdig at Lovoll hevdet at senere etterkommere av norskamerikanske migranter best kunne omtales som '*non-ethnics*' med liten sans for en etnisk identifikasjon.³²¹ Samtidig hevdet han en betydelig søken etter en norsk etnisk identitet blant norske etterkommere. Hvordan kunne disse to observasjonene passe sammen? Lovoll lar dette spørsmålet forbli ubesvart.

Lovolls fremstilling kunne tjent på å utforske innvendingene til Schultz. Eksempelvis ville hans henvisninger til empirien, der en både ivaretar og må gi slipp på enkelte kulturelle trekk, ha tjent på å fremme en forståelse av at etnisitet som noe dynamisk. Fremstillingen kunne hatt nytte av å henvise til Yingers diskusjon av variabler. Eksempelvis kunne en diskusjon av assimilering versus akkulturasjon og additiv versus substituerende akkulturasjon, vært med å løfte fremstillingen. Det ville økt forklaringskraften på endringene som han observerte. Samtidig tror jeg det er rimelig å påstå at Lovoll undervurderer betydningen av forestilt etnisitet som Yinger forstod å eksistere i individers forestilling, men som påvirket dem og som vil kunne få økt betydning dersom deres omstendigheter endret seg.³²² Det er klart at norskamerikanerne kan ha vært spredt i ulike nabolag, yrkesgrupper og sosiale lag, og på den måten ikke kunne skilles fra det amerikanske samfunnet for øvrig. Samtidig er det evident at en rekke norskamerikanske uttrykk fortsatte å eksistere, men endret form eller innhold for å passe med den nye posisjonen som en del av det større samfunnet. Lovoll virker å være inne på tanken om assimilering i endret mainstream når han peker på det amerikanske samfunnet som en nasjon bestående av immigranter. Dessverre følges ikke disse refleksjonene omkring norskamerikanernes prosess med å innlemmes i det amerikanske samfunnet. Det er også synd at han ikke diskuterte hvordan andre perspektiver enn de sosiale, kunne hatt en større forklaringskraft på endringene i den norskamerikanske etnisitet. En kan undre seg om fremstillingens omfattende tidsperiode, fra 1825 til 1990-tallet, kan ha gjort det vanskelig å se variasjoner som noe annet enn digresjoner i en ensrettet hovedtendens i assimileringssprosessen.

³²¹ Ibid. s.252.

³²² Yinger (1994) *Ethnicity : source of strength? source of conflict?*, s. 5

5.2.4 Jon Gjerde – Amerikansk Immigrasjonshistorie

En historiker som i større grad tok konsekvensene av kritikken mot den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, var Jon Gjerde. Gjerde var født inn i en familie som hadde både amerikanske, norske og danske aner, og voks selv opp i Iowa. Han avla sin doktorgrad ved Universitetet i Minnesota, under veiledning av Rudolph J. Vecoli i 1982. I 1985 startet han sin karriere ved Berkeley, hvor han forble frem til hans borgang i 2008. Gjerde har etterlatt seg en rekke betydningsfulle verker, men i denne sammenheng er det boka *'The Minds of the West'* fra 1997 som er av størst interesse.³²³ Gjerde tok for seg forholdet mellom ulike etnisiteter og den nye konteksten som de befant seg i. Undersøkelsen omfattet ulike grupper med en europeisk bakgrunn i Øvre-Midvesten.³²⁴ Videre inkluderte han både rurale og urbane bosetninger, i tillegg til småbyer. Studien belyste tankesettet til de ulike etniske gruppene. Fokuset var særlig rettet mot lederskikkelser og intelligentsiaen innen gruppene, men den utforsket også forholdet mellom lederskikkelser og lekfolk. Et viktig moment i hans fremstilling var hans identifisering av to forståelser av den amerikanske frihetstanken som individer i de etniske gruppene måtte forholde seg til. Den *første* var den amerikanske vektleggingen av individet. Den *andre* var den europeiske vektleggingen av kollektiv, som familier og etniske grupper. Helt konkret innebar den første forståelse en frihet for individet og at relasjonen til staten gikk direkte fra individer. Den andre forstod denne friheten til å gjelde etniske grupper, hvor individenes forhold til den amerikanske staten gikk igjennom gruppen eller familien. For individene kunne begge tankene skape en basis for en frihet til å ivareta sin etnisitet.

I tilknytning til disse frihetsforståelsen står Gjerdens begrep, *'komplementære identiteter'*.³²⁵ Begrepet viste til at immigranter søkte å forene deres nye tilhørighet i Amerika med identiteter som viste til noe utenfor det amerikanske samfunnet. Det er verdt å merke seg hvor tett han fremmet forholdet mellom disse identitene, *«[...] complementary identity merged alliance to national and ethnich group in a self.reinforcing dynamic that embedded pluralsim into the national fabric[...]*».³²⁶ Ved å forstå den amerikanske friheten til å skape rom for en bevaring av kulturelle og tradisjonelle element fra Europa kunne både individer og lederskap legitimere dere etniske tilhørighet, samtidig som de var en del av det amerikanske samfunnet. Individer med etnisk bakgrunn kunne dermed bygge en tilhørighet til det amerikanske samfunnet, og

³²³ Gjerde (1997) *The Minds of the West: Ethnocultural Revolution in the Rural Middle West, 1830–1917*

³²⁴ I dette tilfellet avgrenset til å gjelde statene Wisconsin, Illinois, Minnesota, Iowa, Nebraska, Nord- og Sør Dakota.

³²⁵ Gjerde (1997), s. 8.

³²⁶ Gjerde (2002) *Boundries and Linkages: Norwegian Immigrants, the United States, and Norway*, s. 18

samtidig la deres egen kultur og tradisjon utfolde seg. Ved å konstruere en flerlagsidentitet kunne en gjøre det etniske til en del av det amerikanske samfunnet. Gjerde gjør oppmerksom på at ikke alle var like overbevist om denne forståelsen, og at noen opplevde det som en tvetydig lojalitet som satte det amerikanske samfunnet på prøve.³²⁷ I tillegg kunne komplementære identiteter skape visse utfordringer for det etniske lederskapet ved at individer ikke trengte å utvise en sterk lojalitet til en etnisk gruppe. Dermed var de mindre forutsigbare i forhold til oppmøte på arrangementer, meninger, avisabonnement og politisk syn.

Denne forståelsen av å kombinere det amerikanske med det norske var ikke noe nytt i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Som vist i tidligere kapitler, presenterte Theodore C. Blegen en lignende forståelse av den norskamerikanske identiteten. P.A. Munch delte noen refleksjoner omkring det samme, selv om han forstod den norskamerikanske kulturen å være utpreget amerikansk i uttrykket. Også Lovoll nevnte dette. Gjerdens fremstilling tilførte likevel noe nytt. For det *første* baserte fremstillingen seg på et utvalg som ikke var avgrenset til å gjelde den norskamerikanske gruppen, men som studerte flere etnisiteter. For det *andre* innførte han et begrep som var forklarende, og som utviste en større teoretisk refleksjon av fenomenet. I tillegg forstod han empirien fra den Øvre-Midtvesten som et godt eksempel på at immigrantgrupper ikke ble absorbert inn i en angloamerikansk kultur, men at den demonstrerte en tilpasningsprosess hvor en kunne kombinere det europeiske med det amerikanske. Samtidig er det klart at Gjerde forstår etnisitet som noe konstruert med henvisning til en felles opprinnelse eller kultur. Det er i grunn et premiss for komplementære identiteter at en har muligheten til å konstruere eller tilpasse etnisiteten. En norskamerikansk etnisitet var nettopp et uttrykk for en konstruksjon, basert på kultur og tradisjoner fra Norge og en påvirkning fra det amerikanske samfunnet. Dermed fremmet han en forståelse av additiv akkulturering, men hvor det ikke var to kulturer en vekselsvis forholdt seg til. Det ble så tett ved sammen at de vanskelig lot seg skilles.

I forhold til kritikken til April Schultz, virket Gjerde å ta hennes innvendinger på alvor. Han understrekte at etniske grupper fortsatte å eksistere lenge etter første verdenskrig, men samtidig vil han ikke undervurdere krigens betydning på diskusjonen om etnisiteters forhold til Amerika. «*Ethnic communities would endure, but strident particularist and separatist proclamation were muted and would never again provoke the range of fear in the Middle West that they had*

³²⁷ Gjerde (1997), s. 8

prompted earlier».³²⁸ Med det viser Gjerde at det skjer noe avgjørende under første verdenskrig, hvor en understreker et krav om en tilslutning og tilhørighet til det amerikanske samfunnet. Dessverre ser ikke Gjerde på tiden etter første verdenskrig. Dermed er det vanskelig å fastslå hvordan han forstod endringene som forekom i den norskamerikanske etnisiteten fra 1920-tallet og utover. Likevel skapte forståelsen av en komplementær identitet muligheten for å forstå tilpasningen av det norske i den norskamerikanske identiteten, som en konstruksjonsprosess hvor en knyttet seg enda sterkere opp mot det amerikanske.

Det ble utgitt en rekke andre publikasjoner på slutten av 1990-tallet og utover 2000-tallet som var inspirert av kulturelle perspektiver. Peter Thaler utforsket etnisk aktivisme og tankesett blant norskamerikanske intellektuelle, og diskuterte dette i lys av ulike etnisitetsforståelser.³²⁹ Videre studerte Orm Øverland tilhørighetsmyter som immigranter skapte for å etablere en tilhørighet til Amerika, og for å forsikre seg om at de fremdeles var de samme som før de reiste. Et fenomen han demonstrerte at eksisterte blant en rekke immigrantgrupper og argumenterte for å være et amerikansk fenomen.³³⁰ Også andre historikere har latt seg inspirere av de nye perspektivene som ble tilført med et nytt fokus på det kulturelle. Dette har også tilført migrasjonsforskningen nye begreper og verktøy som har hatt implikasjoner utenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Likevel har den norskamerikanske historiografien utvist liten evne til å reflektere omkring hva assimilering er og hva som ligger bortenfor assimileringen. Først i 2017 publiserte Torben G. Jeppesen en bok som diskuterte det amerikanskskandinaviske i lys av en omfattende gjennomgang av assimilering- og etnisitetsforståelser.³³¹ Dermed er det klart at publikasjoner som omfattet norskamerikansk migrasjon, i liten grad har adressert det assimileringsteoretiske i omtalen av norskamerikansk migrasjon. Den har i mindre grad diskutert akkulturasjon, eller hvordan det norskamerikanere skulle assimileres i har endret seg over tid. Det er perspektiver som fortjener en større oppmerksomhet, og som forhåpentligvis denne undersøkelsen har avdekket behovet for.

³²⁸ Ibid. s. 325.

³²⁹ Thaler (1998) *Norwegian Minds - American Dreams, Ethnic Activism among Norwegian-American Intellectuals*.

³³⁰ Øverland (2000) *Immigrant Minds, American Identities: making the United States home, 1870-1930*

³³¹ Jeppesen (2017)

5.3 Oppsummering og konklusjon

Den nye kulturhistorieskriving påvirket hvordan en forstod etnisitet, noe som påvirket den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Der hvor en tidligere hadde antatt at en endring av en norsk kultur innebar en substituerende akkulturering, utfordret kulturhistorien denne antagelsen. Ved April Schultz ble vektleggingen av det sosiale i etnisitetsforståelsen kritisert, men særlig viktig var oppgjøret med en historiografi som i stor grad ikke tok høyde for at etnisitet var en foranderlig størrelse. Det skapte muligheten for flere kulturelle undersøkelser av hvordan den etniske gruppe omformet innhold og mening. Samtidig skapte det også en mulighet for å se på endringer i tankesett og uttrykk innen den etniske gruppen, noe som førte til viktige begreper som 'komplementær identitet' og 'tilhørighetsmyter'.

Dette reiser spørsmålet om hva assimilasjon er, hvilke variabler en kan observere prosessen i, og hvordan en forstår endringene. For Odd S. Lovoll var sosial mobilitet den essensielle indikatoren for assimilering av en etnisk gruppe. For Schultz var det kultur som var det interessante, og hvordan etnisiteten endret seg. Dessverre er det i liten grad gjort noe arbeid knyttet til å se nærmere på flere variabler og knytte caser opp til ulike assimileringsteorier før Jeppesens bok i 2017. Likevel var debatten omkring etnisitet og assimilering på 1990-tallet, svært viktig for den videre undersøkelsen av etnisitet og assimilering.

6 Konklusjon

Denne undersøkelsen har vist til ulike etnisitets- og assimileringforståelser i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien i perioden ca. 1900-2000. Gjennomgangen av den norskamerikanske migrasjonshistoriografien har avdekket noen interessante funn.

For det *første* har den vist at den norskamerikanske historiografien viser en mer kompleks og mangfoldig etnisitet- og assimileringforståelse, enn det som gjerne blir presentert som utviklingen innen assimileringsteori. Det innebærer to ting. For det første viser det at å utforske assimileringforståelse i historieskrivingen skaper et mer inkluderende bilde enn et fokus på assimileringsteori, og at en dermed får en mer nyansert fremstilling. For det andre demonstrerer det viktigheten av å orientere seg utenfor sitt eget fagfelt. Ved å bare fokusere på samfunnsvitenskapelige konsepter av assimilering, går en glipp av viktige perspektiver som finnes i humanistiske fag. Dette gjelder også motsatt. For ettersom en anvender ulike metoder og perspektiv, vil en også kunne belyse ulike sider av et fenomen. Et godt eksempel er hvordan perspektiver fra antropologien ble fremmet ved Schultz, og så det norskamerikanske i lys av kulturelle perspektiver. Det utfordret analysene til den foregående sosialhistorieskrivingen hvor en først og fremst var opptatt av den norskamerikanske gruppen, dens strukturer og organisasjoner.

Et *annet* sentralt funn angår utviklingen innen norskamerikansk migrasjonshistoriografi. Studien har fremmet ulike tradisjoner innenfor forskningsfeltet, og hvordan historieskrivingen har utviklet seg. Et av de interessante aspektene er hvordan profesjonaliseringen av faget fremmet nye perspektiver som til dels ble gjenopplaget med den kulturelle vendingen, etter en periode hvor kulturelle perspektiver var mindre viktige i den sosialhistoriske fasen. Særlig Blegens refleksjoner omkring forholdet mellom det norske og det amerikanske, og hans forståelse av det amerikanske samfunn i kontinuerlig bevegelse, var perspektiver som delvis forsvant i under sosialhistoriens innflytelse. Under vektleggingen av sosiale variabler i en assimileringprosess og antagelser om en substituerende akkulturering, mistet en delvis den foregående additive forståelsen av akkulturering og identifikasjon. Ved å fremme en dynamisk og foranderlig etnisitet, inspirert av antropologi og kulturvitenskap, ble denne forståelsen igjen brakt inn i historieskrivingen av blant andre April Schultz. Dessverre så hun ikke at det var en forståelse som også eksisterte blant tidligere historikere i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Denne spenningen mellom en substituerende og

additiv forståelse av ulike deler av assimilering, er noe som i liten grad ble problematisert eller reflektert omkring. Likevel kan spenningen spores tilbake til debattene omkring assimilering og bevaring på 1900-tallet, innen den norskamerikanske gruppen. Historiografien viser å se denne spenningen i empirien, men har i liten grad reflektert omkring implikasjonene av de to forståelsene. I stedet kan en observere substituerende og additive assimileringforståelser som en del av forfatterens egen analyse.

Et *tredje* aspekt er at historieforskningen utvikler seg, og at det en undersøger kan variere. For enkelte har dette skapt en uro for fragmentering av historiefaget og at enkelte fagområder skulle bli desintegret. Denne bekymringen ble også uttrykt ovenfor den norskamerikanske migrasjonshistoriografien, hvor hovedfokuset var på den etniske gruppen. Det var særlig to aspekter en løftet frem i denne sammenheng. Den første var at en ønsket at den norskamerikanske migrasjonsforskningen skulle orientere seg mot den bredere amerikanske migrasjonshistorien. Den andre var at en fryktet at vektleggingen av den etniske gruppen ført til en snever fremstilling som bare utforsket sosiale elementer. Ved å vise til hvilke perspektiver andre fagfelt som antropologi og kulturhistorie tilførte, argumenterte en for en inkorporering av perspektiver fra andre fagfelt. Utvalget i denne undersøkelsen viser at det historikerne tok disse innvendingene til etterretning. Det betyr ikke at enkelte undersøkelser avgrenset seg til en norskamerikansk gruppe, men en orienterte seg i større grad med andre fagfelt. I tillegg til at enkelte også studerte andre etniske grupper. Dette illustrerer at den norskamerikanske migrasjonshistoriografien ikke har gått upåvirket av samtidens utvikling av historieforskningen, og dermed ikke har blitt desintegret.³³²

Et *fjerde* funn er at den norskamerikanske migrasjonshistoriografien i liten grad forholdt seg eksplisitt til assimileringsteoretiske konsepter. Jonassen var en av få som anvendte tydelige definisjoner av assimilering, og som henviste til foregående assimileringsteori. Det betyr likevel ikke at det ikke finnes assimileringforståelser representert i det historiografiske utvalget. Her finnes det forståelser som både var normative og deskriptive, som så på flere variabler og som så assimilering som både prosess og resultat. I tillegg påvirket assimileringsteoretiske formuleringer den norskamerikanske migrasjonshistoriografien gjennom å skille mellom ulike variabler og ved å etablere metoder for å avdekke denne prosessen.

³³² Heiret, Ryymän, and Skålevåg (2013) *Fortalt Fortid: Norsk Historieskriving etter 1970*, s. 8-18

Denne studien har i mindre grad diskutert hvordan samtiden påvirket historieskrivingen, samtidig kommer det implisitt til uttrykk. Fremveksten av den nye sosialhistorien, avvisningen av smeltedigeltesen, den etniske vendingen og den kulturelle vendingen oppstod ikke i et vakuum, men var en del av samtidens samfunnsendringer.³³³ Det innebærer at en ikke bare bør se den norskamerikanske etnisiteten i lys av den tidsperioden den undersøker, men at også de ulike publikasjonene må ses i lys av sin samtid. I dette arbeidet har jeg hovedsakelig vist til publikasjonenes samtid ved å vise til andre fagfelts utviklingstrekk.

Hva er så nytten av disse funnene? En skal være forsiktig med hvordan en anvender og forstår nytteverdien. Samtidig viser funnene at den norskamerikanske migrasjonshistoriografien har et vidt spenningsfelt. En etablerte tidlig et forskningsfelt som viser seg å fremdeles kunne undersøkes med nye perspektiver. Den norskamerikanske migrasjonshistorien er noe som ligger langt fremme i den norske og norskamerikanske hukommelsen. Det gir en helt unik mulighet til å dele kunnskap om migrasjon med samfunnet, og å gi innsikt i ulike perspektiver relatert til det. Samtidig setter undersøkelsen søkelyset på hvordan en omtaler og forstår innlemmelse av immigrantgrupper i et samfunn. Den viser hvordan et bevisst forhold til begreper, som additivt- og substituerende akkulturering, kan være med å tydeliggjøre problematikk i omtalen av assimilering. Det er elementer som kan ha en nytteverdi utover forskningsfeltet.

Likevel ligger verdien hovedsakelig i en diskusjon og refleksjon omkring assimileringforståelser i den norskamerikanske migrasjonshistoriografien. Forhåpentligvis kan funnene være med å skape en økt bevissthet omkring hvilke forståelser en observerer og hvilke forståelser historikerne selv fremmer i sin historieskriving.

³³³ Vecoli (1985) *Return to the Melting Pot: Ethnicity in the United States in the Eighties*, s. 11

Kilder og litteratur

Kilder

- Ager, Waldemar. 1977a. "Citizen and State." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 117-129. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association. Original edition, 1919.
- Ager, Waldemar. 1977b. "The Great Leveling." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 101-116. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association. Original edition, 1917.
- Ager, Waldemar. 1977c. "The Melting Pot." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 77-86. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association.
- Ager, Waldemar. 1977d. "To Mr. A.H. Lindelie." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 94-100. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association. Original edition, 1916.
- Blegen, Theodore C. 1955. *Land of Their Choice - The Immigrants Write Home*. St. Paul: The University of Minnesota Press.
- Blegen, Theodore C. . 1940. *Norwegian Migration to America - The American Transition*. Minnesota: Norwegian American Historical Association.
- Chrislock, Carl H. 1977. "Introduction: The Historical Context." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association.
- Flom, Georg T. 1909. *A History of Norwegian Immigration to The United States - From the earliest Beginning down to year 1848*. Iowa City: Privately Printed.
- Garborg, Arne. 1894. "Amerika og utvandringi." *Den 17 de mai*.
- Gjerde, Jon. 1997. *The Minds of the West: Ethnocultural Revolution in the Rural Middle West, 1830-1917* Chapel Hill & London: The University of North Carolina Press.
- Holand, Hjalmar R. 1908. *De norske Settlementers Historie: En Oversigt over den norske Indvandring til og Bebyggelse af Amerikas Nordvesten fra Amerikas Opdagelse til Indianerkrigen i Nordvesten: Med Bygde- og Navneregister*. Ephraim, Wisconsin: Forfatterens eget forlag.
- Jonassen, Christen T. . 1947. "The Norwegian in Bay Ridge: A Sociological Study of an Ethnic Group." Ph.D., School of Education, New York University.
- Klaveness, Thorolv. 1904. *Blandt Udvandrede Nordmænd'* Kristiania/Oslo: ALB. Cammermeyers Forlag.
- Koht, Halvdan. 1904. "Udvandringen fra Norge." *Det ny Aarhundrede*:513-522.
- Krontoft, Torben. 1974. "Factors in Assimilation: A Comparative Study." *Norwegian-American Studies* 26:184-205.
- Lovoll, Odd S. 1977. *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*. Northfield, Minnesota: Norwegian-American Historical Association.
- Lovoll, Odd S. 1983. *Det Løfterike Landet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lovoll, Odd S. 1997. *Det løfterike landet : en norskamerikansk historie*. [Rev. utg.]. ed. Oslo: Universitetsforl.
- Lovoll, Odd S. 1999. *Promise of America; A History of the Norwegian-American People*. Minneapolis: University of Minnesota.

- Munch, Peter A. 1954. "Segregation and Assimilation of Norwegian Settlement in Wisconsin." *Norwegian-American Essays* 18:102-140.
- Nelson, Frank C. . 1981. "Norwegian-American Attitudes Toward Assimilation During Four Periods of Their History in America, 1825-1930." *The Journal of Ethnic Studies* 9 (1):59-68.
- Schultz, April. 1991. "The Pride of the Race Had Been Touched: The 1925 Norse-American Immigration Centennial and Ethnic Identity." *The Journal of American History* 77 (4):1265-1295.
- Schultz, April R. 1994. *Ethnicity on parade : inventing the Norwegian American through celebration*. Amherst, Mass: University of Massachusetts Press.
- Semmingsen, Ingrid. 1941. *Veien mot Vest - Utvandringen fra Norge til Amerika 1825-1865*. 2 vols. Vol. 1. Oslo: Aschehoug.
- Semmingsen, Ingrid. 1950. *Veien mot Vest (2): Utvandringen fra Norge 1965-1915*. 2 vols. Vol. 2. Oslo: Aschehoug.
- Thaler, Peter. 1997. "Concepts of Ethnicity in Early Twentieth-Century Norwegian America." *Scandinavian Studies* 69 (1):85-103.
- Thaler, Peter. 1998. *Norwegian Minds - American Dreams, Ethnisch Activsim among Norwegian-American Intellectuals*. Newark: University of Delaware Press.
- Ulvestad, Martin. 1907. *Nordmændene i Amerika: Deres historie og Rekord: Bidrag til og Bindeled mellem Norges Historie og Nord-Amerika - De Forenede Staters i Særdeleshed*. Minneapolis: Hitory Book Company.
- Wist, Johs. B. 1977. "Our Cultural Stage." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 38-45. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Assosication. Original edition, 1905.
- Øverland, Orm. 2000. *Immigrant Minds, American Identities: making the United States home, 1870-1930*. Urbana, Illinois: University of Illinois Press.

Litteratur

- Alba, Richard, and Victor Nee. 1997. "Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration." *International Migration Review* 31 (4):826-874.
- Alba, Richard, and Victor Nee. 2003. *Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration*. Cambridge: Harvard University Press.
- Andresen, Astri, Sissel Rosland, Teemu Ryymin, and Svein Atle Skålevåg. 2015. *Å gripe fortida : innføring i historisk forståing og metode*. 2. utg. ed, *Samlagets bøker for høgare utdanning*. Oslo: Samlaget.
- Avila, Eric. 2008. "Race and Etnicity." In *A Companion to American Cultural History*, edited by Karen Halltunen. Hoboken: John Wiley & Sons Inc.
- Barton, Arnold. 1995. "Where Have the Scandinavian-Americanists Been?" *Journal of American Ethnic History* 15 (1):46-55.
- Berkson, Isaac B. 1920. *Theoreis of Americanization, A critical Study - With Special Reference to the Jewish Group*. New York City: Teachers College, Columbia University.
- Bjork, Kenneth. 1974. "Contributers." *Norwegian-American Studies* 26:253.
- Bodnar, John. 1985. *The transplanted : a history of immigrants in urban America, Interdisciplinary studies in history*. Bloomington: Indiana University Press.
- Brady, Shane R. 2015. "Utilizing and Adapting the Delphi Method for Use in Qualitative Research." *International Journal of Qualitative Methods* 14 (5):1-6.
- Burke, P. 2008. *What is Cultural History*. Second Ed. ed. Cambridge: Polity.
- Chrislock, Carl H. 1981. *Ethnicity challenged : the Upper Midwest Norwegian-American experience in World War I*. Vol. 3, *Topical studies (Norwegian-American Historical*

- Association : trykt utg.*). Northfield, Minn: The Norwegian-American historical association.
- Claus, Peter, and John Marriott. 2017. *History - An Introduction to Theory, Method and Practice*. Second ed. New York: Routledge.
- Commager, Henry Steele. 1961. "Foreword." In *Immigration and American History : Essays in Honor of Theodore C. Blegen*, edited by Henry Steele Commager, V-X. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Conzen, Kathleen Neils. 1985. "Commentary " In *Scandinavians and other immigrants in urban America: the proceedings of a research conference, October 26-27, 1984*, edited by Odd S. Lovoll. Northfield, Minnesota: St. Olaf College Press.
- Conzen, Kathleen Neils, David A. Gerber, Ewa Morawska, George E. Pozzetta, and Rudolph J. Vecoli. 1992. "The Invention of Ethnicity: A Perspective from the U.S.A." *Journal of American Ethnic History* 12 (1):3-41.
- Daniels, Roger. 1991. *Coming to America - A History of Immigration and Ethnicity in American Life*. 2 ed. New York, London, Toronto, Sydney: Harper Perennial.
- Diner, Hasia R. 2008. "Immigration and Ethnic Culture." In *A Companion to American Cultural History*, edited by Karen Halltunen. Hoboken: John Wiley & Sons Inc.
- Evans, Richard J. 1997. *In defence of history*. London: Granta.
- Ford, Lacey K. Jr. 1993. "Frontier Democracy: The Turner Thesis Revisited." *Journal of the Early Republic* 13 (2):144-163.
- Gjerde, Jon. 1999. "New Growth on Old Vines: The State of the Field: The Social History of Immigration to Ethnicity in the United States." *Journal of American Ethnic History* 18 (4):40-65.
- Gjerde, Jon. 2002. "Boundries and Linkages: Norwegian Immigrants, the United States, and Norway." In *Interpreting the Promise of America*, edited by Todd W. Nichol, 13-29. Northfield, Minnesota: Norwegian-American Historical Association.
- Glazer, Nathan, and Daniel P. Moynihan. 1970. *Beyond the melting pot; the Negroes, Puerto Ricans, Jews, Italians, and Irish of New York City*. 2d ed, *Publications of the Joint Center for Urban Studies*. Cambridge,,: M.I.T. Press. Original edition, 1963.
- Gordon, Milton M. 1964. *Assimilation in American Life - The Role of Race, Religion, an National Origin*. New York: Oxford University Press.
- Grønmo, Sigmund. 2004. *Samfunnsvitenskapelige Metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Halttunen, Karen. 2008. "Introduction." In *A Companion to American Cultural History*, edited by Karen Halltunen. Hoboken: John Wiley & Sons Inc.
- Handlin, Oscar. 1951. *The uprooted : the epic story of the great migrations that made the American people*. Boston, Mass: Little, Brown and Company.
- Heiret, Jan, Teemu Ryymin, and Svein Atle Skålevåg. 2013. *Fortalt fortid : norsk historieskriving etter 1970*. Oslo: Pax.
- Herberg, Will. 1955. "The Triple Melting Pot." *Commentary* 20:101-108.
- Higham, John. 1981. "Integrating America: The Problem of Assimilation In The Nineteenth Century." *Journal of American Ethnic History* 1 (1):7-25.
- Higham, John. 1986. "The Mobilization of Immigrants in Urban America." *Norwegian-American Studies* 31:3-34.
- Hoffmann, Christhard. 2016. "Jewish history as a history of immigration: an overview of current historiography in the Scandinavian countries." *Scripta Instituti Donneriani Aboensis* 27:203-222.
- Hollinger, David A. 1995. *Postethnic America : beyond multiculturalism*. New York: BasicBooks.

- Jeppesen, Torben Grøngaard. 2017. *Fra Skandinaviske Immigranter til Amerikaner - Teori og Empiri om assimilering i det amerikanske samfund*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Jimenez, Thomas R. 2017. *The Other Side of Assimilation: How Immigrants Are Changing American Life*. Oakland, California: University of California Press.
- Jonassen, Christen T. 1983. *Value systems and personality in a Western civilization : Norwegians in Europe and America*. Columbus, Ohio: Ohio State University Press.
- Joranger, Terje Mikael Hasle. 2007. "The Migration of Tradition? A Study of the Transfer of Traditions Tied to Intergenerational Land Transfer among Emigrants from the Valdres region, Norway to th Upper Midwest and their Descendants for Three Generations, 1850-1980." Dr. Art., Department of Archaeology, Conservation and History, University of Oslo.
- Joranger, Terje Mikael Hasle. 2010. "Lokale eller nasjonale kollektive identiteter? Etnifisering og identitetsbygging blant norske immigranter i Amerika." *Historisk Tidsskrift* 89:223-247.
- Kallen, Horace M. 1915a. "Democracy Versus the Melting-Pot - A Study of American Nationality, (Part One)." *The Nation* 100 (2590):190-194.
- Kallen, Horace M. 1915b. "Democracy Versus the Melting-Pot - A Study of American Nationality, (Part Two)." *The Nation* 100 (2591):217-220.
- Karlsen, Gunnar. 2015. *Språk og Argumentasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Langholm, Sivert. 2001. "Ingrid Semmingsen, Pioneer Scholar." *Norwegian-American Essays* 10:1-6.
- Lindellie, A.H. 1977. "The Melting Pot Again." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 86-93. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association. Original edition, 1916.
- Lorenz, Chris. 1999. "Comparative Historiography: Problems and Perspectives." *History and Theory* 38 (1):25-39.
- Lovoll, O.S., ed. 1985. *Scandinavians and other immigrants in urban America: the proceedings of a research conference, October 26-27, 1984*. Northfield: St. Olaf College Press.
- Lovoll, Odd S. 1992. "Preface." *Norwegian-American Studies* 33:1-3.
- Lovoll, Odd S. 2001. "The Creation of Historical Memory in a Multicultural Society." *Norwegian-American Essays* 10:27-40.
- Mathiesen, Henrik Olav. 2015. "Norwegian in America and Percetion of Belonging, c. 1840-1870." Master, Department of Archeology, Conservation and History, University of Oslo.
- Melve, L. 2010. *Historie - Historieskriving frå antikken til i dag*. First ed. ed. Oslo: Dreyers Forlag.
- Mueller, Samuel A. . 1971. "The New Triple Melting Pot." *Review of Religious Research* 13 (1):18-33.
- Myhre, J.E. 2014. *Historie - En Introduksjon Til Grunnlagsproblemer*. First ed. Oslo: Pax Forlag.
- Olson, Daron W. 2006. "Building a greater Norway: Emigration and Creation of National Identities in America and Norway, 1860-1945." Phd, Department of History, Southern Illinois University.
- Olson, Daron W. 2007. "Norwegian-american historians and the creation of an ethnic identity." *Scandinavian Studies* 79 (1):41-56.
- Park, Robert E. 1914. "Racial Assimilation in Secondary Groups With Particular Reference to the Negro." *American Journal of Sociology* 19 (5):606-623.

- Park, Robert E. 1928. "Human Migration and the Marginal Man." *American Journal of Sociology* 33 (6):881-893.
- Park, Robert E., and Ernest W. Burgess. 1921. "Assimilation." In *Introduction to the Science of Sociology*, edited by Robert E. Park and Ernest W. Burgess. Illinois: The University of Chicago Press.
- Pederson, Jane. 1997. "Ethnicity on Parade: Inventing the Norwegian American through Celebration, by April R. Schultz: Book review." *The Annals of Iowa* 56 (1):154-156.
- Portes, Alejandro, and Min Zhou. 1993. "The New Second Generation: Segmented Assimilation and Its Variants." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 530:74-96.
- Rebhun, Uzi. 2015. "Assimilation in American Life: An Empirical Assessment of Milton Gordon's Multi-dimensional Theory." *Journal of Contemporary Religion* 30 (3):473-496.
- Seip, Jens Arup. 1983. *Problemer og Metode i Historieforskningen - artikler, innlegg, foredrag 1940-1977*. Oslo: Gyldendal.
- Smemo, Kenneth. 1977. "Waldemar Theodore Ager." In *Cultural Pluralism versus Assimilation: The views of Waldemar Ager*, edited by O.S. Lovoll, 130-136. Northfield, Minnesota: The Norwegian-American Historical Association.
- Sollors, Werner. 1989. "Introduction: The Invention of Ethnicity." In *The Invention of Ethnicity*, edited by Werner Sollors, ix-xx. Oxford: Oxford University Press.
- Steiner, Michael. 1995. "From Frontier to Region: Frederick Jackson Turner and the New Western History." *Pacific Historical Review* 64 (4):479-501.
- Stepick, Alex, and Carol Dutton Stepick. 2010. "The Complexities and Confusions of Segmented Assimilation." *Ethnic and Racial Studies* 33 (7):1149-1167.
- Stråth, Bo, Dorthe Gert Simonsen, Anette Warring, Thomas Lindkvist, and Nils Erik Villstrand. 2008. *Evaluering av norsk historiefaglig forskning - Bortenfor nasjonen i tid og rom: fortidens makt og fremtidens muligheter i norsk historieforskning*. Oslo: Norges Forskningsråd.
- Treudley, Mary B. . 1964. "Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origin (Book Review)." *Social Forces* 43 (1):125-126.
- Troup, Kathleen, and Anna Green. 1999. *The Houses of history : a critical reader in twentieth-century history and theory*. Manchester: Manchester University Press.
- Turner, Frederick J. 1894. "The Significance of the Frontier in American History." *The Annual Report of the American Historical Association*:119-227.
- Turner, Frederick J. 1920. *The Frontier in American History*. New York: Henry Holy and Company.
- Vecoli, Rudolph J. 1972. "European Americans: From Immigrants to Ethnics." *The International Migration Review* 6 (4):403-434.
- Vecoli, Rudolph J. 1977. "An Outsider 's View of the Association." *Norwegian-American Studies* 27:272-279.
- Vecoli, Rudolph J. 1985. "Return to the Melting Pot: Ethnicity in the United States in the Eighties." *Journal of American Ethnic History* 5 (1):7-20.
- Vecoli, Rudolph J. 1999. "Comment: We Study the Present to Understand the Past." *Journal of American Ethnic History* 18 (4):115-125.
- Vecoli, Rudolph J. 2002. "Odd Sverre Lovoll as an Historian." In *Interpreting the Promise of America - Essays in Honor of Odd Sverre Lovoll*, edited by Todd W. Nichol, 3-12. Northfield, Minnesota: Norwegian-American Historical Association.
- Wimmer, A., and N. Glick Schiller. 2002. "Methodological nationalism and beyond: Nation-state building, migration and the social sciences." *Global Networks* 2 (4):301-334.

Yinger, J. Milton. 1994. *Ethnicity : source of strength? source of conflict?*, SUNY series in ethnicity and race in American life. Albany: State University of New York Press.

Østrem, Nils Olav. 2014. *Norsk Utvandringshistorie*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Avisartikler

1915. "ROOSEVELT DENOUNCES HYPHENATED AMERICANS." *The Cornell Daily Sun*, 13. Oktober. <http://cdsun.library.cornell.edu/cgi-bin/cornell?a=d&d=CDS19151013.2.43>.

Eknes, Kristoffer. 2018. "Norge var aldri et «shithole»-land." *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/J1E72X/Norge-var-aldri-et-shithole-land--Kristoffer-EknesS>.

Ræder, Ole Munch. 1847. *Den Norske Rigstidende 1847.11.09*. Norge, Oslo.

The New York Times. 1984. "Dr. Peter Munch, 75: Sociologist and Author." *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/1984/01/19/obituaries/dr-peter-munch-75-sociologist-and-author.html?search-input-2=Peter+Andreas+Munch>.

Nettsider

Ohio State University, University Libraries. 1998. "Resolution in Memoriam " [Webpage]. The Ohio State University - University Libraries, accessed 15.05.2018. https://library.osu.edu/documents/university-archives/biographical_files/Jonassen_Christen_Tonnes.pdf.

Vedlegg

Vedlegg 1: Tabell med funnene fra delphiundersøkelsen, del 1

Forfatter	Tittel	Publikasjonsår	Antall forslag
Semmingsen, I.	Veien mot Vest - Utvandringen fra Norge til Amerika 1825-1865.	1941	5
Gjerde, J.	From Peasants to Farmers: The Migration from Balestrand, Norway, to the Upper Middle West	1985	4
Blegen, T. C.	Norwegian Migration to America - The American Transition.	1940	4
Østrem, N. O.	Norsk Utvandringshistorie	2014	4
Lovoll, O.S.	Det løfterike landet/Promise of America	1983/1984	4
Chrislock, C.	Ethnicity challenged: the Upper Midwest Norwegian-American experience in World War I.	1981	3
Blegen, T.C.	Theodore Blegen, 1931 Norwegian Migration to America, 1825-1860	1931	2
Blegen, T.C.	Land of their choice	1955	2
Lovoll, O.S.	A Folk Epic. The Bygdelag in America	1975	2
Lovoll, O.S.	A Century of Urban Life: The Norwegians in Chicago before 1930	1988	2

Lovoll, O.S.	Cultural pluralism versus Assimilation – the views of Waldemar Ager	1977	2
Munch, P.A.	Segregation and Assimilation in Norwegian Settlements in Wisconsin	1954	2
Qualey, C.C.	Norwegian Settlement in the United States,	1938	2
Semningsen, I.	Veien mot vest. Utvandringen fra Norge till Amerika. 1865-1915,	1950	2
Gieske, M.L.	The Americanization of a Norwegian Immigrant: Knute Nelson”	1990	1
Babcok, K.C.	The Scandinavian Element in the United States	1914	1
Lovoll, O.S.	Norske småbyer på prærien, En kulturhistorisk studie	2005	1
Lovoll, O.S.	Innfridde løfter, et norskamerikansk samtidsbilde	1999	1
Mauk, D.C.	The colony that rose from the sea: Norwegian maritime migration and community in Brooklyn 1850-1930.	1997	1
Haugen, E.	Language and Immigration”	1938	1
Gjerde, J. & Qualey, C.C.	The Norwegians in: They Chose Minnesota: A Survey of the State's Ethnic Groups	1981	1
Niemi, E.	Norsk migrasjonsforskning siden Ingrid Semningsen. Veien videre?	1998	1
Krontoft, T.	Factors in Assimilation: A Comparative Study	1974	1

Bergland, B. & Lahlum, L.A.	Norwegian American Women	2011	1
Gjerde, J.	Norwegians in Minnesota	2002	1
Mørkhagen, S.	Utvandringen til Amerika	2012	1
Lass, W.	Minnesota:A history	1983	1
Norlie, O. M.	History of the Norwegian People in America	1925	1
Øverland, O.	The western home: a literary history of Norwegian America,	1996	1
Hustvedt, L.	Rasmus Bjørn Anderson, pioneer scholar,	1966	1
Stephenson, G.M.	The Mind of the Scandinavian Immigrant	1929	1
Nelsen, F.C.	The School Controversy among Norwegian Immigrants”	1974	1
Daniels, R.	Coming to America	1991	1
Anderson, R.B.	The first chapter of Norwegian immigration (1821-1840) its causes and results: with an introduction on the services rendered by the Scandinavians to the world and to America.	1895/1906	1
Andersen, A. W.	The Immigrant Takes His Stand: The Norwegian-American Press and Public Affairs, 1847–1872	1953	1
Jonassen, C.T.	The Norwegians in Bay Ridge. A sociological study of an Ethnic Group	1947	1
Ulvestad, M.	Nordmændene i Amerika : deres Historie og Rekord : Bidrag til og Bindeled mellem	1907	1

	Norges Historie og Nord-Amerika - De Forenede Staters i Særdeleshed		
Jenswold, J.R.	Becoming American, Becoming Suburban: Norwegians in the 1920s.	1991	1
Holand, H.R.	De norske Settlementers Historie: en Oversigt over den norske Indvandring til og Bebyggelse af Amerikas Nordvesten fra Amerikas Opdagelse til Indianerkrigen i Nordvesten : med Bygde- og Navneregister.	1908	1
Hoover, K.E.	Organizational Networks and Ethnic Persistence: A case study of Norwegian American Ethnicity in the New York Metropolitan Area.	1979	1
Bjork, K.	West of the Great Divide. Norwegian Migration to the Pacific Coast, 1847-1893,	1958	1
Flom, G.T.	A History of the Norwegian Immigration to the United States from the Earliest Beginning down to the Year 1848	1909	1
Norman, H. & Runblom, H.	Transatlantic Connections – Nordic Migration to the New World after 1800,	1987	1
Schultz, A.	The Pride of the Race Had Been Touched': The 1925 Norse American Immigration Centennial and Ethnic Identity	1991	1
Schultz, A.	Ethnicity on parade: inventing the Norwegian American through celebration,	1994	1
Semningsen, I.	Drøm og dåd. Utvandringen til Amerika	1975	1

Vedlegg 2. Oppgitte kriterier til Ekspertpanelet

PRAKTISK INFORMASJON OG KRITERIER

Hver ekspert vil ha muligheten til å sende inn et forslag på ca. 15 titler, for å sikre at utvalget ikke er for inklusivt, men det oppfordres til å informere og inkludere noen flere dersom det er vanskelig å avgjøre hvilke som skal medregnes i utvalget. I denne undersøkelsen er følgende kriterier lagt til grunn:

1. Verket skal være utgitt mellom 1900 og 1990 og omhandle norskamerikansk migrasjon i perioden mellom ca. 1825 og 1930.
2. Publikasjonene skal omfatte norskamerikaneres assimilering og/eller assimileringsteori
3. Det totale foreslåtte utvalget skal vise spredning over tid.
4. Publikasjonene skal ha en sentral plass i forskningsfeltet, eller i samtidens debatt om norskamerikanerens forhold eller syn på det amerikanske.